

P R I R E D I L I:

VESNA BENJAK, predsjednica građanskog odjela Županijskog suda u
Varaždinu

ZLATKO LODETA, sudac Županijskog suda u Varaždinu

GORDANA HRASTIĆ, sudska savjetnica Županijskog suda u Varaždinu

GRAĐANSKO PRAVO

I. STVARNO PRAVO.....	2 -13
II. OBVEZNO PRAVO.....	14 - 64
III. OBITELJSKO PRAVO.....	65 - 69
IV. NASLJEDNO PRAVO.....	70 - 74
V. RADNO PRAVO.....	75 - 98
VI. PARNIČNI POSTUPAK.....	99-119
VII. PARNIČNI TROŠKOVI	120-128
VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	129-150
IX. MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO.....	151-152

I. STVARNO PRAVO

ZAŠTITA POSJEDA

Izreka rješenja o zaštiti posjeda

(Čl. 22. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01)

Posjedovna zaštita ostvaruje se isključivo i jedino kondemnatornim dijelom rješenja kojim se nalaže uspostava prijašnjeg posjedovnog stanja ili izriče zabrana budućeg smetanja.

«Neosnovano tužena ističe u žalbi da je prvostupanjski sud, obzirom na činjenicu da uspostava ranijeg posjedovnog stanja nije moguća, a da se ne može izreći niti zabrana budućeg smetanja, bio dužan odbiti tužbeni zahtjev tužiteljice, budući da je pobijanim rješenjem kojim je tužiteljici pružena posjedovna zaštita ujedno tuženoj izrečena zabrana budućeg smetanja, pa navedena okolnost ukazuje na neosnovanost žalbene tvrdnje tužene, očigledno pogrešno tumačeći sadržaj odredbe čl. 22. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV). Naime, prema citiranoj odredbi posjedovna zaštita ostvaruje se isključivo i jedino kondemnatornim dijelom rješenja kojim se nalaže uspostava prijašnjeg posjedovnog stanja ili zabrana budućeg smetanja. Točno je da rješenje o zaštiti posjeda nije deklaratorne prirode, što znači da samo u slučaju kada sud ne može narediti niti uspostavu ranijeg posjedovnog stanja, a niti izreći zabranu budućeg smetanja, tužbeni zahtjev treba odbiti, jer se rješenjem ne može utvrditi da je počinjeno smetanje posjeda, budući da navedeni deklaratorni dio rješenja predstavlja samo činjenične konstatacije, a ne i odluku kojom se ostvaruje posjedovna zaštita. Kako je prvostupanjski sud pobijanim rješenjem tuženoj izrekao zabranu budućeg

smetanja, to su naprijed navedeni prigovori tužene potpuno neutemeljeni i neprihvatljivi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1741/04-2 od 19. X. 2004.

PRESTANAK POSJEDA

Gubitak posjeda stvari

(Čl. 28. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01)

Posjednik gubi posjed samo u slučaju kada vanjskim vidljivim načinom očituje svoju volju da stvar više neće posjedovati odnosno da je napušta.

«U pogledu žalbene tvrdnje tužene da se tužiteljica ne može smatrati posjednikom sporne nekretnine, jer je od 2001. g., kada se preselila k svojoj kćerki, prestala vršiti bilo kakve posjedovne čine i prestala obrađivati vrt, valja upozoriti da **posjed predstavlja određenu faktičnu vlast na određenoj stvari, koja faktična vlast daje posjedniku mogućnost svakodobnog korištenja sa stvari u skladu sa voljom i potrebama posjednika.** Prema odredbi čl. 28. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) posjed stvari, između ostalog, gubi se i kad je posjednikom svojom voljom napustio stvar. To znači **da kraće ili duže vremensko nekorištenje stvari ne znači ujedno i gubitak posjeda,** jer samo u slučaju kada posjednik vanjskim vidljivim načinom očituje svoju volju da stvar više neće posjedovati, da je napušta, posjednik gubi posjed, sukladno citiranoj odredbi čl. 28. ZV-a. Neosnovani su stoga navodi tužene da je tužiteljica preseljenjem k svojoj kćerki izgubila posjed sporne nekretnine, jer iz samih navoda tužene koja potvrđuje da je od tog vremena tužiteljica u nekoliko navrata dolazila na spornu nekretninu, jasno proizlazi da na strani tužiteljice nije bila prisutna volja napustiti posjed nekretnine, jer je tužiteljica u mogućnosti vršiti posjed sporne nekretnine prema vlastitom nahođenju i vlastitim potrebama. Stoga je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da se tužiteljica nalazi u posjedu predmetne nekretnine.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1741/04-2 od 19. X. 2004.

SADRŽAJ SUVLASNIČKIH OVLAŠTENJA

Pravo na suposjed stvari

(Čl. 42. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», br. 91/96, 68/96, 137/99, 22/00, 114/01)

Pravo na suposjed stvari koje pripada suvlasnicima ne uključuje pravo na posjed određenog dijela nekretnine, već odluku o tome donose svi suvlasnici većinom glasova ili sud na zahtjev bilo kojeg od suvlasnika, i to u izvanparničnom postupku pod uvjetom da nema spora tko su suvlasnici, niti o veličini njihovih suvlasničkih dijelova.

«Prvostupanjski sud je zaključio da tužiteljima kao suvlasnicima čkbr. 458 pripada pravo na suposjed suvlasničke nekretnine, sukladno odredbi čl. 42. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV), ali da tužitelji nisu zahtijevali suposjed, nego posjed određenog dijela suvlasničke nekretnine i postavljanja kioska u kojem bi se obavljala trgovačka djelatnost, da su, dakle, namjeravali poduzeti posao koji premašuje okvire redovitog upravljanja i za poduzimanje kojeg je bila potrebna suglasnost svih suvlasnika, sukladno odredbi čl. 41. st. 1. ZV, ali da navedena odredba niti jednog od suvlasnika ne obvezuje dati pristanak na poduzimanje posla koji prelazi okvire redovitog upravljanja, a koji bi bio u interesu jednog ili više suvlasnika, već je suvlasnik koji je predložio posao predvidivo koristan za sve, ovlašten zahtijevati razvrgnuće suvlasništva, pa makar to inače u tom času ne bi mogao, zbog čega smatra da u postupanju tuženika nema protupravnosti, jer uskraćivanje suglasnosti tužiteljima za smještaj kioska na suvlasničku nekretninu ne predstavlja povredu niti jednog zakonskog propisa, pa je odbio tužbeni zahtjev tužitelja. Točno je da prema odredbi čl. 42. st. 1. ZV svim suvlasnicima pripada pravo na suposjed stvari, međutim, zahtjev tužitelja za privremeni smještaj kioska na suvlasničkoj nekretnini ne može se smatrati zahtjevom za predaju suvlasničke nekretnine. Prema istoj odredbi suvlasnici mogu odlučiti da će međusobno podijeliti posjed

stvari i/ili izvršavanje svih ili nekih vlasničkih ovlasti glede nje. Dakle, **podjela posjeda stvari zavisi isključivo o odluci, odnosno sporazumu suvlasnika**, a donošenje takve odluke, sukladno odredbi čl. 42. st. 2. ZV-a, predstavlja posao redovite uprave, kao i odlučivanje o izmjenama i opozivu prijašnje odluke. Prema tome, tužiteljima kao suvlasnicima čkbr. 458 pripada pravo na suposjed nekretnine, dok podjela posjeda suvlasničke nekretnine zavisi od odluke suvlasnika, pri čemu se donošenje takve odluke smatra poslom redovite uprave, a o takovim poslovima odlučuju suvlasnici većinom glasova, pri čemu se većina glasova računa po suvlasničkim dijelovima, a ne po broju suvlasnika. Mogućnost smještaja kioska na suvlasničku nekretninu nedvojbeno podrazumijeva podjelu posjeda nekretnine između suvlasnika, a o donošenju takve odluke, sukladno odredbi čl. 40. st. 1. ZV, odlučuju suvlasnici većinom glasova. Dakle, potpuno pogrešno tužitelji navode u žalbi da su tuženici bili dužni dati im suglasnost za privremeni smještaj kioska na nekretninu u smislu odredbe čl. 42. st. 1. ZV, jer pravo na suposjed stvari koje pripada suvlasnicima u smislu citirane odredbe ne uključuje pravo na posjed određenog dijela nekretnine, već odluku o tome donose svi suvlasnici većinom glasova. Ukoliko se ne može postići većina, a poduzimanje nekog posla redovite uprave je nužno za održavanje stvari, na zahtjev bilo kojeg od suvlasnika odluku donosi sud, koji u smislu odredbe čl. 40. st. 5. ZV odlučuje u izvanparničnom postupku i to samo ako nema spora tko su suvlasnici, niti o veličini njihovih suvlasničkih dijelova.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1614/04-2 od 30. VIII. 2004.

ORIGINARNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA

Uknjižba prava vlasništva temeljem zakona

(Čl. 52. Zakona o zemljišnim knjigama – «Narodne novine», br. 91/96, 137/99, 114/01)

Uknjižba prava vlasništva u zemljišnim knjigama može se izvršiti temeljem zakona samo u slučaju kada zakon izričito propisuje da će se po službenoj dužnosti izvršiti uknjižba promjene stvarnih prava u zemljišnim knjigama.

«Istina je da je **vlasnički status poljoprivrednog zemljišta** propisan čl. 3. st. 1. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN br. 34/91, 79/93, 54/94 – pročišćeni tekst; dalje: ZPZ), tj. da na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju Republike Hrvatske postaje nositelj vlasničkih prava Republika Hrvatska. Rečeni zakon stupio je na snagu 24. srpnja 1991. godine, te je toga dana u Republici Hrvatskoj provedena pretvorba društvenog vlasništva na tadašnjem poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu, a Republika Hrvatska postala je njegov titular, odnosno vlasnik. Rečeni oblik pretvorbe društvenog vlasništva i ujedno originaran način stjecanja vlasništva nije pratio upis vlasništva u zemljišnim knjigama. Naime, ZPZ, kao i drugi zakoni na osnovu kojih je na isti način vršena pretvorba društvenog vlasništva, **nije propisao po službenoj dužnosti obvezu promjene upisa prava vlasništva u zemljišnim knjigama.** Upravo zbog toga jer određena uknjižba stvarnog prava u zemljišnim knjigama mora biti utemeljena ili na privatnoj ispravi, ili na javnoj ispravi, ili pak na samom zakonu, a ovo potonje samo u slučaju kada zakon izričito propisuje da će se po službenoj dužnosti izvršiti uknjižba promjene stvarnih prava u zemljišnim knjigama. Kako je rečeno, ZPZ ne sadrži takovu odredbu. Stoga sud prvog stupnja nije imao osnove na temelju koje bi izvršio traženi otpis i pripis, odnosno uknjižbu prava vlasništva, jer u konkretnom slučaju ne postoji ni privatna isprava, ni javna isprava, a niti pak je ZPZ propisao da će u zemljišnim knjigama po službenoj dužnosti, dakle, temeljem samog zakona, izvršiti uknjižba prava vlasništva.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1040/03-2 od 13. XI. 2003.

DERIVATIVNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA – UPIS U ZEMLJIŠNE KNJIGE

Uknjižba prava vlasništva temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju

(Čl. 54. Zakona o zemljišnim knjigama – «Narodne novine», br. 91/96, 137/99, 114/01)

Za ugovor sastavljen prije stupanja na snagu Zakona o zemljišnim knjigama, prilikom odlučivanja o prijedlogu za uknjižbu prava vlasništva, odlučno je jedino to da li je sastavljen u skladu sa važećim propisima koji su bili na snazi na dan sklapanja ugovora.

«Odbivši predlagatelja s prijedlogom za uknjižbu prava vlasništva, sud prvoga stupnja u razlozima pobijanog rješenja navodi da je prema odredbi čl. 54. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK) propisano da isprave na temelju kojih se dopušta uknjižba, trebaju osim onoga što se inače zahtijeva za isprave, sadržavati točnu oznaku zemljišta, kulturu zemljišta, površinu sa upisanom točnom katastarskom općinom kao i zemljišnoknjižnim uloškom, a da priložena isprava to ne sadržava, a osim toga da na njoj ima i precrtavanja. Sud prvoga stupnja je odbio predlagatelja s rečenim prijedlogom najvjerojatnije na temelju odredbe čl. 54. ZZK-a koji je stupio na snagu 01. siječnja 1997. godine, a koji je objavljen u Narodnim novinama br. 91/96. Valja reći da je sud prvoga stupnja bio dužan navesti točne podatke o zakonu na koji se poziva na način da je trebao i citirati Narodne novine u kojima je taj zakon objavljen. S druge strane, rečeni ugovor o dosmrtnom uzdržavanju sklopljen je dana 03. siječnja 1985. godine. Dakle, u vrijeme kada rečeni zakon nije bio na snazi. Obzirom da je rečeni ugovor o dosmrtnom uzdržavanju sklopljen 03. siječnja 1985. godine, tu činjenicu treba imati u vidu prilikom donošenja odluke da li će se dopustiti uknjižba prava vlasništva ili ne. Naime, po ocjeni ovog suda odredba čl. 54. ZZK-a može se striktno primjenjivati samo za one isprave koje su sastavljene od dana stupanja na snagu tog zakona, a za isprave sastavljene prije stupanja na snagu rečenog zakona odlučno je jedino to da li su sastavljene u skladu sa važećim propisima koji su bili na snazi na dan sklapanja ugovora.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1041/03-2 od 22. IX. 2003.

OBNOVA MEĐE

Uklonjene medašnje oznake

(Čl. 103. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01)

Ukoliko je međa između nekretnina stranaka ranije uređena sudskom nagodbom, a u međuvremenu su međašnje oznake uklonjene, a protustranka tijekom postupka nije iznosila nikakve okolnosti koje bi mogle imati bilo kakvog utjecaja na način obnove međe između stranaka, utvrđeno je da se radi samo o obnovi ranije utvrđene međašnje linije, te je **sud obnovio međašnju liniju između nekretnina stranaka pravcem utvrđenim sudskom nagodbom sklopljenom između stranaka u ranijem postupku**, iz razloga što jednom zaključena sudska nagodba obvezuje stranke koje su je zaključile i tako dugo dok je ista na snazi, sud ne može postupati suprotno od iste.

«Kako iz sadržaja zapisnika sačinjenog na očevidu održanom 25. travnja 1997. godine u predmetu istog suda br. R1.__/97 jasno proizlazi da su stranke sporazumno utvrdile međašnju liniju između svojih nekretnina, da je sporazum stranaka unesen u zapisnik i da su obje stranke, nakon pročitanoog zapisnika o nagodbi, potpisale zapisnik, mora se zaključiti da je između stranaka sklopljena valjana sudska nagodba, sukladno odredbi čl. 332. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01; dalje: ZPP) – (sukladno odredbi čl. 322. ZPP-a u vezi sa čl. 21. bivšeg Zakona o sudskom izvanparničnom postupku iz 1934. godine, koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje temeljem Zakona o primjeni pravnih propisa kao pravnih pravila donijetih prije 06.04.1941. godine – dalje: VP, **sporazum stranaka o nagodbi unosi se u zapisnik, a nagodba je sklopljena kad stranke nakon pročitanoog zapisnika o nagodbi potpišu zapisnik**). Budući da niti ZPP ne predviđa mogućnost sklapanja privremene sudske nagodbe, odnosno nagodbe ograničenog trajanja, a niti učinak sudske odluke o uređenju ili ispravljanju međe prema Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) može biti vremenski ograničen, to niti **sudska nagodba kojom je utvrđena međašna linija u ranijem postupku uređenja međe ne može imati privremeni karakter, slijedom čega je potpuno nepotrebno provođenje bilo kakvih dokaza u odnosu na navedenu okolnost**. Imajući u vidu da je međa između nekretnina stranaka uređena sudskom nagodbom sklopljenom u predmetu istog suda R1.__/97 i da je na licu mjesta međa označena drvenim kolcima kao međašnjim znakovima, a da su u međuvremenu međašnje oznake uklonjene i da se radi samo o obnovi ranije utvrđene međašnje linije, pri čemu protustranka tijekom postupka nije iznosila nikakve okolnosti koje bi mogle imati bilo kakvog utjecaja na način obnove međe između stranaka, prvostupanjski sud je pravilno obnovio međašnju liniju između nekretnina stranaka pravcem utvrđenim sudskom nagodbom sklopljenom između stranaka u ranijem postupku.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1039/03-2 od 11. VIII. 2003.

POSTUPAK U ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM STVARIMA – PROVEDBA UPISA

Stjecanje prava vlasništva temeljem rješenja o nasljeđivanju

(Čl. 108. Zakona o zemljišnim knjigama – «Narodne novine», br. 91/96, 137/99, 114/01)

Zemljišno knjižni sud može uknjižiti pravo vlasništva za korist nasljednika samo za onaj dio predmetnih nekretnina koji je uknjižen na ostavitelja, iz razloga što je zemljišno knjižno vlasništvo prednika pretpostavka mogućnosti zemljišnoknjižnog prijenosa prava vlasništva na nasljednike.

«U žalbi predlagateljica (nasljednica) navodi da je u ostavinskom postupku utvrđeno da je ostavinska imovina ostavitelja V. K. - čkbr. 3521 oranica, sa 35444 m², k.o. ____, radi čega je trebao prihvatiti prijedlog predlagateljice te na nju prenijeti ½ tih nekretnina, a to u skladu sa čl. 108. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK), jer iz zemljišne knjige nije bilo vidljivo da bi postojala zapreka tome upisu obzirom da je A. K. (sunasljednica na koju je temeljem pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju izvršen prijenos ¼ dijela rečenih nekretnina kao i na predlagateljicu) već upisana u ½ dijela. Prema odredbi čl. 55. st. 1. ZZK-a **rješenje o nasljeđivanju je valjani temelj uknjižbe jer je ono prikladno za upis prava u zemljišne knjige**, radi čega žaliteljica predlaže prihvaćanje njene žalbe u smislu udovoljenja njenom prijedlogu. Javna isprava na koju se žaliteljica poziva u smislu čl. 55. st. 1. b ZZK-a može biti temelj za dopuštenje tražene uknjižbe, ukoliko se obzirom na stanje uknjižbe takvo rješenje može (u cijelosti) provesti. Rješenje o nasljeđivanju u smislu odredbe čl. 225. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) sadrži između ostalog podatke o ostavitelju, njegovoj imovini, nasljednicima i načinu nasljeđivanja, pa nema nikakve dvojbe da se radi o deklaratornom rješenju, a **do nasljeđivanja dolazi temeljem zakona gdje se radi o takvom prijenosu prava vlasništva koje se temelji (po vrsti i opsegu) na pravu vlasništva knjižnog prednika**. Budući da je z. k. vlasništvo prednika pretpostavka mogućnosti z. k. prijenosa prava vlasništva, z. k.

sud može na osnovu čl. 108. ZZK-a odobriti zatraženi prijenos prava vlasništva, ukoliko on proizlazi iz stanja upisa i ukoliko utemeljenost prijedloga proizlazi iz sadržaja podnesenih isprava te ukoliko nema sumnje u to jesu li osobe protiv koje se zahtijeva upis sposobne raspologati predmetom na koji se upis odnosi...., odnosno ukoliko isprava ima potreban oblik. Dakle, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da **može odobriti prijenos prava vlasništva samo za onaj dio predmetnih nekretnina koji je uknjižen na ostavitelja**, pa je pravilno odlučio izvršiti prijenos tog dijela nekretnina na temelju rješenja o nasljeđivanju (na svaku nasljednicu na ½ dijela.)»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1034/03-2 od 09. IX. 2003.

STJECANJE SLUŽNOSTI – OSNIVANJE NUŽNOG PROLAZA

Naknada za osnovani nužni prolaz

(Čl. 224. st. 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01)

Prilikom određivanja naknade za osnovani nužni prolaz sud je dužan imati u vidu ne samo faktično nastalu štetu, tj. vrijednost dijela nekretnine protustranke, koji je određen za nužni prolaz, nego i eventualno umanjene vrijednosti nužnim prolazom opterećene nekretnine.

«Neosnovane su tvrdnje žalbe kojima se pobija visina dosuđenog iznosa jer da isti daleko premašuje stvarnu vrijednost dijela nekretnine koji je određen za osnovani nužni prolaz. To stoga što odredba čl. 224. st. 4. Zakona o vlasništvu (dalje: ZV) jasno propisuje da će se vlasniku poslužne nekretnine platiti i **«punu novčanu naknadu za sve što će on trpjeti ili biti oštećen, a koja ne može biti manja od one na koju bi on imao pravo da se u interesu RH provodi izvlaštenje, te da će se osnutak nužnog prolaza uvjetovati potpunom isplatom te naknade, ako se stranke glede naknade nisu drugačije sporazumjele»**. Prema tome, zakon jasno upućuje na to da se vlasniku poslužne nekretnine treba platiti «puna novčana naknada za sve što će on trpjeti ili biti oštećen», a

kako je to prvostupanjski sud pravilno i odredio uzimajući u obzir kako visinu štete koju će protustranka kroz buduće razdoblje trpjeti, tako i vrijednost poslužnog zemljišta. U razlozima obrazloženja pobijanog rješenja stoji da je prvostupanjski sud određujući naknadu za osnovani nužni prolaz imao u vidu i to ne samo faktično nastalu štetu, tj. vrijednost dijela nekretnine protustranke, koji je određen za nužni prolaz, nego i eventualno umanjenje vrijednosti nužnim prolazom opterećene nekretnine. Pri tom je imao u vidu iskaze gospodarskih vještaka prema kojima, obzirom da protustranka na predmetnoj nekretnini sadi kukuruz, da će godišnje imati štetu od 100 kg kukuruza čija je cijena 0,60 –0,80 lipa po kg. Isto tako je imao u vidu i samu vrijednost poslužnog dijela nekretnine čija je površina 204 m², a čija je cijena prema podacima Porezne uprave za tu oranicu 2,00 kn za 1 m². Visinu štete dobio je na način da je izračunao vrijednost štete kroz budućih 20 godina a što iznosi 1.600,00 kn, te mu pribrojio iznos cijene poslužnog dijela zemljišta, što iznosi 400,00 kn, te naposljetku dobio visinu naknade za osnovani nužni prolaz u pobijanom iznosu od 2.000,00 kn. U konkretnom postupku, žaliteljima je usvojen njihov prijedlog za osnivanje stvarne služnosti na tuđoj nekretnini, odnosno oni su uspjeli sa svojim prijedlogom za osnivanje nužnog prolaza. Prema tome, oni su svojih zahtjevom postigli ostvarenje stvarnog prava na tuđoj stvari – nekretnini protustranke. Stoga uspoređivanje kvalitete prava vlasništva i toga stvarnog prava na tuđoj stvari potpuno je bespredmetno. Naprotiv, a obzirom na utvrđeno činjenično stanje prema kojem je na predmetnom dijelu nekretnine protustranka uzgajala kukuruz, te obzirom na štetu koju će trpjeti vezano na uzgoj te kulture, te obzirom na površinu nužnog prolaza odnosno poslužne nekretnine, te da se radi o nužnom prolazu u korist druge četiri nekretnine i da je naknada određena za budućih 20 godina, ovaj sud smatra da je naknada za nužni prolaz žaliteljima određena i više nego primjereno.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1327/03-2 od 06.XI.2003.

UČINAK UKNJIŽBE I ZABILJEŽBE

Zabilježba spora

(Čl. 82. st. 3. Zakona o zemljišnim knjigama – «Narodne novine», br. 91/96, 137/99, 114/01)

Sud će dopustiti zabilježbu spora samo ako predlagatelj dokaže da pred sudom ili drugim nadležnim tijelom protiv protustranaka vodi postupak glede knjižnog prava, čiji bi ishod mogao utjecati na uknjižbu, pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje tog prava ili kad je predlagatelj protiv protustranaka podnio hipotekarnu tužbu, ali ne i slučaju kada se pred sudom vodi postupak radi isplate predujmljenih troškova s naslova sanacije zajedničkih dijelova zgrade u kojoj su predlagatelji i protustranke suvlasnici.

«Prije svega valja ukazati na sadržaj odredbe čl. 81. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK), koja određuje da je zabilježba spora upis kojim se čini vidljivim da se glede knjižnog prava vodi pred sudom ili drugim nadležnim tijelom postupak čiji bi ishod mogao utjecati na uknjižbu, pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje tog prava. Zabilježba spora, prema odredbi čl. 82. st. 3. ZZK, dopustit će se ako se dokaže da se vodi postupak iz čl. 81. st. 1. istog zakona, osim ako je zakonom predviđena mogućnost zabilježbe spora i prije pokretanja takvog postupka. Knjižna prava, sukladno odredbi čl. 16. st. 1. ZZK, predstavljaju prava za koja je ZZK ili drugim zakonom određeno da mogu biti predmet zemljišnoknjižnog upisa, a bitni sadržaj kojih se upisuje u glavnu knjigu. Odredbom čl. 3. st. 1. ZZK određeno je da se u zemljišne knjige upisuju stvarna prava na zemljištima, a i druga prava za koja je to zakonom određeno. Imajući u vidu činjenicu da predlagatelji protiv protustranaka vode spor kod istog suda radi isplate predujmljenih troškova s naslova sanacije zajedničkih dijelova zgrade u kojoj su obje stranke suvlasnici, mora se zaključiti da se ne radi o sporu u vezi knjižnog prava, odnosno prava koje može biti predmet zemljišnoknjižnog upisa, zbog čega je prvostupanjski sud pravilno zaključio da se ne radi o sporu iz čl. 81. st. 1. ZZK i da predlagatelji nisu ovlašteni zahtijevati zabilježbu navedenog spora. Pozivanje predlagatelja u žalbi na odredbu čl. 338. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV), potpuno je pogrešno, budući da navedena odredba daje ovlaštenje isključivo založnom vjerovniku da zahtijeva zabilježbu tužbe protiv vlasnika nekretnine u slučaju kada je vjerovniku potrebno da bi došao do namirenja svoje tražbine iz vrijednosti založene nekretnine, prethodno putem parnice ishoditi pravomoćnu presudu kojom će biti naređeno založnom dužniku da je dužan trpjeti namirenje iz vrijednosti zaloga ili presudu kojom će osobno dužniku biti naređeno da podmiri vjerovnikovu tražbinu, a u konkretnom slučaju, očito se ne radi o hipotekarnoj tužbi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1707/04-2 od 23. IX. 2004.

POSTUPAK U ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM STVARIMA – PROVEDBA UPISA

Zabilježba ovrhe na nekretninama

(Čl. 79. st. 3. Ovršnog zakona– «Narodne novine», br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03)

Nakon zabilježbe ovrhe u zemljišnoj knjizi nije dopušten upis promjene vlasništva utemeljen na raspolaganju ovršenika, bez obzira kada je to raspolaganje izvršeno.

«Naime, zemljišnoknjižni prijedlog predlagatelja stigao je sudu prvog stupnja 07.07.2004. g., pa je pobijanim rješenjem dopuštena uknjižba prava vlasništva u korist malodobnih predlagatelja na cijelom suvlasničkom dijelu protustranke K. R., na predmetnim nekretninama, a osim toga uknjižba je provedena u zemljišnim knjigama temeljem darovnog ugovora od 29.06.2004. g. Naime, rečenim darovnim ugovorom protustranka je darovala svojoj djeci, odnosno predlagateljima cijeli svoj suvlasnički dio predmetnih nekretnina. Međutim, dana 21.05.2004. g. pod brojem Z. ___/04 izvršena je zabilježba ovrhe na nekretninama protustranke, a temeljem pravomoćnog rješenja o ovrsi suda prvog stupnja broj Ovr. ____/04 od 18. 05.2004. g. Prema čl. 79. st. 3. Ovršnog zakona, nakon zabilježbe ovrhe nije dopušten upis promjene vlasništva utemeljen na raspolaganju ovršenika, bez obzira na to kada je raspolaganje poduzeto. Obzirom da je zabilježba ovrhe izvršena dana 21.05.2004. godine, a da je citirani darovni ugovor proveden u zemljišnim knjigama 07.07.2004. g., to je očigledno da je pobijanim rješenjem nakon zabilježbe ovrhe dopušten upis promjene prava vlasništva utemeljen na raspolaganju ovršenika. Obzirom na naprijed citiranu zakonsku odredbu, očigledno je da sud prvog stupnja nije smio dopustiti upis promjene prava vlasništva na nekretninama K. R. (ovršenika), a ovo obzirom na činjenicu da je zabilježba ovrhe izvršena dana 21.05.2004. g.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1708/04-2 od 21. IX. 2004.

II. OBVEZNO PRAVO

TUMAČENJE UGOVORA – SPORNE I NEJASNE ODREDBE

Tumačenje nejasnih odredbi ugovora

(Čl. 100. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Sporne i nejasne odredbe ugovora koji je sklopljen prema unaprijed odštampanom sadržaju, pripremljen i predložen od jedne ugovorne strane, imaju se tumačiti u korist druge ugovorne strane.

«Naime, prvostupanjski sud je utvrdio da **ugovor o zajmu ima oblik tipskog obrasca** u kojem se bitne ugovorne odredbe naknadno ispunjavaju, da je takav **ugovor pripremio tužitelj kao zajmodavac**, te da **točka 5. ugovora o zajmu, kojom je određen način osiguranja potraživanja zajmodavca, sadrži klauzulu o solidarnom jamstvu, dok izjava jamca sadrži klauzulu o supsidijarnom jamstvu**. Obzirom na tako nejasne odredbe ugovora o osiguranju potraživanja u odnosu na sadržaj sa izjavom jamaca o vrsti jamstva, imajući u vidu da je ugovor sklopljen prema unaprijed odštampanom sadržaju i da je time pripremljen i predložen od jedne ugovorne strane, odnosno od tužitelja, zaključak je ovog suda da se tada iste imaju tumačiti u korist druge strane, sukladno odredbi čl. 100. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Stoga, što se tiče vrste jamstva sud zauzima stajalište da se takove nejasne odredbe ugovora i izjave jamaca trebaju tumačiti u korist tuženih, a sa kojim stajalištem je suglasan i ovaj sud. I po ocjeni ovog suda, odlučno je, obzirom na nejasnoće ugovornih odredbi glede jamstva, za tuženike kao jamce upravo sadržaj tih ugovornih odredbi kako ih regulira izjava jamaca, jer ista predstavlja ugovor o jamstvu (čl. 997. ZOO-a) pridružen ugovoru o kreditu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 942/03-2 od 25. IX. 2003.

KAPARA – VRAĆANJE I URAČUNAVANJE

Vraćanje kapare

(Čl. 79. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Ukoliko kupoprodajni ugovor nije sklopljen u pisanoj formi, niti pak su ugovorne stranke ispunile pretežiti dio ugovora, tada takav ugovor o kupoprodaji ne proizvodi nikakve pravne učinke, slijedom čega niti plaćeni iznos «na ime kapare» ne može biti znak da je ugovor zaključen, budući kapara pretpostavlja postojanje pravovaljanog ugovora (glavnog ugovora) zbog kojeg je ugovorena i kapara (akcesorni ugovor), te tužitelj nema pravo na povrat dvostruke kapare, već samo na povrat iznosa koje tuženi u konkretnom slučaju drže bez pravne osnove.

«Prvostupanjski sud je na temelju izvedenih dokaza i njihove ocjene zaključio da nisu ispunjeni zakonski uvjeti i pretpostavke iz čl. 80. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), te stoga odbio tužitelja sa prvotno postavljenim tužbenim zahtjevom za isplatu dvostrukog iznosa predane sume novca tuženicima, u protuvrijednosti kuna. Ovo stoga budući je utvrdio da predmetni kupoprodajni ugovor nije uopće sklopljen, pa stoga ne proizvodi nikakve pravne učinke, te stoga plaćeni iznos tuženicama ne može biti znak da je ugovor zaključen, pa da stoga tužitelju pripada pravo samo tražiti povrat danog iznosa kojeg su tuženice primile, obzirom na zauzeto stajalište, da prema stanju stvari tuženice drže primljeni iznos bez pravne osnove. Naime, sud prvog stupnja je na temelju raspravljanja i pravilne ocjene dokaza zaključio da u vrijeme kada je navedeni iznos plaćen tuženicama nisu bile ispunjene pretpostavke čl. 9. st. 1. tada važećeg Zakona o prometu zemljišta i zgrada (NN 57/73), a na način da bi usmeni ugovor, koji je ispunjen u pretežitom dijelu (isplaćena kupovna i kupac stupio u posjed), pa da stoga, obzirom na postojanje samo navedene potvrde, a bez sačinjenog pismenog kupoprodajnog ugovora, doista sud prvog stupnja pravilno

zaključuje da se u konkretnom slučaju ne radi o kapari, jer do zaključenja ugovora nije niti došlo, pa da stoga tužitelj nema pravo na povrat dvostrukog iznosa kapare.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1713/04 od 14. X. 2004.
ZASTUPANJE – PREKORAČENJE GRANICA
OVLAŠTENJA

Prekoračenje granica ovlaštenja punomoćnika

(Čl. 87. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Ugovor zaključen sa punomoćnikom koji je prekoračio granice ovlaštenja, ne može se smatrati ništavim ugovorom.

«Ugovor, kao i svaki drugi pravni posao može se poduzeti preko zastupnika, sukladno odredbi čl. 84. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). ZOO regulira učinke zastupanja u sklapanju pravnih poslova, posljedice prekoračenja granica ovlaštenja, kao i posljedice u slučaju sklapanja ugovora od strane neovlaštene osobe, pa pitanje da li je tuženik prilikom sklapanja ugovora o najmu nastupao kao punomoćnik svoje majke, odnosno da li je pri sklapanju ugovora o najmu s tužiteljem prekoračio granice ovlaštenja ili eventualno sklopio ugovor kao punomoćnik svoje majke bez njezinog ovlaštenja, **može biti od značaja samo u odnosu na pravne učinke sklopljenog pravnog posla po zastupniku u odnosu na zastupanu osobu**, koja će biti u obvezi ukoliko odobri prekoračenje granica ovlaštenja zastupnika, odnosno sklopljeni pravni posao, pa slijedom toga niti navedena okolnost se ne može smatrati razlogom ništavosti predmetnog ugovora o najmu stana.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1191/03-2 od 10. X. 2003.

ZASTUPANJE

Ugovaranje nagrade za rad odvjetnika u razmjeru s uspjehom u postupku

(Čl. 19. st. 3. Zakona o odvjetništvu – «Narodne novine», br. 9/94)

Ugovor kojim se ugovara nagrada odvjetniku prema uspjehu u pružanju pravne pomoći u imovinskopравnim stvarima, pravno je valjan samo ako je zaključen u pismenoj formi, a ukoliko je zaključen usmeno, odvjetniku za izvršene odvjetničke usluge pripada jedino i isključivo nagrada za obavljeni rad i naknada troškova u vezi s obavljenim radom sukladno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.

«Odredbom čl. 19. st. 1. Zakona o odvjetništvu, utvrđena je mogućnost ugovaranja nagrade prema uspjehu u pružanju pravne pomoći u imovinskopравnim stvarima, u kojima odvjetnici mogu sa strankom ugovoriti nagradu za rad i u razmjeru s uspjehom u postupku, odnosno u pravnim radnjama koje će za stranku poduzeti, sukladno odvjetničkoj tarifi, pri čemu se gornja granica postotka nagrade koja se može ugovoriti, prema st. 2. iste odredbe, utvrđuje u odvjetničkoj tarifi. Prema odredbi čl. 19. st. 3. Zakona o odvjetništvu navedeni **ugovor valjan je samo ako je zaključen u pismenoj formi**. Kako je prema izričitom sadržaju citirane odredbe čl. 19. st. 3. Zakona o odvjetništvu, ugovor kojim se ugovara nagrada odvjetniku prema uspjehu u pružanju pravne pomoći, pravno valjan samo ako je zaključen u pisanom obliku, ugovor sklopljen između prvotuzitelja i tuženika u pogledu visine nagrade tužitelja u razmjeru s uspjehom u postupku ostvarivanja naknade štete, koji je, nesporno, sklopljen usmeno, ne može se prihvatiti pravno valjanim, zbog čega žalbena tvrdnja tuženika da je isplaćenim iznosom prema usmeno sklopljenom ugovoru o visini nagrade tužitelja u cijelosti podmirio tražbinu tužitelja, nema bitnog utjecaja u odnosu na ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva drugotuzitelja. Usput valja navesti da se u smislu odredbe čl. 19. st. 2. Zakona o odvjetništvu gornja granica postotka nagrade koja se može ugovoriti utvrđuje u odvjetničkoj tarifi, a da Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN br. 69/93, 87/93, 16/94, 11/96) koja se primjenjuje u konkretnom slučaju takva granica nije bila utvrđena, nego je utvrđena tek Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika koja je objavljena u Narodnim novinama br. 91/04 od 18. lipnja 2004. godine, s kojim danom je i stupila na snagu, sukladno odredbi čl. XIX iste Tarife. Dakle, tužiteljima za izvršene odvjetničke usluge pripada jedino i isključivo nagrada za obavljeni rad i naknada troškova u vezi s obavljenim radom sukladno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, kako

to proizlazi i iz sadržaja odredbe čl. 18. st. 1. Zakona o odvjetništvu i odredbe čl. 139. Kodeksa odvjetničke etike. U svezi prigovora tužitelja da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio troškove zastupanja parničnog postupka, valja tužitelja podsjetiti da je prema odredbi čl. 52. Kodeksa odvjetničke etike, koji utvrđuje načela i pravila ponašanja kojih su se odvjetnici uvijek dužni pridržavati pri obavljanju svoje službe, da **odvjetnik ne smije stranci prouzročiti nepotrebno troškove postupka, te u slučaju ako je zbog propusta odvjetnika stranci prouzročen trošak tijekom postupka, odvjetnik je o tome dužan obavijestiti stranku i sam snositi taj trošak.** Pored toga, odvjetnici su dužni, sukladno odredbi čl. 7. st. 1. Zakona o odvjetništvu, pružati pravnu pomoć savjesno, sukladno Ustavu RH, zakonima, Statutu i drugim općim aktima Komore, te Kodeksu odvjetničke etike. Naime, kako se u konkretnom slučaju radi o troškovima nastalim propustom prvotuzitelja kao kvalificiranog punomoćnika tuženika u parničnom postupku, a djelomično o nepravilnom obračunu troškova zastupanja, protivno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, prvostupanjski sud je pravilno umanjio trošak odvjetničkih usluga prvotuzitelja navedenih u priloženom računu i troškovniku sadržanom u navedenom parničnom predmetu s iznosom od 108.159,10 kn, za iznos od 8.650,00 kn, pa je obzirom na nespornu činjenicu da je tužitelju isplaćen iznos od 100.000,00 kn, osnovano zaključio da je tražbina tužitelja u cijelosti podmirena.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1859/04-2 od 10. I. 2005.

DJELOMIČNA NIŠTAVOST

Ništavost odredaba ugovora o ugovornim kamatama

(Čl. 103. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Zakonom o obveznim odnosima propisana je najviša stopa ugovorne kamate između pojedinaca, odnosno fizičkih osoba, dok se u pogledu najviše kamatne stope između drugih osoba primjenjuju odredbe posebnog zakona, koji u vrijeme sklapanja ugovora o pozajmici nije bio donesen, što znači da je sud (tako dugo dok se

odredbama posebnog zakona ne odrede najviše stope ugovorene kamate između drugih osoba) dužan u svakom konkretnom slučaju ocijeniti da li stopa ugovorne kamate sadrži elemente zelenaškog ugovora.

«Žalba tuženika svodi se na prigovor da je prvostupanjski sud utvrdio ništavim odredbe ugovora sklopljenih između stranaka u odnosu na visinu ugovorene kamate, tvrdeći da nisu ispunjeni svi uvjeti iz čl. 141. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) da bi se radilo o zelenaškim ugovorima, a da se ništavost navedenih pravnih poslova ne može utvrditi u smislu odredbe čl. 103. ZOO-a, budući da prema tvrdnji tuženika prvostupanjski sud nije raspravio i utvrdio sve činjenice, prigovarajući komparaciji uvjeta pod kojima je prednik tuženika s tužiteljem sklapao pravne poslove s uvjetima kreditiranja banaka na istom području, uz tvrdnju da se radi o različitim izvorima pribavljanja sredstava, te o različitim pravnim poslovima, pri čemu je osnovna razlika u krugu osoba koje su ovlaštene sklapati ugovore o kreditu (isključivo banke) dok su ovlaštenici na sklapanje ugovora o zajmu sve fizičke i pravne osobe. Stoga smatra da je bilo nužno vršiti usporedbu sa drugim sličnim pravnim poslovima, odnosno ugovorima o zajmu koje su u to vrijeme sklapale druge pravne osobe, npr. ŠKZ «Varaždinski cekin», «Dukat» d.o.o. itd. Metoda komparacije kreditnih uvjeta poslovnih banaka u odnosu na uvjete sklapanja pravnih poslova između tužitelja i prednika tuženika i prema ocjeni ovog suda predstavlja realnu osnovu za objektivnu ocjenu da li je predmetni pravni posao sklopljen uz poštivanje načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja, te u skladu sa tržišnim uvjetima. Kako se radi o sličnoj vrsti pravnog posla (ugovora o pozajmici), prvostupanjski sud je svoju ocjenu o tome da li ugovorene kamatne stope u konkretnom slučaju mogu biti društveno prihvatljive stope ugovorene kamate u pogledu visine ili se stope ugovorne kamate iz sklopljenih ugovora o kratkoročnoj pozajmici mogu smatrati lihvarskim kamatama, pravilno temeljio na **usporedbi uvjeta pod kojima su u isto vrijeme i na istom području poslovne banke odobravale kredit**, utvrdivši visinu kamatne stope koju su banke ugovarale za sličnu vrstu pravnih poslova, zbog čega je žalbeni prigovor tuženika potpuno neutemeljen. Pritom valja navesti da je žalbeni prijedlog tuženika u odnosu na pribavljanje podataka o uvjetima sklapanja ugovora o zajmu pravnih osoba koje nabraja u žalbi, potpuno neprihvatljiv, budući da su i pravni poslovi nekih od nabrojanih pravnih osoba zbog nedopuštene ugovorene visine ugovorne kamate, pravomoćnim sudskim odlukama utvrđeni djelomično ništavim, pa visina ugovorene kamate koju su u sličnim pravnim poslovima ugovarale pojedine pravne osobe na koje tuženik ukazuje u žalbi, ne bi mogla utjecati na nedopuštenosti ugovorne

kamate iz ugovora sklopljenih između tužitelja i prednika tuženika. Tuženik ujedno iznosi mišljenje da bi se stopa ugovorne kamate koja je dvostruko viša od ugovorne kamate koju su u isto vrijeme ugovarale fizičke i pravne osobe za istu vrstu pravnog posla, mogla smatrati nemoralnom, ali da kamata koja «svega nekoliko postotaka» prelazi visinu kamate u bankama, nikako ne može predstavljati nemoralnu kamatu, pa niti takva ugovorna odredba ne može biti ništava. Žalbeni navodi tuženika potpuno su neosnovani i neutemeljeni i nemaju nikakvog utjecaja u odnosu na ocjenu pravilnosti pobijane presude. Utvrdivši okolnosti u kojima je došlo do sklapanja ugovora, kao i uvjete pod kojima su u isto vrijeme i na istom području pojedine poslovne banke odobravale kredit, prvostupanjski sud je na temelju provedenog knjigovodstveno-financijskog vještačenja zaključio, imajući u vidu okolnosti na strani tužitelja, da je sadržaj preuzetih ugovornih obveza u protivnosti s općim načelima obveznog prava kojih su se dužni pridržavati sudionici obveznopravnih odnosa i da se stopa ugovorne kamate iz sklopljenih ugovora o kratkoročnoj pozajmici može smatrati lihvarskom kamatom u smislu odredbe čl. 141. ZOO-a i suprotnom moralu društva, ocijenivši da je **društveno prihvatljiva stopa ugovorne kamate od 25% godišnje**, koja predstavlja najvišu stopu kamate koju su poslovne banke u isto vrijeme i u mjestu sklapanja predmetnog ugovora ugovarale za sličnu vrstu pravnih poslova, pa je udovoljio tužbenom zahtjevu tužitelja i utvrdio ništavim odredbe ugovora sklopljenih između tužitelja i prednika tuženika, kojima je ugovorena stopa ugovorne kamate iznad 25%. Prvostupanjski sud je i prema ocjeni ovoga suda pravilno zaključio da je **ugovaranje kamate od 7%, odnosno 6% mjesečno u suprotnosti s moralom društva i u konkretnim uvjetima predstavlja ugovaranje nesrazmjerne koristi u odnosu na obvezu druge ugovorne strane**, imajući pritom u vidu opća načela obveznog prava iz čl. 11., 12. i 15. ZOO-a. Navedena opća načela obveznog prava ujedno, nedvojbeno predstavljaju i moralna načela kojih se trebaju pridržavati sudionici u sklapanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa. Sudionici obveznih odnosa, bez obzira na dopuštene dispozicije u uređivanju obveznih odnosa, ne mogu te odnose uređivati ne samo suprotno prisilnim propisima, nego i moralu društva. Prvostupanjski sud u obrazloženju presude pravilno ukazuje da je odredbom čl. 399. st. 1. ZOO-a propisana najviša stopa ugovorne kamate između pojedinaca, odnosno fizičkih osoba, dok se u pogledu najviše kamatne stope između drugih osoba primjenjuju odredbe posebnog zakona koji u vrijeme sklapanja ugovora o pozajmici nije bio donesen, zbog čega u svakom konkretnom slučaju treba ocijeniti da li stopa ugovorne kamate sadrži elemente zelenaškog ugovora.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1621/02-2 od 29. XII. 2004.

DJELOMIČNA NIŠTAVOST

Ništavost odredaba ugovora o ugovorenim zateznim kamatama

(Čl. 103. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ništavi su ugovori o pozajmici u dijelu u kojem su stranke ugovorile visinu zatezne kamate iz razloga što je takva ugovorna odredba u protivnosti s prisilnim propisima, budući je visina zatezne kamate utvrđena Zakonom o zateznim kamatama i Uredbama o visini stope zatezne kamate.

«Prvostupanjski sud je utvrdio ništavim odredbe sklopljenih ugovora o pozajmici u dijelu kojim je **ugovorena zatezna kamata od 9,5% mjesečno**, navodeći u obrazloženju da je visina zatezne kamate utvrđena Zakonom o zateznim kamatama i Uredbama o visini stope zatezne kamate i da stranke nisu ovlaštene ugovarati visinu zatezne kamate, zbog čega je odredba ugovora kojim je ugovorena stopa zatezne kamate protivno prisilnom propisu ništava u smislu odredbe čl. 103. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Iako se tuženik u žalbi uopće ne osvrće na navedeni dio prvostupanjske presude, obzirom na činjenicu da se iz uvoda žalbe može zaključiti da tuženik pobija prvostupanjsku presudu u cijelosti, valja navesti da su **propisi o zateznim kamatama prisilni propisi** i kako su posljedice zakašnjenja dužnika određene, dakle, prisilnim propisima, stranke ih ne mogu određivati ugovorom. Uz činjenicu zakašnjenja dužnika s ispunjenjem novčane obveze **zakon veže njegovu obvezu plaćanja zateznih kamata po stopi utvrđenoj zakonom, a ne po stopi koju bi stranke bile ovlaštene odrediti ugovorom**, zbog čega je takva ugovorna odredba u protivnosti s prisilnim propisima i ujedno ništava, sukladno odredbi čl. 103. ZOO-a, pa je prvostupanjski sud pravilno utvrdio ništavim ugovore o pozajmici i u dijelu kojim je ugovorena zatezna kamata po stopi iznad zakonom propisane.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1621/04-2 od 29. XII. 2004.

DJELOMIČNA NIŠTAVOST

Djelomična ništavost ugovora o kratkoročnoj pozajmici

(Čl. 109. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba, a pravo da zahtijeva utvrđenje ništavosti ima i državni odvjetnik, slijedom čega tužitelj nije dužan dokazivati postojanje konkretnog pravnog interesa za podnošenje tužbe kojom traži utvrđenje djelomične ništavosti ugovora o kratkoročnoj pozajmici u odnosu na ugovorenu visinu stope ugovorne i zatezne kamate.

«Prema sadržaju tužbe tužitelja, tužbeni zahtjev se odnosi na utvrđenje djelomične ništavosti ugovora o kratkoročnoj pozajmici sklopljenog između tužitelja i prednika tuženika, u odnosu na ugovorenu visinu stope ugovorene i zatezne kamate. Tuženik je očito izgubio iz vida sadržaj odredbe čl. 109. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), prema kojoj odredbi na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba, a pravo da zahtijeva utvrđenje ništavosti ima i državni odvjetnik. Pritom valja ukazati i na sadržaj odredbe čl. 110. ZOO-a, prema kojoj odredbi se **pravo na isticanje ništavosti ne gasi**. Kako se, dakle, prema izričitoj odredbi čl. 109. ZOO-a na ništavost može pozivati svaka zainteresirana osoba, kako se tužitelj kao ugovorna stranka iz ugovora o kratkoročnoj pozajmici sklopljenog sa prednikom tuženika, nedvojbeno mora smatrati zainteresiranom osobom, to je tužitelj temeljem citirane odredbe, ovlašten na podnošenje tužbe radi utvrđenja djelomične ništavosti ugovora sklopljenog sa prednikom tuženika, slijedom čega nije dužan dokazivati postojanje konkretnog pravnog interesa za podnošenje takve tužbe. Kako se prema odredbi čl. 187. st. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) deklaratorna tužba može podići kad je to posebnim propisima predviđeno, a imajući u vidu citiranu odredbu čl. 109. st. 1. ZOO-a kojom je svaka zainteresirana osoba ovlaštena na isticanje ništavosti, to je potpuno neutemeljena žalbena tvrdnja tuženika da je prvostupanjski sud

bio dužan tužbu tužitelja kao nedopuštenu odbaciti temeljem odredbe čl. 288. ZPP-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1621/04-2 od 29. XII. 2004.
MATERIJALNA ŠTETA – PRETPOSTAVKE
ODGOVORNOSTI

Oslobodenje od odgovornosti štetnika

(Čl. 154. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Tuženik se ne može osloboditi odgovornosti za štetu zato što je mjernički vještak pogrešno pokazao među a to iz razloga što među između susjednih nekretnina može urediti samo sud i eventualno same stranke, ukoliko su sklopile nagodbu o uređenju međe, pa samo tako uređena međa obvezuje stranke.

«Naime, tijekom postupka je utvrđeno da su tuženik kao prodavatelj i V. S. kao kupac sklopili kupoprodajni ugovor, prema kojem je tužitelj prodao rečenom kupcu u šumi tužiteljice stabla u količini 65,04 m³, te dopustio rečenom kupcu da stabla poruši i da ih odveze. Utvrđeno je nadalje da je kupac V. S. u šumi tužiteljice doista porušio stabla u navedenoj količini, odvezao ih iz šume i prodao, tako da ta stabla danas više ne postoje. Tuženik u žalbi ustraje kod tvrdnje da je prije sklapanja kupoprodajnog ugovora (prema kojem je tuženik prodao kupcu u šumi tužiteljice stabla) angažirao mjernika da mu pokaže među između njegove šume i šume tužiteljice i da mu je ovaj vještak kao stručna osoba «u obavljanju svog redovitog posla učinila pogrešku koja je dovela do konkretne štete». Stoga smatra da nije pasivno legitimiran, a s druge strane da je rečeni mjernik odgovoran za naknadu štete. Naime, tijekom postupka je utvrđeno, da je doista rečeni mjernički vještak na zahtjev tuženika izašao na lice mjesta i da je tuženiku pokazao kuda ide međa između njegove šume i šume tužiteljice. Isto tako je utvrđeno da je taj **mjernički vještak pogrešno pokazao među**, i to na taj način da bi mjesto na kojem je izvršena sječa stabala pripadalo šumi tuženika. Suprotno tvrdnji žalbe, mjernički vještak nije obavljao redoviti posao kada je utvrđivao među između šume tuženika i šume tužiteljice. Naime, **među između susjednih nekretnina samo može urediti sud, i tako uređena međa obvezuje i stranke.** Istina je, a to je praksa na području ovoga suda, da i **same stranke mogu angažirati mjerničkog vještaka da utvrdi i pokaže im među između njihovih nekretnina, i da tako**

uređena međa obvezuje stranke, ukoliko su sklopile nagodbu o uređenju međe. U konkretnom slučaju niti je sud uređio među, niti pak su stranke sklopile nagodbu o uređenju međe. Prema tome, tuženika ne ekskulpira činjenica to što mu je mjernički vještak pogrešno pokazao kuda ide međa između njegove šume i šume tužiteljice, jer se međa nije uredila u redovitom, zakonom propisanom postupku. U konkretnom slučaju vlasnik ima pravo tražiti naknadu štete od osobe koja je tu štetu počinila. Tužiteljici je štetu počinio tuženik, a ne mjernički vještak. Stoga se ne može prihvatiti stajalište žalbe da u konkurenciji više ljudskih radnji – uzroka, koji su doveli do konkretne štete, da je trebalo izabrati onaj neposredni uzrok nastale štete. Ovo zbog toga jer međa nije na pravilan i zakonit način utvrđena i pokazana između šuma stranaka, a tim prije jer je tuženik bio upozoravan od strane mjerničkog vještaka da prilikom utvrđivanja i pokazivanja navedene međe mora biti prisutna i tužiteljica.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1108/03-2 od 30. IX. 2003.

OPSEG NAKNADE ŠTETE

Prigovor limita odgovornosti

(Čl. 85. Zakona o osiguranju – «Narodne novine» br. broj 9/94, 20/97, 46/97 - pročišćeni tekst, 116/99, 11/02)

Obveza društva za osiguranje za naknadu štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti ne može po jednom štetnom događaju biti veća od iznosa koji na prijedlog Direkcije za nadzor društava utvrdi Vlada Republike Hrvatske (iznos limita osiguranja) s time da u iznos limita osiguranja ne ulaze zatezne kamate na pojedine odštetne stavke i parnični troškovi.

«Osnovano tuženik (osiguravajuće društvo) u žalbi navodi da je istakao prigovor limita odgovornosti (za osobe) u visini od 1.400.000,00 kn, što proizlazi iz priložene police osiguranja (važeće u vrijeme nastanka štetnog događaja). Prema ocjeni prvostupanjskog suda u trenutku donošenja presude nije probijen limit tuženikove odgovornosti, međutim, takav zaključak tuženik osnovano dovodi u sumnju prilaganjem odštetnog zahtjeva HZZO-a od 23.06.2003. g. u iznosu od 166.336,52 kn, zbog

troškova liječenja I-tužitelja. Nadalje, treba istaći i da je I-tuženiku dosuđena renta u mjesečnim iznosima od po 3.000,00 kn, koja je, glede trajanja (isplate) ograničena prvostupanjskim određenjem u formulaciji «... sve dok za to budu postojali zakonski uvjeti». Svakako i dospijevajuće iznose rente treba uzeti u obzir u dosuđenju naknade štete, time da je iznos rente potrebno kapitalizirati, da bi se utvrdilo ukupno dosuđenje naknade štete. Dakle, u konkretnom slučaju radi se o odštetnom zahtjevu više tužitelja u kojem I-tužitelj traži naknadu štete s više odštetnih osnova, a u takvoj situaciji, prema opće prihvaćenoj sudskoj praksi **treba utvrditi ukupne iznose štete koju štetnikov osiguravatelj treba isplatiti pojedinim oštećenicima, te ih, u slučaju da ukupna šteta prelazi limiti osiguranja, namiriti razmjerno (do iznosa limita), s time da u limit tuženikove odgovornosti, prema pravilnom navođenju prvostupanjskog suda ne ulaze zatezne kamate na pojedine odštetne stavke i parnični troškovi.»**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1110/03-2 od 07. X. 2003.

ODGOVORNOST RODITELJA ZA DIJETE KOJE JE NAVRŠILO SEDAM GODINA ŽIVOTA

Ekskulpacija roditelja mlljt.

(Čl. 165. st. 4. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Prilikom utvrđivanja postojanja odgovornosti roditelja zbog propuštanja brige i nadzora nad mlljt. djetetom sud treba cijeniti kada i kako je nastao štetni događaj, imajući u vidu i općepoznate činjenice.

«Prema ocjeni ovog suda činjenica da se I-tužitelj, u vrijeme nesreće u 17-oj godini života, sredinom lipnja, nakon završene školske godine do iza 24,00 sata zatekao u ugostiteljskom objektu **ne ukazuje na postojanje odgovornosti roditelja zbog propuštanja brige i nadzora**, odnosno na temelju tih okolnosti i po ocjeni ovog suda ne može se utemeljiti suodgovornost I-tužitelja i njegovih roditelja za nastalu, konkretnu štetu. Naime, na žalost, u našem društvu, što je općepoznato, uobičajeno je da se mladež okuplja u ugostiteljskim lokalima, obzirom na nedostatnu ponudu drugih, odgovarajućih prostora (i sadržaja) za boravak

i aktivnosti mladih osoba. I-tužitelj je izrazio potrebu i odgovornost radi vraćanja kući, već prije stvarne realizacije njihovog vraćanja, a prema utvrđenju prvostupanjskog suda konzumirao je bezalkoholna pića, slijedom čega se ne može prihvatiti prigovor da konkretan boravak I-tužitelja u lokalu (obzirom na tužiteljevu dob, činjenicu neposrednog završetka školske godine, dakle, **da se ne radi o redovnom slučaju**, a i ostale okolnosti boravka I-tužitelja u lokalu utvrđene po prvostupanjskom sudu (boravak u društvu starijeg prijatelja)) nemaju karakter propuštanja brige i odgoja od strane roditelja, kao okolnosti za uspostavu uzročno-posljedične veze s konkretnom nesrećom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1110/03-2 od 07. X. 2003.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD ŽIVOTINJA – ŠTETA KOJU UZROKUJE DIVLJAČ

Šteta nastala od divljači na javnoj prometnici

(Čl. 173. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Za štetu nastalu od divljači (naleta divljači na automobila) na javnoj prometnici, koja prolazi kroz lovno područje, odgovara zakupnik lovišta prema općim propisima obveznog prava o odgovornosti za štetu od opasne stvari.

«Prije svega, osnovano tuženik ističe u žalbi da se štetni događaj nije dogodio na području lovačkog društva tuženika kao zakupnika lovišta, obzirom da je **do naleta osobnog vozila tužitelja na srnu došlo na javnoj prometnici, a ne na području lovišta**, smatrajući zbog toga da ne postoji njegova odgovornost u smislu odredbe čl. 82. Zakona o lovu, na koju se poziva prvostupanjski sud, temeljeći svoje stajalište u odnosu na postojanje odgovornosti tuženika za naknadu štete. Međutim, neutemeljen je prigovor tuženika u odnosu na promašenu pasivnu legitimaciju tuženika za nastalu štetu, jer, iako tuženik pravilno ukazuje na pogrešnu ocjenu postojanja njegove odgovornosti temeljem odredbe čl. 82. Zakona o lovu, tuženik kao zakupnik lovišta, obzirom da je do štetnog događaja došlo naletom divljači na motorno vozilo na javnoj

prometnici na području lovišta tuženika, **odgovara po općim propisima o naknadi štete**, a ne prema odredbama Zakona o lovu. Nema nikakve dvojbe da divljač, odnosno u konkretnom slučaju srna, koja se nekontrolirano kreće javnom prometnicom, predstavlja opasnu stvar. Prema odredbi čl. 173. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), šteta nastala u vezi s opasnom stvari smatra se da potječe od te stvari, izuzev, ako se dokaže da ona nije bila uzrok štete. Prema tome, tuženik, kao **zakupnik lovišta kroz koje prolazi javna prometnica, za konkretni štetni događaj odgovara temeljem odredbe čl. 174. u svezi sa čl. 173. ZOO-a**, a svoje odgovornosti za nastalu štetu može se osloboditi isključivo pod pretpostavkama iz čl. 177. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1300/03-2 od 03. XI. 2003.

POTRAŽIVANJE NAKNADE ŠTETE UZROKOVANE KAZNENIM DJELOM

Obustava kaznenog postupka

(Čl. 377. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Obustava kaznenog postupka zbog apsolutne zastare kaznenog gonjenja nakon pokrenutog kaznenog postupka nije takva procesna smetnja zbog koje bi parnični sud bio ovlašten ispitati da li je šteta tužitelju učinjena radnjama koje sadrže biće kaznenog djela a radi ocjene zastare tražbine u smislu odredbe čl. 377. Zakona o obveznim odnosima (takvom procesnom smetnjom smatra se smrt počinitelja ili njegova nesposobnost za rasuđivanje).

«Po ocjeni ovog suda, u slučaju kada je kazneni postupak obustavljen iz razloga nastupanja apsolutne zastare kaznenog gonjenja, parnični sud nije ovlašten, kako to pogrešno smatra tužitelj u žalbi, utvrđivati da li je šteta, nastala tužitelju, prouzročena kaznenim djelom, a radi ocjene zastare tražbine u smislu odredbe čl. 377. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), jer nastupanje zastare kaznenog gonjenja nakon pokrenutog kaznenog postupka, dakle, u njegovom tijeku, nije takva procesna smetnja zbog koje bi bilo nemoguće protiv počinitelja kaznenog

djela pokrenuti i okončati postupak. Takvom procesnom smetnjom smatra se smrt počinitelja ili njegova nesposobnost za rasuđivanje (tako i VS RH Rev. br. 2128/96 od 29.04.1998.g.) pa, dakle, obustava kaznenog postupka zbog nastupa apsolutne zastare kaznenog gonjenja, nije procesna smetnja zbog koje bi parnični sud bio ovlašten ispitati da li je šteta nastala tužitelju učinjena radnjama koje sadrže biće kaznenog djela uvrede, odnosno klevete.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1235/03-2 od 20. X. 2003.

UGOVOR O DJELU

Izvođač radova kao nesavjesni držaoc stvari

(Čl. 176. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Izvođač radova kao osoba kojoj je imatelj stvari povjerio stvar da je popravi, temeljem ugovora o djelu, smatra se nesavjesnim držaocem stvari ukoliko je svojim propustom omogućio štetniku da se neovlašteno posluži tom stvari, te iz tog razloga odgovara solidarno sa štetnikom.

«Naime, nije sporno da je I tuženik kao izvođač radova po ugovoru o djelu za popravak automobila tužiteljice, nakon izvršenih radova na popravku automobila, ostavio njezin automobil na svom dvorištu, izvan garaže, pri čemu je «jednostavno zaboravio uzeti ključeve iz automobila i zaključati automobil» te da je II tuženik, koji mu je pomagao u izvršenju radova, bez njegova znanja, uzeo automobil tužiteljice, te u vožnji prouzročio prometnu nesreću i novo oštećenje osobnog automobila. Imajući u vidu okolnosti vezane uz otuđenje vozila tužiteljice, pravilno je prvostupanjski sud, i po ocjeni ovog suda, zaključio da I tuženik, kao izvođač radova po ugovoru o djelu, odgovara tužiteljici za štetu na automobilu koju je, u vožnji automobilom, prouzročio II tuženik, a koji je radio na poslovima kod I tuženika i neovlašteno uzeo tužiteljčino vozilo, a zbog očiglednog propusta I tuženika, koji je ostavljajući automobil tužiteljice izvan garaže, nezaključan, «zaboravivši uzeti ključeve», na taj

način omogućio II tuženiku neovlašteno korištenje automobilom tužiteljice.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1324/03-2 od 03. XI. 2003.
NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE – NEMOGUĆNOST
RESTITUCIJE**

Naknada materijalne štete u novčanoj protuvrijednosti

(Čl. 185. st. 3. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Tužitelju (oštećeniku) pripada pravo na naknadu štete u novčanoj protuvrijednosti iako nije postavio zahtjev za uspostavom prijašnjeg stanja, ukoliko popravljjanje štete uspostavom prijašnjeg stanja nije moguće.

«Potpuno je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da tužitelju ne pripada pravo na naknadu štete u novčanoj protuvrijednosti ukradenog oružja, obzirom da tužitelj nije postavio zahtjev za vraćanje ukradenog oružja iako uspostava prijašnjeg stanja predstavlja prvenstveni i obvezatan oblik popravljjanja štete, sukladno odredbi čl. 185. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Točno je da uspostava stanja kakvo je bilo prije nego je šteta nastala predstavlja prioritetni način otklanjanja štete, a tek kad uspostava prijašnjeg stanja ne otklanja štetu potpuno ili kad nije moguća, sud može odrediti da odgovorna osoba isplati oštećeniku odgovarajuću svotu novaca na ime naknade štete. Obzirom na izričitu tvrdnju tuženika da nije zadržao oružje za koje tužitelj traži isplatu novčane protuvrijednosti, očigledno je da niti uspostava prijašnjeg stanja vraćanjem ukradenog oružja nije moguća, pri čemu valja naglasiti činjenicu da ostali tuženici tijekom postupka nisu niti isticali mogućnost otklanjanja štete vraćanjem oružja na koje se odnosi zahtjev za naknadu štete, pa se mora zaključiti, suprotno stajalištu prvostupanjskog suda, da popravljjanje štete uspostavom prijašnjeg stanja nije moguće, zbog čega tužitelju pripada pravo na naknadu štete u novcu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1027/03-2 od 25. VIII. 2003.

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE – NAKNADA U NOVCU

Totalna šteta na vozilu

(Čl. 189. st. 2. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ukoliko je šteta na vozilu procijenjena kao totalna šteta, oštećeniku u tom slučaju pripada pravo na isplatu odgovarajuće svote novaca na ime naknade totalne štete, s time da se visina štete u takvom slučaju računa prema stanju vozila prije nezgode, a po cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke.

«Naime, i prvostupanjski sud utvrđuje da je šteta na vozilu tužiteljice procijenjena kao totalna šteta, zbog čega, u slučaju kada je utvrđeno da se radi o totalnoj šteti na automobilu, **oštećeniku ne pripada pravo**, nakon što je po svom izboru eventualno popravio vozilo, zahtijevati isplatu **naknade štete na ime troškova popravka vozila**, u većem iznosu od onoga što mu pripada po procjeni izvršenoj za «totalnu štetu». Po ocjeni ovog suda, u slučajevima totalne štete na automobilu, uspostava prijašnjeg stanja nije opravdana (popravak vozila), zbog čega se mora zaključiti da oštećeniku u tom slučaju pripada pravo na isplatu odgovarajuće svote novca na ime naknade totalne štete, pri čemu se visina štete u takvom slučaju računa prema stanju vozila prije nezgode, a po cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1324/03-2 od 03. XI. 2003.

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE – NAKNADA U NOVCU

Totalna šteta na vozilu

(Čl. 185. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Vozač vozila koji nije ujedno i vlasnik toga vozila, nema aktivnu legitimaciju tražiti naknadu štete od osiguravajućeg društva, osim ukoliko na to nije ovlašten od strane vlasnika, radi čega vlasnika vozila ne obvezuje sporazum koji su zaključili vozač vozila i osiguravajuće društvo u vezi naknade štete, te osiguravajuće društvo ne može vlasniku vozila uskratiti dovršetak popravka vozila, obzirom da je u konkretnom slučaju dovršetak popravka za osiguravajuće društvo ekonomičnije od isplate iznosa do visine tzv. totalne štete, a to prije svega što je vlasnik vozila potraživao naknadu štete od osiguravajućeg društva tek nakon neadekvatno izvršenog popravka do kojeg je došlo temeljem sporazuma osiguravajućeg društva s neovlaštenom osobom (vozačem vozila).

«Već je naprijed navedeno da ovaj sud prihvaća prvostupanjska utvrđenja, a navedeni su i razlozi zbog kojih prihvaća takova utvrđenja, da B. M. (vozač traktora) nije bio aktivno legitimiran tražiti naknadu štete od tuženika (osiguravajućeg društva), niti izvorno (izravno) niti temeljem punomoći od tužitelja, vlasnika traktora, radi čega tužitelja ne obvezuje sporazum koji su tuženik i M. B. sklopili u vezi naknade štete. Međutim, prvostupanjski sud je utvrdio da je i tuženik, kao štetnik, odnosno njegov osiguravatelj isplatio M. B. određen iznos novca u svrhu popravka traktora, koji je na taj način djelomice i neadekvatno popravljen. U tom smislu očito je da tužitelj nije samoinicijativno, svojom voljom poduzeo nerentabilni popravak traktora. Isto tako, prvostupanjski sud je tuženika obvezao samo na isplatu razlike troška popravka, do dovođenja traktora u stanje u kojem je bio prije nesreće. Dakle, tužitelju nije dosuđen puni iznos naknade štete, obzirom da je angažiranjem tuženikovog novca traktor već djelom popravljen. U tom smislu za tuženika nastali, neprimjeren, odnosno previsok trošak popravka može teretiti samo B. M. (vozača traktora), a ne može tužitelju uskraćivati dovršetak popravka, obzirom da je evidentno da je u sadašnjem činjeničnom stanju dovršetak popravka za tuženika ekonomičnije rješenje od isplate iznosa tzv. ekonomske totalke. Dakle, u konkretnoj situaciji neosnovano se tuženik poziva na stajalište sudske prakse o limitu odgovornosti tuženika do visine tzv. totalne štete, jer se tužitelj u raščićavanje početnog odnosa s tuženikom uključio tek nakon djelomičnog i neadekvatno izvršenog popravka do kojeg je došlo temeljem Sporazuma štetnikovog osiguravatelja s neovlaštenim (po tužitelju) poduzetniku tog popravka. U

nastaloj situaciji pravilno je prvostupanjski sud obvezao tuženika na isplatu razlike iznosa naknade štete, potrebnog za dovršenje popravka, čime će šteta moći biti sanirana u smislu odredbe čl. 185. st. 1. Zakona o obveznim odnosima.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1718/04-2 od 29. XII. 2004.
DUŠEVNI BOLOVI

Smanjenje životne aktivnosti i naruženosti

(Čl. 192. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Tužitelj (oštećenik) koji propusti otkloniti štetu, a mogao ju je otkloniti na jednostavan i efikasan način – izradom zubne proteze, odgovoran je i za njezin nastanak, te u tom slučaju tuženik (štetnik) nije u obvezi naknaditi tužitelju takvu nematerijalnu štetu (zbog smanjenja životne aktivnosti i naruženosti).

«Naknada štete s osnove smanjene životne aktivnosti, obuhvaća sva ona ograničenja u životnim aktivnostima oštećenika koje je on ostvarivao, ili bi ih po redovnom tijeku stvari u budućnosti izvjesno ostvarivao, da nisu kod oštećenika prisutne posljedice zadobivene ozljede, pri čemu **posljedice ozljede, koje utječu na smanjene životne aktivnosti, moraju biti trajnog ili trajnijeg karaktera.** Navedena naknada štete pripada oštećeniku samo u slučaju kada oštećenik, čija je životna aktivnost trajno umanjena, trajno trpi duševne bolove, i to zbog svih onih fizičkih i psihičkih tegoba prouzročenih trajnim posljedicama tjelesnih ozljeda koje se neugodno reflektiraju na njegov fizički i psihički život. Imajući u vidu činjenicu da se defekt zubala tužitelja, a koji utječe na smanjenje njegove životne aktivnosti, kao i osjećaj naruženosti, može na, objektivno vrlo jednostavan način otkloniti, odnosno korigirati izradom zubne proteze, kako to jasno i nedvojbeno proizlazi iz nalaza i mišljenja liječničkog vještaka, to se mora zaključiti da je upravo **tužitelj, propustivši otkloniti navedenu štetu, sam odgovoran za njezin nastanak.** Naime, prema odredbi čl. 192. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **oštećenik koji je sam pridonio da šteta nastane ili bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na razmjerno smanjenu naknadu štete.** Kako je po ocjeni ovog suda, tužitelj mogao spriječiti nastajanje navedene štete jednostavnim medicinskim zahvatom, ugradnjom novih zubiju, odnosno izradom zubne proteze, i kako se radi o medicinskom zahvatu, kojem bi se svaki čovjek po redovnom tijeku stvari podvrgnuo bez bilo kakvih rizika od štetnih posljedica takvog

medicinskog zahvata, to tvrdnje tužitelja prema kojima «osjeća veći strah od posjeta zubaru nego što je osjećao prije, tako da posjete zubaru obavlja samo kad je to nužno» djeluju neuvjerljivo i ne mogu biti prihvaćene kao objektivni razlog za sprječavanje nastanka štete koju tužitelj veže uz trpljenje duševnih bolova zbog smanjene životne aktivnosti i naruženosti, a zbog nedostatka tri prednja zuba i zbog čega ovaj sud nalazi da tuženik nije u obvezi naknaditi tužitelju nematerijalnu štetu s navedenih osnova, čiji je nastanak i postojanje tužitelj mogao na jednostavan i efikasan način spriječiti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 957/03-2 od 06. VIII. 2003.

POJEDINI SLUČAJEVI NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE – U SLUČAJU SMRTI

Zakonska zatezna kamata na dosuđene iznose naknade štete

(Čl. 193. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Tužiteljici pripada pravo na naknadu uobičajenih troškova pogreba njezinog supruga, pa i kad ista zatraženi trošak nije dokumentirala računima, ukoliko sud utvrdi da se radi o redovnim i uobičajenim troškovima pogreba koji troškovi se tada dosuđuju u skladu sa stvarnim troškovima nastalim tužiteljici, pa u tom slučaju tužiteljici i pripada pravo na kamatu od dana kada su ti troškovi nastali.

«Neosnovano prvotuženik pobija u žalbi odluku o kamati na dosuđene iznose naknade štete s osnove troškova pogrebne muzike i župnika, smatrajući da prvotužiteljici ne pripada pravo na kamatu, budući da ne postoje računi o plaćenim iznosima naknade. Naime, prvotužiteljici u smislu odredbe čl. 193. st. 1. Zakona o obveznim odnosima pripada pravo na naknadu uobičajenih troškova pogreba njezinog supruga. Prvostupanjski sud je na temelju priloženih računa utvrdio visinu troškova opreme za pogreb supruga prvotužiteljice, vijenaca, lampaša i buketića, pa obzirom na visinu navedenih troškova i uz činjenicu da **zatraženi trošak pogrebne muzike i župnika prvotužiteljica nije**

dokumentirala, obzirom na sadržaj iskaza prvotuziteljice, može se zaključiti da se **radi o redovnim i uobičajenim troškovima pogreba koji su dosuđeni u skladu sa stvarnim troškovima** nastalim prvotuziteljici, pa budući da oštećeniku, u ovom slučaju prvotuziteljici pripada pravo na kamatu od dana kada su troškovi nastali, žalbeni navodi prvotuzženika, kako u odnosu na odluku o kamati, tako i u odnosu na dosuđene iznose naknade štete s osnove troškova opreme za pogreb, troškova vijenaca, lampaša i buketića, pogrebne muzike i župnika, ne mogu se prihvatiti osnovanim.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1387/03-2 od 17. XI. 2003.

POJEDINI SLUČAJEVI NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE – U SLUČAJU SMRTI

Troškovi izgradnje nadgrobnog spomenika

(Čl. 193. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Kada je pravni osnov tužbenog zahtjeva naknada štete, tada je sud dužan naknadu štete, u konkretnom slučaju, trošak izgradnje nadgrobnog spomenika, utvrditi u iznosu stvarnih troškova postavljanja nadgrobnog spomenika i to isključivo u domaćoj valuti, odnosno u valuti koja predstavlja platežno sredstvo u Republici Hrvatskoj.

«Naime, prvostupanjski sud je s osnove troškova izgradnje nadgrobnog spomenika za pok. supruga dosudio prvotuziteljici iznos od 526,63 EUR-a u protuvrijednosti domaće valute prema prodajnom tečaju Varaždinske banke d.d. Varaždin na dan isplate, sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 24. listopada 1993. g. pa do isplate, navodeći u obrazloženju da je prvotuziteljica osnovanost i visinu zahtjeva za naknadu troškova izgradnje nadgrobnog spomenika dokazala računom br. 22/93 od 21. listopada 1993. g., izdanim od Zidarsko-kamenoklesarske radione vlasnika S. P., koji glasi na iznos od 2.060 DEM, pa je prvostupanjski sud zatraženi iznos naknade štete dosudio u važećoj valuti zemalja Europske zajednice. Prije svega valja reći da se u konkretnom

slučaju radi o novčanoj naknadi materijalne štete koja se dosuđuje u nominalnom iznosu troškova vezanih uz izgradnju nadgrobnog spomenika, budući da prvotužiteljici u smislu odredbe čl. 193. Zakona o obveznim odnosima **pripada pravo na naknadu uobičajenih troškova pogreba njezinog supruga od osobe odgovorne za njegovu smrt, u koje troškove svakako spada i trošak postavljanja nadgrobnog spomenika.** Obveza naknade štete nije devizno potraživanje, a pravni odnos između prvotužiteljice i tuženika temelji se na zakonskoj odgovornosti za naknadu štete, pa se ni u kom slučaju ne radi o pravnom poslu koji bi bio sklopljen između stranaka i za kojeg bi novčana obveza glasila ili bi mogla glasiti na stranu valutu. Obzirom da je pravni osnov zahtjeva prvotužiteljice naknada štete, to se prema tome, očigledno ne može raditi o obveznom odnosu i deviznom potraživanju prvotužiteljice, jer se naknada štete s osnova troškova izgradnje nadgrobnog spomenika utvrđuje u iznosu stvarnih troškova postavljanja nadgrobnog spomenika i to isključivo u domaćoj valuti, odnosno u valuti koja predstavlja platežno sredstvo u Republici Hrvatskoj.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1387/03-2 od 17. XI. 2003.

IZGUBLJENA ZARADA ZBOG NESPOSOBNOSTI ZA RAD

Razlike plaće i invalidske mirovine

(Čl. 193. st. 2. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Razliku plaće i invalidske mirovine treba utvrditi prema stvarnim iznosima plaće koju bi tužiteljica ostvarivala kod svog poslodavca, ukoliko su oni viši od najniže plaće, odnosno prema iznosima najniže plaće ukoliko bi ona prema podacima poslodavca primala plaću, u nekim mjesecima nižu od najniže plaće.

«Tužiteljica je svoj tužbeni zahtjev specificirala, po mjesecima, tražeći za pojedine mjesece **razliku između plaće koju bi ostvarila u TD-u svog bivšeg poslodavca i invalidske mirovine**, ukoliko je prema podatku njenog bivšeg poslodavca njena plaća u pojedinim mjesecima

bila niža od najniže plaće, tada je tužiteljica u skladu s Kolektivnim ugovorom (NN 37/98), odnosno odredbom čl. 242. st. 2. Zakona o radu (NN br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01; dalje: ZR) zatražila razliku do najniže osnovne plaće (najniža plaća odgovara Odluci o najnižoj osnovici za obračunavanje i plaćanje doprinosa (NN 9/98) za razdoblje od 01.02.1998. do 31.12.1998. g., umanjena za iznos doprinosa i poreza; za period od 01.01.1999. do 31.03.2000. g. propisana je Odlukom o najnižoj osnovici za obračunavanje i plaćanje doprinosa (NN 14/99); za period od 01.04.2000. do 31.03.2002. g. propisana je istom takvom Odlukom (NN br. 20/00), a u periodu od 01.04.2002. g. pa nadalje propisana je istom takvom Odlukom (NN br. 25/02). Prema ocjeni ovog suda pravilno je materijalnopravno stajalište tužiteljice prema kojem bi joj njezin **poslodavac bio dužan svakog mjeseca utuženog perioda isplaćivati najmanje iznos najniže plaće**, obzirom na sadržaj odredbe čl. 242. st. 2. ZR-a, koji to propisuje, te odredbu čl. 1. Odluke o proširenju primjene Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće Ministarstva rada i socijalne skrbi, kojom je primjena Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće proširena na sve poslodavce i zaposlenike u RH (NN br. 37/98), te Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće (NN br. 37/98) kojim je određeno da najniža plaća (brutto) ne može biti niža od najniže osnovice za obračunavanje doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje utvrđeno posebnim propisima, time da se ta osnovica određuje Odlukama o najnižoj osnovici za obračunavanje i plaćanje doprinosa i za ostvarivanje prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja..... koju za pojedine periode utuženog razdoblja donosi Upravni odbor RF MIORH, a potvrđuje Vlada RH, na koje propise se tužiteljica tijekom postupka pozivala. Dakle, tužiteljica, po ocjeni ovog suda, osnovano tvrdi da se razlika njene plaće i invalidske mirovine treba utvrditi prema stvarnim iznosima plaće koju bi ona ostvarivala, prema podacima njenog poslodavca, ukoliko su oni viši od najniže plaće, odnosno prema iznosima najniže plaće ukoliko bi ona prema podacima poslodavca primala plaću, u nekim mjesecima nižu od najniže plaće, jer bi, bez ikakve sumnje, razliku do najniže plaće mogla ostvariti sudskim putem, jer takva isplata odgovara zakonskoj obvezi poslodavca.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1094/03-2 od 23. IX. 2003.

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE

Naknada štete s osnove izgubljene zarade

(Čl. 195. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Oštećeniku pripada pravo na naknadu štete s osnove izgubljene zarade, ako zbog nesposobnosti za rad prouzročene ozljedom, nije bio u mogućnosti ostvariti onu materijalnu korist koju bi izvjesno bio ostvario da nije nastupila nesposobnost za rad, pri čemu je sasvim nebitno da li je neostvarenje navedene materijalne koristi posljedica gubitka zarade u radnom odnosu ili izvan radnog odnosa, prijavljivanjem ili neprijavlivanjem oštećenika kao radnika.

«Valja ukazati da, prema odredbi čl. 195. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), onaj tko drugome nanese tjelesnu ozljedu ili mu naruši zdravlje, dužan mu je, između ostalog, naknaditi i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja. Pritom, oštećenik ima pravo na naknadu štete zbog gubitka zarade bez obzira na to da li bi navedenu zaradu ostvarivao u radnom odnosu ili izvan njega. Zaradom se u smislu citirane odredbe ZOO-a smatra svaka materijalna korist koja se postiže radom, neovisno o tome da li se radi o prijavljenom ili neprijavljenom radu (tako i VS RH, Rev. br. 1841/93, Rev. br. 2232/92, Rev. 1818/86 i sl.). Prema tome, oštećeniku pripada pravo na naknadu štete s osnove izgubljene zarade, ako zbog nesposobnosti za rad prouzročene ozljedom, nije bio u mogućnosti ostvariti onu materijalnu korist koju bi izvjesno bio ostvario da nije nastupila nesposobnost za rad, pri čemu je nebitno da li je neostvarenje navedene materijalne koristi posljedica gubitka zarade u radnom odnosu ili izvan radnog odnosa, prijavljivanjem ili neprijavlivanjem oštećenika kao radnika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1792/04-2 od 11. X. 2004.

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE – TUĐA POMOĆ I NJEGA

Naknada za tuđu pomoć i njegu

(Čl. 195. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Visina naknade za tuđu pomoć i njegu utvrđuje se prema netto zaradi osobe koja bi u mjestu, u kojem je tuđa pomoć i njega pružena, bila sposobna takvu uslugu pružati, a ukoliko takva osoba ne postoji, visina naknade utvrđuje se prema slobodnoj ocjeni, primjenom odredbe čl. 223. Zakona o parničnom postupku, s time da se visina naknade utvrđuje u nominalnom iznosu, pa oštećeniku ne pripada pravo na revalorizirani iznos te naknade prema cijenama na dan donošenja presude prvog stupnja.

«Valja upozoriti da je naknada nematerijalne štete s osnove tuđe pomoći i njega **izvorno novčana naknada**, zbog čega se ona utvrđuje u nominalnom iznosu tih troškova u vrijeme njihova nastanka, dakle, u vrijeme pružanja usluge tuđe pomoći i/ili njega. Kako dakle, naknada za tuđu pomoć i njegu predstavlja novčani oblik materijalne štete, to tužitelju pripada pravo na onaj iznos novčanih jedinica koje bi platio, ili je platio trećoj osobi za pruženu uslugu tuđe pomoći. U slučaju kada tužitelj nije imao novčanih izdataka za tuđu pomoć (u spisu nema podataka da bi trećoj osobi plaćao naknadu za pruženu tuđu pomoć), tužitelju pripada pravo na naknadu u visini koju bi u vrijeme pružanja usluge bio platio osobi koja je pružala uslugu tuđe pomoći da je tu naknadu zahtijevala. Stoga se visina naknade za tuđu pomoć i njegu utvrđuje prema netto zaradi osobe koja bi u mjestu, u kojem je tuđa pomoć i njega pružana, bila sposobna takvu uslugu pružati. Ukoliko takva osoba ne postoji, visina naknade ovog oblika štete utvrđuje se prema slobodnoj ocjeni, primjenom odredbe čl. 223. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01; dalje: ZPP). Pritom treba posebno upozoriti da se visina naknade utvrđuje u nominalnom iznosu, zbog čega oštećeniku ne pripada pravo na revalorizirani iznos te naknade prema cijenama na dan donošenja presude suda prvog stupnja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1093/03-2 od 15. IX. 2003.

**NASLJEĐIVANJE POTRAŽIVANJA NAKNADE
NEMATERIJALNE ŠTETE**

Kada je oštećenica tijekom postupka umrla

(Čl. 204. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednike samo ako je priznato pravomoćnom sudskom odlukom ili ako je između ostavitelja i nasljednika sklopljen pismeni sporazum.

«Prema odredbi čl. 204. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednike samo ako je priznato pravomoćnom sudskom odlukom ili pismenim sporazumom. Budući da tužiteljica niti ne tvrdi da bi između stranaka bio sklopljen kakav pismeni sporazum o naknadi nematerijalne štete ranijoj tužiteljici, budući da je više nego jasno da o navedenom zahtjevu nije odlučeno pravomoćnom sudskom odlukom, jer je prednica tužiteljice umrla tijekom trajanja postupka u kojem se raspravljalo o njezinom zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, to je, nedvojbeno da potraživanje naknade nematerijalne štete prednice tužiteljice ne može preći na tužiteljicu kao njezinu nasljednicu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1049/03-2 od 25. VIII. 2003.

ODGOVORNOST VIŠE OSOBA ZA ISTU ŠTETU – SOLIDARNA ODGOVORNOST

Solidarna odgovornost

(Čl. 206. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

U parnici za naknadu štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti, osiguranik kao neposredni štetnik i osiguratelj kod kojeg je osiguranik sklopio ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju uporabom vozila nanese trećim osobama, su solidarni dužnici ali nisu jedinstveni suparničari.

«Drugotuženik se, nedvojbeno, u smislu odredbe čl. 154. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) ima smatrati štetnikom,

obzirom da je prigodom prometne nesreće koju je skrivio, smrtno stradao prednik tužitelja, uslijed čega su tužitelji pretrpjeli štetu. Kako je, osim toga, tužiteljima šteta nastala zbog nesreće izazvane motornim vozilom u pokretu, to drugotuženik odgovara i kao imatelj opasne stvari, jer je šteta nastala od opasne stvari. Uz drugotuženika kao neposrednog štetnika, a prema odredbama Zakona o osiguranju, odgovara i osiguratelj kod kojeg je drugotuženik sklopio ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju uporabom motornog vozila nanese trećim osobama, odnosno u konkretnom slučaju prvotuženika «Triglav» osiguranje d.d. Podružnica Čakovec. Obzirom da prema odredbi čl. 87. st. 1. Zakona o osiguranju, oštećena osoba ima pravo podnijeti odštetni zahtjev izravno društvu za osiguranje, to su u parnici za naknadu štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti, sukladno odredbi čl. 206. ZOO-a, **osiguranik i njegov osiguratelj solidarni dužnici iako nisu jedinstveni suparničari**. Obzirom na navedeno, očigledno je da način na koji drugotuženik osporava svoju solidarnu odgovornost nema uporišta niti u odredbama ZOO-a, niti pak u odredbama Zakona o osiguranju, pri čemu valja navesti da se niti drugotuženik, osporavajući svoju solidarnu odgovornost, pritom ne poziva niti na jedan propis materijalnog prava. Iako su tuženici solidarni dužnici, u odštetnoj parnici oni nisu ujedno i jedinstveni suparničari, zbog čega radnje jednog od njih niti koriste niti štete drugom suparničaru.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1387/03-2 od 17. XI. 2003.

ZATEZNA KAMATA

Zakonska zatezna kamata

(Čl. 277. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Budući je valuta u kojoj je ugovorena obveza (DEM) prestala postojati kao nacionalna valuta i sredstvo plaćanja, tuženik je dužan platiti tužitelju za razdoblje do 31. prosinca 2001. godine zakonsku zateznu kamatu na iznos DEM a od 01. siječnja 2002. godine zakonsku zateznu kamatu na odgovarajući iznos EUR, po stopi koja se isplaćuje na štedne uloge građana u EUR po viđenju.

«Imajući, međutim, u vidu da je obveza tuženice bila ugovorena u devizama, ili konkretno, u visini od 10.500,00 DEM, te obzirom da je, prema odluci Europskog parlamenta EC Reg. 1103/97 ustanovljen stalni paritet njemačke marke (DEM) i EUR, pri čemu 1 EUR iznosi 1,955830 DEM, to je pravilnom primjenom materijalnog prava, a nakon prestanka važenja DEM kao nacionalne valute i sredstva plaćanja s danom 01. siječnja 2002. godine, valjalo obvezu tuženice utvrditi u iznosu od 5.368,56 EUR, te sukladno tako utvrđenoj obvezi, obvezati tuženicu da je za razdoblje do 31. prosinca 2001. g., dužna isplatiti tužitelju zakonsku zateznu kamatu na iznos od 10.500,00 DEM, a od 01. siječnja 2002. godine zakonsku zateznu kamatu na odgovarajući iznos EUR.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1114/03-2 od 22. IX. 2003.

ZATEZNA KAMATA

Zakonska zatezna kamata na dosuđene iznose naknade štete

(Čl. 277. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Okolnost da je tijekom prvostupanjskog postupka određen prekid postupka do okončanja kaznenog postupka koji se vodio protiv drugotuženika, ne utječe na obvezu tuženika u pogledu plaćanja zatezne kamate tužiteljima (oštećenicima) iz razloga što istima pripada pravo na zateznu kamatu od trenutka kada su troškovi učinjeni.

«Neosnovano prvotuženik ističe u žalbi da tužiteljima ne pripada pravo na kamatu na dosuđene iznose naknade štete za vrijeme trajanja prekida ovog postupka, budući da je tužba bila preuranjena, jer tužiteljima pripada pravo na zakonsku zateznu kamatu sukladno odredbi čl. 277. st. 1. Zakona o obveznim odnosima i to obzirom da se radi o naknadi novčane materijalne štete koja se utvrđuje u nominalnom iznosu troškova u vrijeme njihova nastanka, **tužiteljima pripada pravo na kamatu od trenutka kada su troškovi učinjeni**, pa niti vrijeme podnošenja tužbe tužitelja, a niti okolnost da je tijekom prvostupanjskog postupka određen prekid postupka do okončanja kaznenog postupka koji

se vodio protiv drugotuženika, ne utječe na obvezu tuženika u pogledu plaćanja kamate.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1387/03-2 od 17. XI. 2003.
ZATEZNA KAMATA**

Procesne kamate

(Čl. 279. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Tuženik koji je tužitelju djelomično podmirio novčanu obvezu prije podnošenja tužbe, duguje tužitelju uglavničeni iznos kamate na isplaćeni dio glavnog potraživanja kao i kamatu na utuženi iznos (procesnu kamatu), a koja kamata teče od podnošenja tužbe pa do isplate.

«Naime, točno je da se **procesne (zatezne) kamate** iz čl. 279. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **na dospjele zatezne kamate, ne mogu zahtijevati sve dok ne prestane glavna novčana tražbina iz koje proizlaze zatezne kamate**, pa ni u slučaju kada su zatezne kamate obračunate i utužene u apsolutnom iznosu uz glavni dug, pa na njih od dana tužbe ne mogu teći procesne kamate, obzirom da zatezne kamate i dalje teku na glavno potraživanje. Međutim, tuženik očito gubi iz vida činjenicu da je potraživanje tužiteljice novčano, pa, dakle, u smislu odredbe čl. 412. ZOO-a i djeljivo potraživanje, što znači da se obveza na isplatu novčanog potraživanja može podijeliti i ispuniti u dijelovima, obzirom da dijelovi navedenog potraživanja imaju ista svojstva kao i cijelo potraživanje. Nije sporno da je tuženik ukupni iznos novčanog potraživanja tužiteljice u visini od 72.570,57 kn djelomično podmirio tužiteljici isplatom iznosa od 59.354,20 kn dana 18.12.2001. g. **Zatezne kamate nastaju kao posljedica zakašnjenja dužnika u ispunjenju određene novčane obveze i teku sve do njezinog ispunjenja, zbog čega su nedjeljive od glavnične tražbine i zajedno sa njom predstavljaju jednu cjelinu.** Obzirom da je tuženik glavnično potraživanje ispunio djelomično u visini od 59.354,20 kn dana 18.12.2001. g., budući da je prema odredbi čl. 310. st. 2. ZOO-a tužiteljica bila dužna primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, to nema nikakve dvojbe da su, nakon isplate iznosa od 59.354,20 kn, a za razdoblje od 01. rujna 2000.g. pa do 19. prosinca 2001. g., jer je za navedeni iznos dio glavne tražbine, a jer se radi o djeljivoj obvezi tuženika, prestao podmirenjem navedenog

iznosa. Kako sukladno odredbi čl. 279. st. 2. ZOO-a, na iznos neisplaćene kamate vjerovniku pripada pravo zahtijevati zateznu kamatu od dana kada je sudu podnesen zahtjev za njezinu isplatu, kako tuženik inače visinu uglavničenog iznosa kamate na isplaćeni dio glavnog potraživanja u utuženom iznosu od 13.428,36 kn ne osporava, to je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo, obvezavši tuženika na isplatu uglavničenog iznosa navedene kamate kao glavnog potraživanja, na koje potraživanje teče kamata od podnošenja tužbe pa do isplate.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1360/03-2 od 10. XI. 2003.

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI

Pobijanje ugovora o darovanju

(Čl. 280. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Vjerovnik može pobijati pravnu radnju dužnika samo u mjeri u kojoj je ona poduzeta na štetu vjerovnika, a dužnik je dužan trpjeti namirenje samo u dijelu potrebnom za namirenje vjerovnikovih dospelih potraživanja.

«Budući da prvostupanjski sud nije vodio računa o vrijednosti predmetnih nekretnina nego je u pobijanom dijelu st. II. navedene presude odredio samo vrijednost potraživanja tužitelja, ispada da je **proglasio bez učinka ugovor o darovanju nekretnina u neodređenim omjerima**, iako prema općem pravilu iz čl. 280. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **vjerovnik može pobijati pravnu radnju dužnika samo u mjeri u kojoj je ona poduzeta na štetu vjerovnika**, što konkretno znači da sam pravni posao ne može biti predmetom pobijanja, niti tuženica po tom osnovu ne može izgubiti pravo vlasništva cijele nekretnine, nego mora **trpjeti namirenje samo u dijelu potrebnom za namirenje tužiteljskih dospelih potraživanja**. Nakon konkretizacije vrijednosti predmetnih nekretnina i ograničenja namirenja tužitelja iz odgovarajućeg dijela tih nekretnina može se realizirati tužiteljsko namirenje na način kako to u pobijanoj odluci sugerira prvostupanjski sud, tj. provođenjem ovršnog postupka na dijelu

nekretnine tuženice za što pravnu osnovu daje upravo tražena sudska zaštita (pobijana pravna radnja).»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1143/03-2 od 07. X. 2003.
POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI**

Pobijanje ugovora o darovanju

(Čl. 284. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Ukoliko sud usvoji tužbeni zahtjev kojim se traži pobijanje dužnikovih pravnih radnji, ta pravna radnja dužnika gubi pravni učinak samo prema tužitelju i samo u opsegu potrebnom za ispunjenje njegovih potraživanja, iz kojeg razloga je nužno ograničiti pobijanje pravne radnje dužnika obzirom na visinu dospjele tražbine tužitelja, imajući u vidu vrijednost imovine koja je predmet pobijanog pravnog posla (sud je dužan utvrditi vrijednost nekretnine koja je predmet pobijane pravne radnje).

«Pobijanom presudom naloženo je tuženoj da je dužna trpjeti namirenje tražbine tužiteljice iz nekretnine koja je predmet darovnog ugovora sklopljenog između tužene i njezinog supruga. Postavljeni tužbeni zahtjev tužiteljice nije u skladu s odredbom čl. 284. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), koja odredba određuje učinak, odnosno cilj poduzetog pobijanja dužnikove pravne radnje. Prema citiranoj odredbi, ako sud usvoji tužbeni zahtjev, **pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za ispunjenje njegovih potraživanja**. Tužbeni zahtjev tužiteljice očigledno nije postavljen u smislu odredbe čl. 284. ZOO-a i nedvojbeno nije u skladu sa činjenicama navedenim u tužbi. Naime, iz činjeničnih navoda tužbe proizlazi da se radi o tužbi radi pobijanja pravne radnje dužnika tužiteljice, supruga tužene, međutim, postavljeni tužbeni zahtjev nije u skladu sa činjeničnim supstratom sadržanim u tužbi. Sadržaj postavljenog tužbenog zahtjeva tužiteljice upućuje na zaključak da se radi o zahtjevu temeljenom na odredbi čl. 336. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01; dalje: ZV), koja odredba ovlašćuje založnog vjerovnika da putem suda ostvaruje svoje pravo na namirenje svoje tražbine iz vrijednosti zaloga, ako se zalogom osigurana tražbina ne ispuni o dospijeću, budući da založni vjerovnik ima pravo od svagdašnjeg vlasnika založene stvari, a i od

vrijednosti trećeg, zahtijevati da trpi namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti založene stvari. Radi se o tzv. hipotekarnoj tužbi kojom založni vjerovnik ostvaruje svoje pravo na namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti založene stvari. Tužiteljica niti u tužbi, a niti tijekom postupka nije tvrdila da je na nekretnini koja je predmet darovnog ugovora sklopljenog između tužene i njezinog supruga, stekla založno pravo, a niti činjenični navodi tužbe ne upućuju na zaključak da se radi o tzv. hipotekarnoj tužbi. Sadržaj tužbenog zahtjeva u parnici radi pobijanja pravnih radnji dužnika utvrđen je odredbom čl. 284. ZOO-a, koja utvrđuje učinak pobijanja, a koji se sastoji u tome da **poduzeta pravna radnja gubi pravni učinak u odnosu na tužitelja – vjerovnika i to samo u opsegu koliko je potrebno za namirenje njegova potraživanja**. Obzirom na činjenične navode tužbe i sadržaj postavljenog tužbenog zahtjeva, prvostupanjski sud je bio dužan u smislu odredbe čl. 109. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01; dalje: ZPP) pozvati tužiteljicu da postavi pravilan tužbeni zahtjev, sukladno odredbi čl. 284. ZOO-a, budući da činjenice navedene u tužbi očigledno ne opravdavaju postavljeni tužbeni zahtjev koji je očigledno temeljen na odredbi čl. 336. ZV i nema nikakvu pravnu osnovu u odredbama Zakona o obveznim odnosima kojima su utvrđeni uvjeti i način pobijanja dužnikovih pravnih radnji.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1228/03-2 od 20. X. 2003.

URAČUNAVANJE ISPUNJENJA

Dospijeće obveze

(Čl. 312. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kada tužitelj nije tuženiku izdao račun za troškove zastupanja u kaznenom postupku a tuženik nije bio upoznat s iznosom troškova zastupanja, niti mu je bio određen rok za ispunjenje navedene obveze, smatra se da obveza s osnove zastupanja tuženika nije dospjela, zbog čega se u konkretnom slučaju ne mogu primijeniti niti pravila o uračunavanju ispunjenja.

«Neosnovano prvotuzitelj u žalbi ističe da je u smislu odredbe čl. 312. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) prilikom isplate iznosa (temeljem vansudske nagodbe s osiguravateljem s osnove naknade štete) bio ovlašten izvršiti uračunavanje, uz tvrdnju da je u to vrijeme postojalo više obveza tuženika i da isplaćeni iznos nije bio dovoljan da bi se mogle namiriti sve obveze, zbog čega je, budući da tuženik kao dužnik prilikom isplate iznosa od 100.000,00 kn nije odredio redosljed namirenja obveza, bio ovlašten namiriti obveze po redosljedu dospijeca, pa je prvo namirena obveza koja se odnosi na trošak zastupanja tuženika u kaznenom postupku u iznosu od 9.655,20 kn, te djelomično obveza naknade troškova zastupanja iz parničnog postupka. Iz sadržaja prvostupanjskog postupka proizlazi da prilikom isplate iznosa od 100.000,00 kn tuženik nije odredio koju obvezu ispunjava, pa je obzirom na prigovor tuženika da je obveza naknade troškova kaznenog postupka nedospjela i zastarjela, prvotuzitelj bio dužan dokazati koje su obveze dospjele na dan izvršenog plaćanja, jer se u suprotnom smatra da je tuženik podmirio obvezu za koju on tvrdi da je dospjela. Trošak prvotuzitelja koji se odnosi na trošak zastupanja tuženika u kaznenom postupku koji se vodio kod istog suda pod brojem K. 109/93, sadržan je u troškovniku koji prileži u navedenom predmetu na listu br. 46 i nosi datum 18. studeni 1993. godine. Iz sadržaja iskaza prvotuzitelja, saslušanog u svrhu dokazivanja, nedvojbeno proizlazi da **prvotuzitelj nije izdao tuženiku račun za troškove zastupanja u kaznenom postupku** i da tuženik uopće nije bio upoznat s iznosom troškova zastupanja, **niti mu je bio određen rok za ispunjenje navedene obveze**, pa se očigledno mora smatrati da navedena obveza tuženika nije dospjela, pri čemu prvotuzitelj potpuno pogrešno smatra da je obveza podmirjenja navedenih troškova dospjela završetkom kaznenog postupka. Naime, rok ispunjenja ugovorne obveze može biti propisan ili ugovoren, a dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispuni obvezu u roku određenom za ispunjenje, sukladno odredbi čl. 324. st. 1. ZOO-a. Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u zakašnjenje kad ga vjerovnik pozove da ispuni obvezu, usmeno ili pismeno, izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obveze. Kako rok za ispunjenje obveze tuženika u pogledu plaćanja troškova zastupanja u kaznenom postupku, nije bio određen, niti je prvotuzitelj na bilo koji način, pa niti dostavom računa, pozvao tuženika da ispuni svoju obvezu, to se mora zaključiti da navedena tražbina prvotuzitelja nije dospjela, pa prvotuzitelj nije bio niti ovlašten u odnosu na namirenje navedene tražbine primijeniti pravila o uračunavanju ispunjenja u smislu odredbe čl. 312. ZOO-a prilikom isplate iznosa od 100.000,00 kn. Stoga se prvotuzitelj potpuno pogrešno poziva na odredbu

čl. 367. ZOO, jer se ne može smatrati da je tuženik ispunio zastarjelu obvezu i da nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1859/04-2 od 10. I. 2005.

VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU

Naknada za izvršene odvjetničke usluge

(Čl. 371. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Zastara tražbine koju ima odvjetnik prema stranci s osnova zastupanja, ukoliko odvjetnik nije prije zastupanoj osobi dostavio račun za zastupanje s rokom dospijeca, počinje teći od dana kada je okončan postupak i s kojim datumom je i datiran troškovnik odvjetnika, u kojem troškovniku je odvjetnik i specificirao troškove zastupanja tuženika.

«Kako je kazneni postupak broj K.__/93 okončan presudom prvostupanjskog suda od 18. studenog 1993. godine, s kojim datumom je i datiran i troškovnik prvotuzitelja kojim su specificirani troškovi zastupanja tuženika, to je u svakom slučaju zastara navedene tražbine prvotuzitelja počela teći s navedenim datumom, u smislu odredbe čl. 361. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), prema kojoj odredbi zastarijevanje počinje teći prvoga dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Budući da se tražbina prvotuzitelja odnosi na naknadu za izvršene odvjetničke usluge, koja zastarijeva u općem zastarnom roku od 5 godina, sukladno odredbi čl. 371. ZOO-a, to je nedvojbeno tražbina prvotuzitelja zastarjela prije pokretanja ovog postupka, jer je prijedlog za ovrhu tužitelja podnesen prvostupanjskom sudu 20. kolovoza 2002. g., pa je prvostupanjski sud osnovano odbio prvotuzitelja s navedenim dijelom tužbenog zahtijeva, prihvativši osnovanim prigovor zastare.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1859/04-2 od 10. I. 2005.

VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU

Ugovor o kratkoročnoj pozajmici

(Čl. 374. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Tražbina tužitelja temeljem ugovora o kratkoročnoj pozajmici, a koji ugovor se ne može smatrati trgovačkim ugovorom, budući nije sklopljen u obavljanju djelatnosti koja čini predmet poslovanja ugovornih stranaka niti pak je u vezi s tom djelatnošću, zastarijeva u roku od 5 godina.

«Tuženik u žalbi ustraje kod tvrdnje da se radi o trgovačkom ugovoru i da potraživanje iz pravnog posla sklopljenog između tužitelja i glavnog dužnika zastarijeva za tri godine, sukladno odredbi čl. 374. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), da je tražbina tužitelja u odnosu na glavnog dužnika zastarjela, pa da je u smislu odredbe čl. 1019. ZOO-a zastarjela i obveza tuženika kao jamca. Tijekom postupka nije bilo sporno da je 08. siječnja 1998. g. između tužitelja kao zajmodavca i društva «T. I.» d.o.o. Varaždin, kao zajmoprimca, sklopljen ugovor o kratkoročnom zajmu. Prvostupanjski sud je pravilno zaključio da se navedeni ugovor ne može smatrati trgovačkim ugovorom i da se u konkretnom slučaju ne primjenjuje zastarni rok od 3 godine iz čl. 374. ZOO-a. **Trgovački ugovor**, sukladno odredbi čl. 25. st. 2. ZOO-a, predstavlja **ugovor kojeg sklapaju pravne ili fizičke osobe koje samostalno, trajno obavljaju gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu**. Dakle, trgovački ugovor je ugovor koje sklapaju navedene osobe u sklopu obavljanja svoje gospodarske djelatnosti ili u izravnoj vezi s tom djelatnošću. Potpuno pogrešno tuženik ističe u žalbi da je davanje i uzimanje zajmova registrirana djelatnost glavnog dužnika, tvrtke «V» d.o.o., ranijeg naziva «T. I.» d.o.o., budući da je u spisu na listu br. 43 priložen izvadak iz sudskog registra za navedeno društvo, iz kojeg nedvojbeno proizlazi neosnovanost žalbene tvrdnje tuženika, a koju okolnost je imao u vidu i prvostupanjski sud prilikom ocjene osnovanosti prigovora zastare. Uzevši u obzir i činjenicu da **financijsko poslovanje nije registrirana djelatnost niti tužitelja**, ovaj sud prihvaća pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da se ugovor o kratkoročnoj pozajmici sklopljen između tužitelja kao zajmodavca i društva «T. I.» d.o.o. kao zajmoprimca, ne može smatrati trgovačkim ugovorom i da se stoga u

konkretnom slučaju ne može primijeniti zastarni rok od 3 godine iz čl. 374. ZOO-a, budući da ugovor o kratkoročnoj pozajmici očigledno nije sklopljen u obavljanju djelatnosti koja čini predmet poslovanja ugovornih stranaka, niti je u vezi s tom djelatnošću. Kako se, dakle, u konkretnom slučaju primjenjuje opći zastarni rok od 5 godina iz čl. 374. st. 1. ZOO-a, nedvojbeno je da tražbina tužitelja u odnosu na glavnog dužnika nije zastarjela niti u odnosu na tuženika kao jamca, zbog čega se tuženik i u žalbi pogrešno poziva na odredbu čl. 1019. st. 1. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1739/04-2 od 18. X. 2004.

ZASTARA – POTRAŽIVANJE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE

Početak subjektivnog roka za naknadu nematerijalne štete

(Čl. 376. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Trenutkom saznanja za štetu koja se odnosi na pretrpljene fizičke bolove smatra se vrijeme kada su bolovi prestali, a najkasnije kada završi liječenje i kada se stabilizira zdravlje oštećenika narušeno štetnim događajem, a vrijeme završetka liječenja i stabilizacije zdravstvenog stanja oštećenika smatra se trenutkom saznanja i za štetu s osnove pretrpljenih duševnih bolova zbog smanjene životne aktivnosti, jer je završetkom liječenja oštećenik saznao za trajne posljedice zadobivenih ozljeda, u odnosu na pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti trenutkom saznanja za štetu smatra se vrijeme kada je postalo izvjesno da se posljedice zadobivenih ozljeda koje predstavljaju naruženost ne mogu više ukloniti, niti bitno smanjiti, a u pogledu straha, kad je strah prestao, odnosno, kad je postalo izvjesno njegovo trajnije postojanje.

«Utvrdivši na temelju provedenog vještačenja da je liječenje tužitelja zbog ozljeda zadobivenih u štetnom događaju završeno 07. siječnja 1993. g., da nakon tog vremena tužitelj više nije provodio liječenje zbog navedenih ozljeda, već da je obavljao fizikalne terapije radi održavanja postojećeg stanja, prvostupanjski sud je zaključio da je

završetkom liječenja tužitelj saznao za svu štetu koja mu je nastala u štetnom događaju i da je 07. siječnja 1993. g., počeo teći zastarni rok od tri godine u smislu odredbe čl. 376. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), koji je istekao prije podnošenja tužbe prvostupanjskom sudu, obzirom na činjenicu da je tužba podnesena sudu prvog stupnja 15. studenog 1999. g., zbog čega je prihvativši osnovanim istaknuti prigovor tužene u pogledu zastare potraživanja tužitelja, odbio tužbeni zahtjev tužitelja. Žalbeni navodi tužitelja kojima osporava utvrđenje prvostupanjskog suda u odnosu na početak tijeka zastarnog roka, ne mogu se prihvatiti osnovanim. Naime, prema odredbi čl. 376. st. 1. ZOO-a, početak subjektivnog roka za potraživanje naknade prouzročene štete zavisi kumulativno od dviju činjenica – saznanja oštećenika za štetu i saznanja oštećenika za počinitelja štete. Točno je, kako to tužitelj navodi u žalbi da se pod saznanjem oštećenika za štetu podrazumijeva ne samo saznanje o postojanju štete, već i saznanje o opsegu štete, odnosno elementima njezine visine, zbog čega, kad je riječ o štetama nastalim zbog tjelesne ozljede i narušenja zdravlja, a obzirom na različite vidove štete, treba razlikovati i različitost vremena kad je oštećenik saznao za pojedine oblike nematerijalne, odnosno materijalne štete. Prema opće usvojenoj sudskoj praksi trenutkom saznanja za štetu koja se odnosi na pretrpljene **fizičke bolove** smatra se vrijeme kada su bolovi prestali, a najkasnije kada završi liječenje i kada se stabilizira zdravlje oštećenika narušeno štetnim događajem, a vrijeme završetka liječenja i stabilizacije zdravstvenog stanja oštećenika smatra se trenutkom saznanja i za štetu s osnove pretrpljenih **duševnih bolova zbog smanjene životne aktivnosti**, jer je završetkom liječenja oštećenik saznao za trajne posljedice zadobivenih ozljeda. U odnosu na pretrpljene **duševne bolove zbog naruženosti** trenutkom saznanja za štetu smatra se vrijeme kada je postalo izvjesno da se posljedice zadobivenih ozljeda koje predstavljaju naruženost ne mogu više ukloniti, niti bitno smanjiti, a u pogledu **straha**, kad je strah prestao, odnosno, kad je postalo izvjesno njegovo trajnije postojanje.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1879/04-2 od 29. X. 2004.

PREKID ZASTARE

Kada ne nastupa prekid zastare

(Čl. 389. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Smatra se da nije nastupio prekid zastarijevanja, ukoliko tužitelj u kaznenom postupku nije postavio imovinskopravni zahtjev a kazneni postupak je okončan pravomoćnim rješenjem o obustavi.

«Okolnost da je tužitelj pokrenuo postupak radi naknade štete prije pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, nema nikakvog utjecaja u pogledu ocjene osnovanosti prigovora zastare. U konkretnom slučaju šteta koja je predmet tužbenog zahtjeva tužitelja nije nastala kao posljedica kaznenog djela, budući da je kazneni postupak protiv tuženika radi kaznenog djela tjelesne ozljede počinjenog na štetu tužitelja, obustavljen pravomoćnim rješenjem prvostupanjskog suda, pa se u pogledu dužine zastarnog roka primjenjuje odredba čl. 376. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Obzirom na činjenicu da je štetni događaj nastao 12. studenog 1998. g., a da je tužba tužitelja prvostupanjskom sudu podnesena 30. travnja 2002. godine, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da je tužitelj pokrenuo postupak radi naknade štete nakon proteka zastarnog roka od tri godine. Pritom valja navesti da se zastarni rok za potraživanje naknade štete računa u trajanju od tri godine od saznanja oštećenika za štetu, kao i osobu koja je štetu učinila, a pod saznanjem oštećenika za štetu podrazumijeva se saznanje o postojanju, odnosno opsegu štete i elementima njegove visine. Nadalje, okolnosti koje tužitelj navodi u žalbi nemaju nikakav utjecaj na prekid zastarijevanja, budući da se **zastarijevanje prekida priznanjem duga, te podizanjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom. Kazneni postupak sam za sebe ne dovodi do prekida zastarijevanja potraživanja s osnove naknade štete**, već je potrebno da oštećenik u kaznenom postupku postavi imovinskopravni zahtjev i zatim, nakon što je u kaznenom postupku upućen da taj zahtjev ostvaruje u parnici, da u roku od 3 mjeseca od odluke podnese tužbe za naknadu štete, sukladno odredbi čl. 390. ZOO-a. Kako tužitelj u kaznenom postupku nije postavio imovinskopravni zahtjev, a kazneni postupak je okončan pravomoćnim rješenjem o obustavi, u konkretnom slučaju nema osnove za primjenu tzv. privilegiranog zastarnog roka iz čl. 377. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1127/03-2 od 22. IX. 2003.

DJELJIVE OBVEZE

Kad u djeljivoj obvezi ima više vjerovnika

(Čl. 412. st. 3. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više vjerovnika, potraživanje se među njima dijeli na jednake dijelove, ako što drugo nije određeno i svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio potraživanja.

«Prema ocjeni ovog suda ovršni prijedlog ovrhovoditelja nije u skladu sa sadržajem ovršne isprave. Naime, pravomoćnom i ovršnom presudom prvostupanjskog suda broj P.__/98 od 08. prosinca 1999.g., koja predstavlja ovršnu ispravu, ovršenica je obvezana naknaditi ovrhovoditelju i ostalim tuženicima – R. B. i S. B., trošak postupka u iznosu od 46.264,80 kn. Dakle, radi se o novčanom potraživanju ovrhovoditelja, koje je u smislu odredbe čl. 412. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) i djeljivo potraživanje, što znači da se obveza na isplatu novčanog potraživanja može podijeliti i ispuniti u dijelovima, obzirom da dijelovi navedenog potraživanja imaju ista svojstva kao i cijelo potraživanje. Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više vjerovnika, **potraživanje se dijeli među njima na jednake dijelove**, ako nije što drugo određeno i svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio potraživanja, kako to proizlazi iz odredbe čl. 412. st. 3. ZOO-a. Prema tome, kada se radi o djeljivom potraživanju s više vjerovnika, potraživanje se između vjerovnika dijeli na jednake dijelove, dakle, nema solidarnosti na strani vjerovnika osim ako je ona ugovorena ili propisana zakonom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1636/04-2 od 08. IX. 2004.

SOLIDARNA ODGOVORNOST

Nezakonito deponiranje opasnog otpada

(Čl. 59. Zakona o zaštiti okoliša – «Narodne novine», br. 82/94, 128/99)

U slučaju onečišćenja okoliša, vlasnik zemljišta na kojem je pronađen otpad, ima pravo na subrogacijsko namirenje naknade štete za nastale troškove sanacije zemljišta od osobe za koju se utvrdi da je izvršila nedozvoljeno odlaganje otpada, a ukoliko se između više počinitelja ne može sa sigurnošću utvrditi počinitelj odlaganja otpada, tj. ne mogu se utvrditi udjeli više počinitelja, troškove uklanjanja onečišćavanja podmiruju solidarno svi počinitelji.

«Nije odlučno da je u hrpi otpada i dio opasnog otpada koji očito pripada trećoj osobi, jer se u takvom slučaju, po ocjeni ovog suda, radi o pravilnoj primjeni materijalnog prava od strane prvostupanjskog suda koji je primijenio čl. 58. Zakona o zaštiti okoliša, koji propisuje da se u slučaju onečišćenja okoliša **kad se između više uzročnika ne može utvrditi počinitelj ili ne mogu utvrditi njihovi udjeli na troškove uklanjanja onečišćenja, sprječavanja ili ograničavanja daljnjeg štetnog djelovanja na okoliš, sudionici solidarno obvezuju** (solidarno podmiruju troškove). Ovaj sud ocjenjuje da je zakonodavac pri donošenju propisa iz čl. 59. Zakona o otpadu (NN br. 34/95) bio motiviran odrediti vrlo stroge kriterije odgovornosti za nezakonito deponiranje otpada, radi čega je u krug odgovornih osoba uključio čak i vlasnike nekretnina na koje je otpad odložen ako je to pravna osoba, odnosno jedinicu lokalne samouprave ako je vlasnik nekretnine na kojoj je otpad odložila fizička osoba ili je vlasnik nepoznata osoba. Kriterij odgovornosti u konkretnom slučaju zaoštava činjenica da se ovdje radi o opasnom otpadu. Vlasnik nekretnine je u konkretnom slučaju sanirao odlagalište, iz čega slijedi njegovo ovlaštenje iz čl. 58. st. 3. Zakona o otpadu da ima pravo podmiriti trošak otklanjanja otpada od osobe za koju se utvrdi da ga je odložila. U skladu s navedenim kriterijima Zakona o otpadu i čl. 59. Zakona o zaštiti okoliša određuje mogućnost određenja šire odgovornosti od stvarne, počinitelja (odlagatelja otpada) ukoliko se između više njih (uzročnika) ne može utvrditi počinitelj ili se ne mogu utvrditi njihovi udjeli. U konkretnom slučaju radi se o većoj količini otpada, čije je otklanjanje prouzročilo znatne troškove vlasniku nekretnine (veće od 100.000,00 kn). U hrpi raznovrsnog kemijskog otpada nesumnjivo je utvrđeno da se nalaze proizvodne sirovine jednih od dvaju proizvođača s područja Varaždinske županije koje koriste dio takvih sirovina, a međusobno su surađivali, te nemaju dokaze o legalnom zbrinjavanju svih količina tog opasnog otpada, a dužni su raspolagati tom dokumentacijom. Treba napomenuti da je uz navedene zakonske kriterije odgovornosti konkretan slučaj vjerojatno jedan od rijetkih slučajeva u kojima je

moguće na egzaktan način (dokumentiran) izdvojiti takve odlagače, a u koju svrhu su upravna tijela nadležna za zaštitu okoliša koristila pomoć drugih upravnih tijela, u pribavi podataka od inozemnih dobavljača tih sirovina i njihovim kupcima. Neposredno je dokazana i međusobna suradnja tuženika u opskrbljivanju takvim sirovinama. Na susjednom odlagalištu takve vrste II tuženik je (nakon pronađenih kutija s njegovim oznakama) sam sanirao to odlagalište jer je konačnim njihovim rješenjem na to obvezan (kao i tuženik koji u vezi toga vodi upravni spor). Po ocjeni ovog suda navedene činjenice, kako su utvrđene tijekom prvostupanjskog postupka, daju dostatan stupanj sigurnosti za utemeljenje zaključka o suodgovornosti tuženika za nastalo nelegalno odlagalište opasnog otpada, odnosno njihove suodgovornosti za saniranje nastale štete vlasniku nekretnina, u smislu naprijed spomenutih propisa. Očito se radi o jednoj **gomili opasnog otpada za koju se ne može bez znatnih troškova u postupku utvrditi udjel počinitelja u formiranju tog nelegalnog odlagališta**, radi čega ovaj sud prihvaća stajalište tužitelja i prvostupanjskog suda da su oba tuženika solidarno odgovorna za namirenje štete (odnosno zakonsku subrogaciju nastalih troškova u smislu čl. 58. st. 3. Zakona o otpadu u vezi čl. 218. Zakona o obveznim odnosima) tužitelju (svaki u cijelosti), time da bi potencijalno odgovorna bila i tvrtka XX d.o.o., međutim, kako taj vjerojatni počinitelj nije utužen, a odgovarao bi po istom kriteriju, nema osnova niti za djelomičnu ekskulpaciju svakog od tuženika na njegov račun (ekskulpirati bi se tuženici mogli samo time da su na legalan način zbrinuli svu količinu otpada i da o tome raspoložu odgovarajućom dokumentacijom).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1644/04-2 od 10. XI. 2004.

UGOVOR O DJELU

Kada ugovor o djelu nije zaključen u pismenoj formi

(Čl. 623. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ukoliko usmenim ugovorom o djelu nije ugovorena visina naknade, sud će istu odrediti temeljem nalaza i mišljenja građevinskog vještaka, a čija visina predstavlja cijenu radova (bez

materijala) dobivenu prema građevinskim normama i satnici za radnike i zidare koja je vrijedila u periodu izgradnje.

«Slijedom pravilno utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski sud je i po stajalištu ovog suda, pravilno zaključio da je tužena temeljem usmeno sklopljenog ugovora o djelu, kao naručilac, sa tužiteljem kao izvoditeljem radova, u skladu sa čl. 600. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) istome dužna isplatiti naknadu za izvršene radove, a u visini vrijednosti radova, koje je u ovom postupku provedenim građevinskim vještačenjem, utvrdio pravilno taj sud. Pri tome je prvostupanjski sud pravilno zaključio da je prigovor tužene da ugovor o djelu treba biti sastavljen u pismenoj formi, pozivajući se na čl. 67. st. 1. ZOO-a kojim je propisano da sklapanje ugovora ne podliježe nikakvoj formi, osim ako je zakonom drugačije određeno. Kako u konkretnom slučaju odredbe toga zakona iz glave dvanaest koje se odnose na ugovor o djelu (čl. 600 – 629. ZOO-a) **ne propisuju pismenu formu** toga ugovora, to je prvostupanjski sud pravilno odlučio o tome prigovoru tužene. Istodobno, **kada stranke ugovorom o djelu nisu ugovorile i visinu naknade**, to je prvostupanjski sud pravilno, u skladu sa čl. 623. st. 2. ZOO-a, a kojom odredbom je propisano da ako naknada nije određena, da će je sud utvrditi prema vrijednosti rada, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao, te prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu rada, u ovom postupku naknadu pravilno utvrdio. Naime, temeljem nalaza i mišljenja građevinskog vještaka, utvrđena je naknada za vrijednost izvedenih radova tužitelja na građevini tužene, a čija visina predstavlja cijenu radova (bez materijala) dobivenu prema građevinskim normama i satnici za radnike i zidare koja je vrijedila u periodu izgradnje.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1638/04-2 od 13. I. 2005.

UGOVOR O NALOGU

Pravo na naknadu parničnog troška

(Čl. 749. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ukoliko je odvjetničko društvo tuženo, isto ne može sklopiti ugovor o zastupanju sam sa sobom kao punomoćnikom, budući je ugovor o nalogu (davanje punomoći) dvostrani pravni posao iz kojeg razloga kad odvjetničko društvo kao tuženik zastupa samo sebe pred sudom, nema pravo na naknadu parničnog troška.

«Odbivši tuženika sa zahtjevom za naknadu parničnog troška, sud prvog stupnja u razlozima navodi da **tuženik ne može sklopiti ugovor o zastupanju sam sa sobom kao punomoćnikom, pa da mu stoga ne pripada parnični trošak.** Navedeno stajalište kao pravilno prihvaća i ovaj sud kao pravilno, jer je utemeljeno na pravilnoj primjeni materijalnog prava. U konkretnom sporu je tuženik Odvjetničko društvo «X&X». Na listu 15 spisa nalazi se punomoć kojom rečeno Odvjetničko društvo izdaje punomoć koja glasi: «kojom su odvjetnici Odvjetničkog društva A. N. i P. P. ovlaštteni zastupati u postupcima kod redovnih sudova..... kod Općinskog suda u Varaždinu u predmetu broj P. __/03». Valja reći da prema odredbi čl. 749. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) ugovorom o nalogu obvezuje se nalogoprimac prema nalogodavcu da za njegov račun poduzme određene poslove. Nadalje, nalogoprimac se ovlašćuje na poduzimanje tih poslova, kao i to da nalogodavac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drugačije ugovoreno ili proizlazi iz prirode međusobnog odnosa. Imajući u vidu sadržaj rečene zakonske odredbe, očigledno je da se i **kod izdavanja punomoći radi zapravo o dvostranopravnom poslu prema kojem se nalogoprimac prema nalogodavcu ovlašćuje, odnosno obvezuje da za njegov račun poduzme određene poslove.** Stoga je sud prvog stupnja pravilno zauzeo stajalište da tuženik sam sa sobom ne može sklopiti rečeni ugovor koji je dvostran. Glede žalbenih navoda koji se svode na tvrdnju da je prednje ipak dopušteno, valja reći da iz citirane zakonske odredbe jasno proizlazi da se radi o dvostranom pravnom poslu, dakle, o pravnom poslu gdje postoje dvije ugovorne strane, pa stoga doista tuženik ne može sam sa sobom sklopiti rečeni ugovor.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1648/04-2 od 16. IX. 2004.

OSIGURANJE OSOBA

Poništenje ugovora o osiguranju života

(Čl. 908. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ugovor o osiguranju života je ništav, a time i polica osiguranja, ukoliko ugovaratelj osiguranja namjerno osiguravatelju dade netočnu prijavu za osiguranje života.

«Predmet spora je da li je pravno valjan ugovor o osiguranju života koji je sklopila sada pok. K. J. sa tužiteljem, a temeljem kojeg je izdana polica osiguranja o životu. Nije sporno da je K. J. umrla 31. srpnja 1999. g., i da je tužena pravni slijednik sada pok. K. J. Pri tome valja reći da su **uvjeti za osiguranje života tužiteljice sastavni dio ugovora o osiguranju života.** Prema odredbi čl. 4. rečenih uvjeta – **ugovorom o osiguranju života mogu se osigurati samo zdrave osobe od navršениh 14 godina do navršениh 65 godina života.** Prema čl. 907. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **ugovaratelj osiguranja dužan je prijaviti osiguravatelju prilikom sklapanja ugovora sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate.** Prema čl. 908. rečenog Zakona, **ako je ugovaratelj osiguranja namjerno učinio netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve prirode da osiguravatelj ne bi sklopio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osiguravatelj može zahtijevati poništenje ugovora.** Predmet spora je da li su ispunjene pretpostavke iz citiranih odredbi da bi se sporni ugovor o osiguranju života kao i polica poništili. Tijekom postupka na temelju medicinske dokumentacije je utvrđeno da je sada pok. K. J. prije sklapanja ugovora o osiguranju bila teški srčani bolesnik, da je imala karcinom maternice i da je operacijom odstranjena joj cjelokupna maternica, a osim toga da je poslije toga išla i na zračenje. Isto tako je utvrđeno da je sada pok. K. J. **namjerno učinila netočnu prijavu za osiguranje života,** jer je na izričit upit da li je imala ili ima kakvu bolest, ozljedu, operaciju i kada, odgovorila da to nije nikada imala. Na pitanje da li se liječila radioaktivnim zračenjem, također je u ponudi za osiguranje života odgovorila da se nikada nije liječila radioaktivnim zračenjem. Osim toga, u ponudi za osiguranje života stoji da je ugovaratelj osiguranja dužan predočiti i raspoloživu medicinsku dokumentaciju glede svojeg zdravstvenog stanja, što ona nije priložila, iako je s njome očito raspolagala, budući se ta medicinska dokumentacija nalazi u spisu na listu 10 – 28 spisa. Obzirom na tako utvrđeno činjenično stanje sud prvog stupnja je zauzeo stajalište da je predmetni ugovor o osiguranju života K. J. ništav, a time i rečena polica osiguranja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1618/04-2 od 09. IX. 2003.

OSIGURANJE OSOBA – OSIGURANJE ZA SLUČAJ TRAJNOG INVALIDITETA USLIJED NEZGODE

Pravo na zahtjev na naknadu štete za osigurani slučaj

(Čl. 960. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Kada je općim uvjetima osiguravajućeg društva predviđeno da je korisnik za slučaj invaliditeta, dnevne naknade i troškova liječenja sam osiguranik a između stranaka u nije drugačije ugovoreno, te korisnik u međuvremenu premine, nasljednici nisu aktivno legitimirani potraživati naknadu od osiguravajućeg društva.

«U ovom predmetu povodom zahtjeva tužitelja za naknadu štete radi isplate utemeljene na **Polici za kombinirano kolektivno osiguranje** (dalje: Polica) a kojom Policom je pok. prednik tužiteljice bio osiguran za slučaj smrti uslijed nezgode, za slučaj smrti uslijed bolesti, kao i za slučaj trajnog invaliditeta uslijed nezgode, nije bilo sporno da se tužitelju i dogodio osigurani slučaj, trajnog invaliditeta uslijed nezgode i da mu je tužena po toj osnovi isplatila iznos od 7.000,00 kn. Spor an je bio stupanj utvrđenog invaliditeta a tijekom postupka nakon što je utvrđeno da je pok. prednik tužiteljice umro, bila je **sporna aktivna legitimacija** sada tužiteljice u postupku. Naime, tužena (Croatia osiguranje) je tijekom postupka, a kao i sada u žalbi, tvrdila da tužiteljica kao pravna slijednica – nasljednica pok. Z. H., nema pravo na zahtjev na naknadu štete za osigurani slučaj invaliditeta. Pri tome se pozvala na odredbu čl. 16. toč. 5. Općih uvjeta, prema kojoj **korisnik** za slučaj invaliditeta, dnevne naknade i troškova liječenja je **sam osiguranik** ukoliko nije drugačije ugovoreno. Po stajalištu ovog suda, kako to ispravno ističe i žalba, ovaj sud smatra da u konkretnom slučaju za podnošenje zahtjeva za osigurani slučaj trajnog invaliditeta, aktivno legitimiran jest sam osiguranik. To po stajalištu ovog suda jasno proizlazi upravo iz odredbe čl. 16. toč. 5. Općih uvjeta, a na koju se poziva i tužena, da je korisnik za slučaj invaliditeta,

dnevne naknade i troškova liječenja, a što je upravo predmetni slučaj, sam osiguranik, a to je bio pok. tužitelj, koji je preminuo, ukoliko nije drugačije ugovoreno. Kako nema spora da drugačije Policom nije ugovoreno, to se po stajalištu ovog suda, konkretan zahtjev tužiteljice po osnovi isplate naknade štete za slučaj invaliditeta naknade i troškova liječenja smatra neosnovanim, jer je takav zahtjev bio ovlašten podnijeti samo pok. Z. H. «

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1156/03-2 od 30. X. 2003.

PRAVO JAMCA NA PRETHODNO OSIGURANJE

Prijelaz vjerovnikovih prava na jamca (subrogacija)

(Čl. 1003. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Na jamca prelaze vjerovnikova prava - potraživanje sa svim sporednim pravima i garancijama tek kada bude namireno cjelokupno potraživanje vjerovnika.

«Tvrđnja tužitelja (jamca-platca) u žalbi, da obzirom na djelomičnu isplatu tražbine I-tuženika, odnosno namirenja duga od strane njega kao jamca – platca, a za II-tuženika kao glavnog dužnika, sukladno čl. 1003. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) na njega prelazi potraživanje sa svim sporednim pravima i garancijama njegova ispunjenja koje drži I-tuženik (vjerovnik) pa da slijedom toga ima pravo potraživati prijenos hipoteke, a time i osnovano zatražiti određivanje privremene mjere osiguranja. Međutim, valja reći da po stajalištu ovog suda, **kod djelomičnog ispunjenja potraživanja I-tuženika od strane tužitelja, ne prelazi to potraživanje sa svim sporednim pravima i garancijama njegova ispunjenja na njega kao jamca sada već prema odredbi čl. 1003. ZOO-a to potraživanje prelazi kada bude namireno cjelokupno vjerovnikovo potraživanje.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1130/03-2 od 25. IX. 2003.

BANKARSKI TEKUĆI RAČUN

Negativno stanje na tekućem računu

(Čl. 1. Zakona o čeku – Narodne novine, br. 74/94)

Ček treba sadržavati potpis trasanta koji je ček izdao, pri čemu potpis mora biti identičan imenu i prezimenu osobe na koju glasi bankovna kartica, zbog čega tužiteljica prilikom naplate čekova koji nemaju takav potpis trasanta, nije postupala s pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina i nije štitila interese nalogodavca, te upravo iz tog razloga ista nema pravo potraživati dug koji je nastao realiziranjem čekova bez pokrića od tuženika.

«Prvostupanjski sud je s obzirom na utvrđene činjenice i provedene dokaze zaključio da je tužiteljica mogla spriječiti naplatu čekova s lažnim potpisima supruge tuženika, da je postupala s pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina i štitila interese tuženika kao nalogodavca, jer je tužiteljica trebala posebnu pozornost obratiti na realizaciju čekova koji su bili dostavljeni na adresu tuženika **nakon poslane opomene i utvrđenog negativnog stanja na tekućem računu tuženika** tada svega u iznosu od 1.715,37 kn, i da je tužiteljica, svojom neaktivnošću i nepostupanjem u skladu s odredbama čl. 15. i 17. Ugovora o poslovanju s tekućim računom sklopljenim s tuženikom, sama prouzročila negativno stanje na tekućem računu tuženika. Naime, pobijajući prvostupanjsku presudu, isključivo iz žalbenog razloga pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, tužiteljica se, kao i tijekom postupka, poziva isključivo na odredbu čl. 9. Ugovora o poslovanju s tekućim računom, navodeći da se tuženik nije pridržavao navedene odredbe, jer nije tužiteljicu pravodobno obavijestio o promjeni svoje adrese, ujedno ukazujući na propust prvostupanjskog suda «što nije utvrdio da je tuženik vršio mjesečne uplate iz zatvora da bi zadržao pravo na dobivanje nove serije čekova». Valja, međutim, upozoriti o neprincipijelnim i nedosljednim tvrdnjama tužiteljice u žalbi u odnosu na tuženika vezano uz prijavu nestanka čekova, bankovne kartice i «bilo kojeg drugog instrumenta za identifikaciju», o nevraćanju nerealiziranih čekovnih blanketa, jer je tuženik, u vrijeme dostave dviju serija čekovnih blanketa od po 20 čekova, nedvojbeno bio u Zatvoru u Varaždinu, zbog čega, ukoliko su navedeni čekovni blanketi poslani preporučenom pošiljkom 30.12.1998. g. i 05.03.1999. g., 40 komada čekovnih blanketa nije mogao osobno preuzeti, niti je morao znati da je tužiteljica na njegovu kućnu adresu dostavila dvije serije čekovnih blanketa, koje konačno, kako je utvrđeno tijekom postupka, bez njegovog znanja realizirala supruga tuženika, iako nije bila ovlaštena punomoćnica tuženika u vezi raspolaganja njegovim tekućim računom. Činjenica je da je tuženik propustio postupiti u skladu sa toč. 9. Ugovora o poslovanju

tekućim računom, jer tužiteljicu nije obavijestio da se nalazi u pritvoru, odnosno na izdržavanju kazne zatvora. Međutim, daleko su i po ocjeni ovog suda, veći propusti tužiteljice koji su imali za posljedicu nastanak štete u iznosu od 17.625,72 kn, a s osnove nedozvoljenog minusa na tekućem računu tuženika. Naime, tužiteljica ne osporava da su **svi sporni čekovi sadržavali u rubrici «potpis izdatnika čeka», samo prezime, i da je na poledini najvećeg broja realiziranih čekova bilo ime i prezime supruge tuženika i njezin matični broj**, iako, prema Zakonu o čeku, ček treba sadržavati potpis trasanta koji je ček izdao, pri čemu potpis mora biti identičan imenu i prezimenu osobe na koju glasi bankovna kartica, zbog čega je više nego upitno da li se uopće radi o valjanom čeku, u smislu odredbe čl. 1. Zakona o čeku. Budući iz priloženih preslika čekovnih blanketeta tužiteljice nedvojbeno proizlazi da je čekove realizirala supruga tuženika i to u razdoblju od 04.02.1999. g. pa nadalje, time da je na poledini čekova bilo upisano njezino ime i prezime i matični broj građana, ako imajući u vidu činjenicu da je tužiteljica već prigodom slanja opomene tuženiku dana 23.06.1999. g. morala znati da navedene čekove nije realizirao tuženik kao korisnik tekućeg računa i da supruga tuženika nije ovlaštenu punomoćnik tuženika i da je navedena osoba izdala čekove bez pokrića uz nedopušteno negativno stanje u iznosu od 1.715,37 kn, mora se zaključiti da je tužiteljica, uz gore navedene činjenice, trebala postupiti u skladu s odredbom čl. 15. Ugovora o poslovanju s tekućim računom, čime bi se otklonila mogućnost nastanka daljnjeg nedopuštenog stanja na tekućem računu tuženika, ne može pripisati u krivnju tuženika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1760/04-2 od 04. X. 2004.

NAGODBA

Naknadno potraživanje naknade štete nakon zaključene nagodbe

(Čl. 1089. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kada je tužitelj sa tuženikom zaključio nagodbu, temeljem koje nagodbe su obje stranke uzajamnim popuštanjem (tuženik vezano na odgovornost, a tužitelj vezano na visinu svih vidova štete),

prekinule spor i odredile svoja prava i obveze, te se tužitelj, između ostalog, potpisom nagodbe odrekao svakog daljnjeg potraživanja prema tuženiku, tada isti nema pravo naknadno potraživati naknadu štete od tuženiku, pozivajući se da mu nije bila poznata i šteta koja je utužena u predmetnom postupku.

«Dakle, kod pravilno utvrđene činjenice da su u vrijeme sklapanja nagodbe, tužitelju bili poznati i osnovi naknade štete, koji su predmetom ovog postupka, a što proizlazi posebno iz dokumentacije pregovora i to podneska tužitelja tuženiku od 23.02.2002. g. (list 50) i da je tužitelj unatoč toga sklopio nagodbu sa tuženikom, čija točka 3. glasi: **«da se isplatom iznosa utvrđenog nagodbom smatra potraživanje oštećenika namirenim, te da se isplatom štete iz čl. 2. nagodbe oštećenik odriče svakog daljnjeg potraživanja prema HEP-u DP Elektra Varaždin, po osnovi tog štetnog događaja»**, tada i ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da ove odredbe nagodbe ukazuju da se tužitelj kod njezinog sklapanja odrekao svakog daljnjeg potraživanja prema tuženiku, a po osnovi tog štetnog događaja, a što znači i potraživanja koje je kao zahtjev za naknadu štete, utužio predmetnom tužbom. Stoga su točne tvrdnje žalbe da je tužitelju kod sklapanja nagodbe bilo jasno u odnosu na koju štetu se odriče daljnjih potraživanja, a kako to proizlazi iz čl. 4. nagodbe, a što je bila tijekom čitavog postupka i tvrdnja tuženika. Tvrdnja tužitelja u žalbi da mu nije bilo «ni na kraj pameti da se odrekne utuženih potraživanja» nije osnovana, jer je ta tvrdnja u suprotnosti sa citiranim odredbama nagodbe, a to da je tužitelju u vrijeme sklapanja nagodbe bila poznata i šteta koja je utužena u ovom postupku, a da se unatoč toga nagodbom odrekao svakog daljnjeg potraživanja po osnovi tog štetnog događaja. Stoga je, po stajalištu ovog suda, prvostupanjski sud, a protivno žalbi tužitelja, pravilno zaključio da se takva odredba unesena u nagodbu treba tumačiti u smislu čl. 1090. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) i odnositi upravo i na utužena potraživanja naknade štete. Naime, čl. 1090. ZOO-a između ostalog je propisano da se popuštanja mogu sastojati i u odricanju od nekog svog zahtjeva, pa kada se prema odredbi čl. 3. nagodbe, isplatom nagodbenog iznosa tužitelj smatrao namirenim te čl. 4. nagodbe – odrekao svakog daljnjeg potraživanja po osnovi tog štetnog događaja, tada i ovaj sud smatra da se to odricanje odnosi i na postavljeni tužbeni zahtjev tužitelja. Pravilno je stoga zaključio prvostupanjski sud da su stranke nagodbom od 26.06.2002. g. kao ugovorom, a nakon postojanja spora o osnovu i visini naknade štete upravo pomoću uzajamnih popuštanja (tuženik vezano na odgovornost, a tužitelj vezano na visinu svih vidova štete), na taj način između sebe u potpunosti spor otklonile i

odredile cjelokupna svoja uzajamna prava i obveze, a to u skladu s odredbom čl. 1089. st. 1. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1828/04-2 od 18. XI. 2004.

NAJAM STANA

Ugovorne strane ugovora o najmu stana

(Čl. 3. Zakona o najmu stana – «Narodne novine», br. 91/96, 48/98, 66/98)

Pravno je valjan ugovor o najmu stana i u slučaju da ga na strani najmodavca nije zaključio vlasnik stana, odnosno ukoliko je najmodavac prilikom sklapanja ugovora o najmu s najmoprimcem prekoračio granice ovlaštenja ili eventualno sklopio ugovor kao punomoćnik, bez ovlaštenja (navedeno je bitno samo u odnosu na pravne učinke sklopljenog pravnog posla po zastupniku u odnosu na zastupanu osobu) a to iz razloga što Zakon o najmu stanova ne predviđa kao uvjet za pravnu valjanost ugovora o najmu stana da ga mora zaključiti isključivo vlasnik stana, osim u slučaju sklapanja ugovora o najmu s osobama kojima je danom stupanja na snagu Zakona o najmu stanova prestalo stanarsko pravo.

«Okolnost da li je tuženik vlasnik stana koji je predmet ugovora o najmu ne utječe na ocjenu pravne valjanosti sklopljenog ugovora, kao niti na sadržaj prava i obveza ugovornih stranaka, budući da **Zakon o najmu stanova ne predviđa kao uvjet za sklapanje ugovora o najmu na strani najmodavca da se radi o vlasniku stana**, a takav zaključak potvrđuje i sadržaj odredbe čl. 3. istog Zakona, kojom se ugovor o najmu definira kao **ugovor kojim se najmodavac obvezuje predati stan za stanovanje najmoprimcu uz određenu najamninu**. Utvrđujući poziciju najmodavca kao jedne od ugovornih strana iz ugovora o najmu stana, Zakon o najmu stanova ne propisuje da se radi o vlasniku stana, niti najmodavca tretira vlasnikom stana, osim u slučaju sklapanja ugovora o najmu s osobama kojima je danom stupanja na snagu Zakona o najmu stanova prestalo stanarsko pravo i koje s istim danom stječu prava i

obveze najmoprimca (ranije nositelj stanarskog prava), gdje izričito navodi da vlasnik stana i osoba koja ispunjava uvjete za najmoprimca sklapaju ugovor o najmu, time da najmoprimac ima pravo ugovoriti zaštićenu najamninu, kao i korisnici stanova navedeni u odredbi čl. 8. Zakona o najmu stanova. U konkretnom slučaju ne radi se o bivšem nositelju stanarskog prava, a i najamnina je slobodno ugovorena, pa činjenica da je u ugovoru tuženik naveden kao najmodavac i vlasnik stana ne može se smatrati razlogom ništavosti predmetnog ugovora, niti upućuje na zaključak da se radi o simuliranom pravnom poslu. Ugovor, kao i svaki drugi pravni posao, može se poduzeti i preko zastupnika, sukladno odredbi čl. 84. st. 1. Zakonu o obveznim odnosima (NN br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99; dalje: ZOO). Naime, ZOO regulira učinke zastupanja u sklapanju pravnih poslova, posljedice prekoračenja granica ovlaštenja, kao i posljedice u slučaju sklapanja ugovora od strane neovlaštene osobe, pa pitanje da li je tuženik prilikom sklapanja ugovora o najmu nastupao kao punomoćnik svoje majke, odnosno da li je pri sklapanju ugovora o najmu s tužiteljem prekoračio granice ovlaštenja ili eventualno sklopio ugovor kao punomoćnik svoje majke bez njezinog ovlaštenja, može biti od značaja samo u odnosu na pravne učinke sklopljenog pravnog posla po zastupniku u odnosu na zastupanu osobu, koja će biti u obvezi ukoliko odobri prekoračenje granica ovlaštenja zastupnika, odnosno sklopljeni pravni posao, pa slijedom toga niti navedena okolnost se ne može smatrati razlogom ništavosti predmetnog ugovora.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1191/03-2 od 10. X. 2003.

ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE DRUŠTA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Odgovornost člana uprave društva s ograničenom odgovornošću

(Čl. 10. st. 2. Zakon o trgovačkim društvima - "Narodne novine", br. 111/93, 34/99, 52/00)

Odgovornost člana uprave društva s ograničenom odgovornošću za obveze društva određena je Zakonom o izmjenama

i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (NN br. 118/03), iz čega slijedi da prije stupanja na snagu ZID ZTD tj. do njegove primjene – 01. siječnja 2004. g., član uprave društva s ograničenom odgovornošću nije odgovarao za obveze društva.

«Prema odredbi čl. 10. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (dalje: ZTD) članovi društva s ograničenom odgovornošću ne odgovaraju za obveze društva, izuzev kada je to određeno tim zakonom, time da navedeni zakon ni u jednoj svojoj odredbi ne predviđa odgovornost članova uprave društva s ograničenom odgovornošću za štetu koju pretrpe vjerovnici društva. Dana 01. kolovoza 2003. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima, koji predviđa mogućnost da vjerovnici društva s ograničenom odgovornošću koji ne mogu svoja potraživanja podmiriti od društva, zahtjev postave izravno članu uprave (Čl. 209. Zakona o izmjenama i dopunama ZTD-a, a kojima je promijenjena odredba čl. 430. ZTD-a). Iako je Zakon o izmjenama i dopunama ZTD-a (NN 118/03 – dalje: ZID ZTD) stupio na snagu dana 01. kolovoza 2003. godine, isti se primjenjuje tek od **01. siječnja 2004. g.**, a što je utvrđeno čl. 326. istog Zakona, pa je za rješavanje konkretno ključna odredba čl. 10. st. 2. ZTD-a koja određuje da članovi društva s ograničenom odgovornošću ne odgovaraju za obveze društva, pa slijedom toga ni tuženica nije dužna odgovarati za navedeni iznos.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1844/04-2 od 02. XII. 2004.

III. OBITELJSKO PRAVO

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Osobna obveza roditelja

(Čl. 212. Obiteljskog zakona - Narodne novine», br. 162/98)

Uzdržavanje mlljt. djeteta je osobna obveza roditelja koju je roditelj dužan ispunjavati upravo za mlljt. dijete te je bez pravnog učinka bilo kakav sporazum bivših bračnih drugova – roditelja mlljt. djeteta (usmeni ili pismeni) kojim bi oni uređivali međusobne imovinske odnose na račun uzdržavanja mlljt. djeteta.

«U smislu odredbe čl. 210. Obiteljskog zakona (dalje: OBZ) **uzdržavanje je dužnost i pravo roditelja i djece**, a u smislu odredbe čl. 213. OBZ-a roditelji su dužni uzdržavati svoje mlljt. dijete, te je to, u smislu navedenog propisa, **osobna obveza roditelja koju moraju ispunjavati upravo za mlljt. dijete** i u tom smislu, uz postojanje pravomoćne presude kojom je ovršenik obavezan na plaćanje uzdržavanja, **bez učinka je navodni usmeni sporazum između roditelja mlljt. ovrhovoditeljice kojim bi oni uređivali međusobne imovinske odnose na račun uzdržavanja mlljt. djeteta, a takav sporazum ne bi bio pravno valjan niti da je sklopljen u pisanom obliku.** Naime, takav sporazum (koji bi u ime djeteta sklopila z.z. mlljt. ovrhovoditeljice) imao bi karakter odricanja od dužnosti i prava na uzdržavanje i ne bi imao pravni učinak u smislu čl. 212. OBZ-a. Naime, kako je navedeno, plaćanjem uzdržavanja se neposredno podmiruju djetetove potrebe pa ono ne može biti predmetom međusobnih namirenja bivših bračnih drugova.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 971/03-2 od 29. VIII. 2003.

IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH DRUGOVA – BRAČNA STEČEVINA

Tužba radi utvrđenja bračne stečevine

(Čl. 409. do 411. Zakona o trgovačkim društvima – «Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00)

Tužba radi utvrđenja bračne stečevine u odnosu na trgovačka društva (u kojem slučaju je potrebno tužbu proširiti i na ta trgovačka društva) ne može se smatrati vlasničkom tužbom, budući da stjecanje prava na poslovne udijele ne može biti temeljeno na stvarnom pravu već isključivo na Zakonu o trgovačkim društvima, odnosno, na općim pravilima obveznog prava.

«Naime, tužba tužiteljice se ne može smatrati vlasničkom tužbom radi utvrđenja bračne stečevine u odnosu na trgovačka društva, **jer ne postoji pravo vlasništva trgovačkih društava u stvarnopravnom smislu**, pa dakle, ni pravna ni fizička osoba ne mogu biti nositelji prava suvlasništva ili samovlasništva određenog trgovačkog društva u stvarnopravnom smislu. Naime, prema odredbi čl. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01; dalje: ZV) predmet prava vlasništva može biti svaka pokretna ili nepokretna stvar, osim onih koje nisu za to sposobne, time da neke vrste prava mogu zakonom biti izjednačene sa stvarima. Stoga se kod trgovačkih društava, može govoriti samo o postojanju određenih prava fizičkih ili pravnih osoba koja im pripadaju, ovisno o tipu trgovačkog društva, pri čemu to pravo može biti izraženo u dionicama ili u poslovnim udjelima, koji njihovim imateljima daju određena prava predviđena odredbama Zakona o trgovačkim društvima (dalje: ZTD), a ne propisima stvarnoga prava. Treba imati u vidu da se trgovačko društvo osniva pravnim poslom, u skladu s odredbama ZTD-a, zbog čega se na sve odnose iz prava društva, moraju primijeniti odredbe ZTD-a, odnosno, kao opće pravilo, odredbe obveznog prava. Stoga tužba tužiteljice nije klasična tužba radi utvrđenja bračne stečevine, dakle, radi utvrđenja suvlasničkog udjela u imovini stečenoj za vrijeme trajanja braka, **jer tužiteljici, u odnosu na trgovačka društva, mogu pripadati samo ona prava koja su predviđena odredbama ZTD-a**. Nadalje, od imovine društva treba razlikovati imovinu njegovih članova. Član u društvu ulaže sredstva ili stječe prava na temelju ulaganja u društvo, pa, ukoliko, primjerice uloži pravo vlasništva određene stvari, ulaganjem te stvari u društvo, gubi se pravo vlasništva, a raniji vlasnik stvari na temelju učinjenog ulaganja stječe odgovarajuće pravo u društvu. On postaje članom društva u mjeri u kojoj je u njega nešto uložio, no, ono što je uloženo u društvo ulazi u imovinu društva. Takav ulagač samo je član društva u kojem ostvaruje članska prava, a vlasnik uložene stvari postaje društvo, zbog čega iz prijenosa vlasništva stvari društvu, ulagač ne može izvesti nikakvo stvarno pravo nad društvom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 958/03-2 od 18. VIII. 2003.

BRAČNA STEČEVINA

Investiranje u adaptaciju i dogradnju na nekretnini trećih osoba

(Čl. 248. i čl. 249. st. 1. Obiteljskog zakona - Narodne novine», br. 116/03)

Ukoliko su bračni drugovi investirali u adaptaciju i dogradnju na nekretnini koja je u vlasništvu trećih osoba, sud će prilikom utvrđivanja bračne stečevine utvrditi sudjelovanje bračnih drugova u izgradnji i adaptaciji tih nekretnina kako na osnovu ulaganja iz vrijednosti njihove posebne imovine, tako i temeljem uložениh sredstava iz zajedničke imovine, te temeljem tako utvrđene vrijednosti utvrditi udio bračnih drugova u bračnoj stečevini, imajući u vidu neoborivu pretpostavku da su bračni drugovi suvlasnici u jednakim dijelovima imovine koja je stečena temeljem rada za vrijeme trajanja braka, te obvezati vlasnike nekretnine da svakom bračnom drugu isplate naknadu na ime uložениh materijalnih sredstava sukladno pravima obveznog prava o stjecanju bez osnove.

«Obzirom da je između stranaka bilo nesporno da dogradnja i adaptacija predmetne stambene zgrade ne predstavlja samostalnu etažnu jedinicu, te da tužiteljica prema tuženicama nije postavila stvarnopravni zahtjev, nego **obveznopravni zahtjev s naslova investiranja u adaptaciju i dogradnju stambenog prostora za koji vlasništvo priznaje II i III tuženicama** to je prvostupanjski sud postupak usmjerio na utvrđenje stvarne visine vrijednosti tužiteljinog sudjelovanja u izgradnji i adaptaciji tih nekretnina kako na osnovu ulaganja iz vrijednosti njene posebne imovine, tako i temeljem uložениh sredstava iz zajedničke imovine tužiteljice i njenog supruga, I tuženika. Prvostupanjski sud je zauzeo materijalnopravno stajalište prema kojem u konkretnom odnosu između parničnih stranaka u vezi predmetne investicije, postoje odnosi između tužiteljice i I tuženika na jednoj strani (kao osoba koje su ulagale materijalna sredstva u imovinu trećih osoba) i II i III tuženika na drugoj strani (kao osoba u čiju je imovinu izvršeno ulaganje) što regulira odredba čl. 156. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 114/01; dalje: ZV) prema kojoj se **adaptacijom zgrade ili prostorija u suvlasništvu ne može steći vlasništvo osim ako što drugo nije odredio vlasnik nekretnine** te zaključujući da suvlasnici predmetne nekretnine (II i III tuženici) nisu u konkretnom slučaju odredili drugačije, slijedom čega tužiteljici i I tuženiku pripada pravo na naknadu uložениh materijalnih sredstava sukladno pravima obveznog prava o stjecanju bez osnove, radi čega je u

odnosu između ulagača i vlasnika nekretnina mjerodavna odredba čl. 210. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99; dalje: ZOO), kojim je regulirano stjecanje bez osnova (odnosno obveza vraćanja vrijednosti ostvarene koristi), te odnosi između tužiteljice i I tuženika kao osoba koje su zajednički ulagale u imovinu trećih po ocjeni prvostupanjskog suda za njihov međusobni odnos mjerodavne su odredbe koje reguliraju način stjecanja imovine bračnih drugova (čl. 248. i 249. st. 1. Obiteljskog zakona; dalje: OBZ) kojim je regulirano što predstavlja bračnu stečevinu, odnosno na koji način se utvrđuje udio u bračnoj stečevini (a njihovo zajedničko ulaganje u adaptaciju stambenog prostora ima takvu materijalnu osnovu). Da bi utvrdio odnose (omjere) stjecanja, prvostupanjski sud je temeljem provedenog građevinskog vještačenja utvrdio ukupnu vrijednost izvršene dogradnje i adaptacije, te je nakon toga temeljem sadržaja svih provedenih dokaza, nastojao utvrditi koje su troškove predmetne gradnje snosili tužiteljica i I tuženi (a koje II i III tuženici). Prvostupanjski sud je utvrdio da od ukupnog dijela investicije koje su snosili mlađi bračni partneri vrijednost $\frac{1}{2}$ dijela pripada tužiteljici, pa je u tom dijelu prihvatio tužbeni zahtjev, a sa preostalim kao neosnovanim, prvostupanjski sud je odbio tužiteljicu (u odnosu na tužbeni zahtjev koji je postavljen prema II i III tuženicama, na isplatu). Nadalje, prema ocjeni ovog suda činjenično obrazloženje žalbe kojim tuženici tvrde da prvostupanjski sud neosnovano nije uzeo u obzir veličinu tužiteljinih rashoda (način njenog života) i činjenicu da je ostvarila manje redovne prihode od I tuženika, odstupa od kriterija koji određuju način utvrđenja doprinosa bračnih drugova u stjecanju imovine prema odredbama OBZ-a i to odredbi čl. 248. i 249. st. 1. OBZ-a na koje zakonske odredbe se u obrazloženju presude prvostupanjski sud pravilno poziva. Naime, prema čl. 249. st. 1. OBZ-a **bračni drugovi su suvlasnici u jednakim dijelovima imovine koja je stečena temeljem rada za vrijeme trajanja braka, što predstavlja neoborivu pretpostavku**, pa su promašeni prigovori tuženika koji su usmjereni na nejednako sudjelovanje tužiteljice u doprinosu stjecanja predmetnih nekretnina u dijelu koji predstavlja doprinos mladih bračnih partnera. Životno je, a prema tome i potpuno jasno da se računi prilikom kupnje robe u pravilu izdaju na ime osoba koje su neposredno u kupnji kao kupci sudjelovali, a ne onih osoba koji su istu financirale, posebno u situaciji kada se na strani investitora nađe više osoba, pa je potpuno nebitno na čije su ime izdani računi za kupnju pojedine vrste i količine građevnog materijala. Odlučno je, za ocjenu pravilnosti presuđenja činjenično utvrđenje prema kojem su tužiteljica i I tuženik ostvarili znatna kreditna sredstva temeljem kojih je izvršena predmetna adaptacija i dogradnja stambenog prostora, a kako su u pretežnom dijelu periodu izgradnje bili zaposleni, to su ostvarili i potrebna sredstva iz kojih su rješavanje svojih stambenih potreba,

odnosno predmetne stambene izgradnje i mogli financirati. Utoliko je pravilno prvostupanjsko zaključivanje da u odnosima između II i III tuženika te tužiteljice i I tuženika treba primijeniti odredbe koje se odnose na investiranje u tuđu stvar, prema pravilima o stjecanju bez osnove.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1663/04-2 od 29. XII. 2004.

IV. NASLJEDNO PRAVO

TKO SE SMATRA STRANKOM U OSTAVINSKOM POSTUPKU

Bivša supruga ostavitelja

(Čl. 185. Zakona o nasljeđivanju- «Narodne novine», br. 52/71, 47/78 i 56/00)

Bivša supruga ostavitelja, ukoliko nije oporučni nasljednik niti legator, ne može se smatrati strankom ostavinskog postupka, a ako ista polaže kakvo pravo (bračnu stečevinu) na dio imovine koja je utvrđena kao ostavinska imovina, ista to pravo može ostvarivati samo u posebnoj parnici.

«Iz sadržaja postupka proizlazi da se vodi ostavinski postupak iza pok. S. B., bivšeg supruga žaliteljice, čiji brak je razveden presudom prvostupanjskog suda broj P_/02, a koja **presuda je postala pravomoćna 28. veljače 2003. g., dakle, prije smrti ostavitelja**, koji je umro 10. svibnja 2003. g. Prema odredbi čl. 185. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) strankom se u smislu navedenog zakona smatraju nasljednici i zapisovnici, kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine. Prvostupanjski sud je pravilno zaključio da žaliteljica kao bivša supruga ostavitelja ne može biti zakonski nasljednik, a uz činjenicu da ostavitelj nije sačinio oporuku, ne može se smatrati strankom u smislu citirane

odredbe. Naime, žaliteljica u žalbi navodi da polaže pravo na dio imovine koja je utvrđena kao ostavinska imovina, pa upravo navedena okolnost potvrđuje zaključak prvostupanjskog suda da se žaliteljica ne može smatrati stankom u ovom ostavinskom postupku u smislu odredbe čl. 185. ZN-a, jer nije niti nasljednik ostavitelja, niti legatar, niti se može smatrati osobom koja ostvaruje neko pravo iz ostavine. Okolnost da žaliteljica prigovara utvrđenju prvostupanjskog suda u pogledu sadržaja ostavinske imovine iza pokojnog S. B. ne može imati nikakvog utjecaja na tijek ostavinskog postupka, budući da se očigledno ne radi o sporu između nasljednika u pogledu ostavinske imovine, nego eventualno o sporu između nasljednika i treće osobe, kojom se jedino može smatrati žaliteljica, a prekid ostavinskog postupka i upućivanje na parnicu zbog spora u pogledu opsega ostavinske imovine, sukladno odredbi čl. 223. ZN-a, sud može odrediti jedino ukoliko je do spora o činjenicama (ili o primjeni prava) došlo između nasljednika, pa žaliteljica, kako je to naveo i prvostupanjski sud, svoja prava u pogledu imovine koja je obuhvaćena rješenjem o nasljeđivanju, a koja prema njezinoj tvrdnji predstavlja bračnu stečevinu, može ostvariti isključivo u parnici.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1153/03-2 od 29. IX. 2003.

NASLJEDNIČKA IZJAVA

Zapisnik sa ostavinske rasprave ne sadrži nasljedničke izjave

(Čl. 220. Zakona o nasljeđivanju- «Narodne novine», br. 52/71, 47/78, 56/00)

Kada zapisnik sa ostavinske rasprave na kojem se temelji rješenje o nasljeđivanju ne sadrži nasljedničke izjave (bez obzira što je do propuštanja unošenja istih došlo omaškom i što su nasljedničke izjave unesene kasnije u zapisnik – nakon donošenja rješenja o nasljeđivanju), tada su izreka i obrazloženje rješenja o nasljeđivanju proturječni sa stanjem zapisnika sa ostavinske rasprave.

«U izreci prvostupanjskog rješenja donijetog 25.04.03. g., toč. II. izreke, stoji da se na temelju Zakona i nasljedničkih izjava nasljednicima proglašavaju i ostavinska imovina raspoređuje na žalitelja u ½ dijela i

nasljednika S. B. u ½ dijela. U obrazloženju pobijanog rješenja stoji da su se žalitelj i S. B. prihvatili nasljedstva, a nasljednica J. S. nasljedstva odrekla, slijedom čega je sud i donio pobijano rješenje te ostavinu rasporedio kako je to odlučio i izrekom pod toč. II. navedenog rješenja. Međutim, **zapisnik sa ostavinske rasprave** od 11.04.2003. g., iako iz njega proizlazi da su nasljednici poučeni o nasljednom pravu i učinku davanja nasljedničkih izjava, **ne sadrži navedene nasljedničke izjave**. Nasljedničke izjave od strane žalitelja i nasljednika S. B. te nasljednice J. S. uzete su na ročištima od 12.09.2003. i 16.09.2003. g. Iz zapisnika od 12.09.2003. i 16.09.2003. g. proizlazi da je na ostavinskoj raspravi od 11.04.2003. g. **propušteno u zapisnik unijeti nasljedničke izjave žalitelja i nasljednika pozvanih na nasljeđivanje**. Kako u trenutku pobijanog rješenja o nasljeđivanju 25.04.2003. g., nasljedničke izjave nisu bile unijete u zapisnik sa ostavinske rasprave od 11.04.2003. a na kojima je između ostalog pobijano rješenje utemeljeno, i to **bez obzira što je do propuštanja unošenja istih u zapisnik s ostavinske rasprave došlo omaškom**, te su iste unesene u zapisnike od 12.09. 2003. i 16.03.2003. g., to ovaj sud smatra da je takovim postupanjem prvostupanjskog suda **stvoreno proturječje pobijanog rješenja (u izreci i obrazloženju) sa stanjem zapisnika sa ostavinske rasprave** od 11.04.2003. g., a što ima za posljedicu počinjenje bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1178/03-2 od 09. X. 2003.

NASLJEDNIČKA IZJAVA

Prigovor na rješenje o nasljeđivanju

(Čl. 217. st. 3. Zakona o nasljeđivanju - «Narodne novine», br. 48/03 i 163/03)

Ukoliko zakonski nasljednik nije dao nasljedničku izjavu usmeno na ročištu, niti pak je ostavinskom sudu predao ovjerovljenu nasljedničku izjavu, javni bilježnik koji provodi ostavinsku raspravu uzet će da se isti prihvaća nasljedstva koje mu pripada po zakonu, slijedom čega će mu rješenjem o nasljeđivanju uručiti njegov zakonski dio od utvrđene ostavinske imovine.

«Protiv rješenja o nasljeđivanju javnog bilježnika K. R. iz Ludbrega, br. O. _/04-5 od 28.05.2004. godine, nasljednik je pravovremeno podnio prigovor u kojem navodi da se «odriče nekretnine» koja mu je uručena rješenjem o nasljeđivanju «u korist unuka» S. P., jer da nije zainteresiran za navedene nekretnine, budući živi u Puli. Sud prvog stupnja ne prihvaća osnovanim navedeni prigovor, budući je prema stanju ostavinskog spisa utvrdio da je podnositelj prigovora bio uredno pozvan na ostavinsku raspravu kod javnog bilježnika za dan 20.05.2004.g., da na raspravu nije pristupio, a do časa donošenja rješenja o nasljeđivanju u određenom roku nije dao nasljedničku izjavu, niti usmeno na ročištu, niti pak pisanu izjavu, javno ovjerovljenu, slijedom čega je javni bilježnik, sukladno odredbi čl. 217. st. 3. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) uzeo da imenovani želi biti nasljednikom i uručio mu zakonski dio od ½ dijela tamo utvrđene ostavinske imovine. Kod toga sud obrazlaže da sukladno odredbi čl. 220. st. 8. ZN-a odredbe Zakona o nasljeđivanju primjenjuje i javni bilježnik kao povjerenik suda u javnopravnim stvarima, te neće zahtijevati nasljedničku izjavu ni od koga, ali **nasljednik koji ju želi dati može to učiniti usmeno pred ostavinskim sudom, ili pred svakim drugim općinskim sudom, odnosno predajom ostavinskom sudu ovjerovljene isprave o nasljedničkoj izjavi.** Obzirom da podnositelj prigovora nije niti do časa donošenja rješenja o prigovoru dostavio valjanu nasljedničku izjavu, a bio je upozoren na posljedice takvog ponašanja, uz napomenu da bi se iz njegovog prigovora samo moglo zaključiti da bi on ustupio svoj zakonski dio nasljedniku P. S., unuku ostaviteljice, međutim, tako nije postupljeno, pa je iz navedenog razloga sud prvoga stupnja našao rješenje javnog bilježnika pravilnim i zakonitim, te prigovor imenovanog odbio kao neosnovan i u cijelosti, u smislu čl. 187. st. 2. ZN-a, održao na snazi rješenje o nasljeđivanju. Obzirom na navedeno, sud prvog stupnja je pravilno održao na snazi rješenje o nasljeđivanju javnog bilježnika, kao pravilno i zakonito, u smislu odredbe čl. 187. st. 2. ZN-a, koja odredba određuje da **prilikom odlučivanja o prigovoru protiv rješenja kojeg je donio javni bilježnik, sud može u cijelosti ili djelomično njegovo rješenje održati na snazi ili ukinuti.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1702/04-2 od 16. IX. 2004.

RASKID UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Pretpostavke za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

(Čl. 125. st. 2. Zakona o nasljeđivanju - «Narodne novine», br. 52/71, 47/78, 56/00)

Kada je ugovorena zajednica života između stranaka prestala unatrag dvije godine, te je između stranaka došlo do objektivne nemogućnosti izvršavanja ugovora o doživotnom uzdržavanju a provedeni dokazi ne upućuju na zaključak da je tužiteljica namjerno šikanoznim postupanjem stvorila uvjete za raskid rečenog ugovora, ostvarene su pretpostavke za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju i uz činjenicu da nepodnošljivost zajedničkog života postoji samo na strani tužiteljice.

«Navedene i nesporne činjenice, po ocjeni ovog suda, nedvojbeno upućuju na zaključak da je između stranaka došlo do objektivne nemogućnosti izvršavanja, kako sadržaja ugovora o doživotnom uzdržavanju od strane tuženika, tako i nastavka daljnjeg zajedničkog života, čime je očigledno, **u potpunosti izgubljena svrha i smisao ugovora o doživotnom uzdržavanju**, zbog čega je pravilan zaključak prvostupanjskog suda, da zbog nepodnošljivosti daljnjeg zajedničkog života, makar ta nepodnošljivost postoji samo na strani tužiteljice, postoje pretpostavke za raskid navedenog ugovora u smislu odredbe čl. 125. st. 2. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN). Tuženika valja upozoriti da su i tužiteljica i tuženik osobe u poodmakloj životnoj dobi (preko 70 godina starosti), da je tuženik vrlo narušenog zdravstvenog stanja, zbog čega je opravdano zaključiti da su i tužiteljica i tuženik osobe kojima je potrebna ili će im biti potrebna skrb i briga drugih osoba, pa nemogućnost ispunjenja preuzetih obveza od strane tuženika, obzirom na njegovu poodmaklu životnu dob, očigledno ima takovo značenje koje je dovelo do ozbiljne poremećenosti odnosa između tužiteljice i tuženika, pri čemu je od nebitnog značaja eventualna činjenica da je osjećaj poremećenosti odnosa nastao isključivo subjektivno na strani tužiteljice. Kako je nesporno da je zajednica života između stranaka prestala unatrag dvije godine, kako provedeni dokazi ne upućuju na zaključak da je tužiteljica namjerno šikanoznim postupanjem stvorila uvjete za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju, to, i uz činjenicu da je poremećenost odnosa do nepodnošljivosti zajedničkog života eventualno nastupila isključivo na strani tužiteljice, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da tužiteljici pripada pravo na raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju sukladno odredbi čl. 125. st. 2. ZN-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1808/04-2 od 18.X.2004.

V. RADNO PRAVO

OSTVARIVANJE PRAVA I OBVEZA IZ RADNOG ODNOSA – SUDSKA NADLEŽNOST

Ispravak pogrešno upisanog podatka u radnu knjižicu

(Čl. 21. Pravilnika o radnoj knjižici – «Narodne novine», br. 14/96)

Za odlučivanje o tužbenom zahtjevu radi izvršenja činidbe koja se odnosi na ispravak pogrešno izvršenog upisa podataka u pogledu datuma prestanka radnog odnosa tužitelja kod tuženika, koji podatak u radnu knjižicu upisuje poslodavac, koji je jedini ovlašten upisati navedeni podatak, uključujući i podatak u odnosu na dan zasnivanja radnog odnosno ispravku pogrešno upisanog podatka u radnu knjižicu koji se odnosi na dan prestanka radnog odnosa tužitelja kod tuženika, nadležan je sud.

Pobijajući prvostupanjsku presudu tuženik u žalbi ustraje kod prigovora da se u konkretnom slučaju ne radi o sporu iz sudske nadležnosti, pozivajući se na mišljenje Ministarstva rada i socijalne skrbi od 29. listopada 1998. g., objavljeno u časopisu «Pravo i porezi», prema kojem je u slučaju kada poslodavac nije dostupan ili jednostavno ne želi upisati dan prestanka radnog odnosa radnika, radnik ovlašten tražiti od HZMO da donese rješenje o prestanku svojstva osiguranika iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, a nakon pravomoćnosti tog rješenja je HZMO ovlašten u radnu knjižicu upisati prestanak osiguranja i priznati staž osiguranja. U odnosu na žalbene navode tuženika kojima osporava

nadležnost suda za rješavanje ovog spora, valja navesti da se u konkretnom slučaju ne radi o upisu dana prestanka radnog odnosa u radnu knjižicu radnika u slučaju kada je poslodavac nedostupan ili ne želi upisati dan prestanka radnog odnosa, a time i uspostaviti objavu u mirovinskom i invalidskom osiguranju, nego se radi o **ispravku pogrešno upisanog podatka u radnu knjižicu koji se odnosi na dan prestanka radnog odnosa tužitelja kod tuženika**. Dakle, slučaj na koji ukazuje mišljenje Ministarstva rada i socijalne skrbi, na koje se tuženik poziva u žalbi, ne može se primijeniti u ovom slučaju, jer se ovaj spor vodi radi izvršenja činidbe koja se odnosi na ispravak pogrešno izvršenog upisa podataka u pogledu datuma prestanka radnog odnosa tužitelja kod tuženika, koji podatak u radnu knjižicu upisuje poslodavac, pa i ovaj sud prihvaća pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da je za odlučivanje o tužbenom zahtjevu tužitelja nadležan sud, jer se ne radi o takvom zahtjevu (trajanje osiguranja, plaćanje doprinosa) o kojem bi se odlučivalo u upravnom postupku. Izvršenje činidbe naložene tuženiku prvostupanjskom presudom je obveza tuženika kao prijašnjeg poslodavca tužitelja, sukladno odredbama Pravilnika o radnoj knjižici, budući da rubriku u radnoj knjižici koja se odnosi na vrijeme (dan) prestanka radnog odnosa, prema odredbi čl. 13. navedenog Pravilnika, popunjava poslodavac, koji je jedini ovlašten upisati navedeni podatak, uključujući i podatak u odnosu na dan zasnivanja radnog odnosa. Kako je tuženik, nesporno, u radnu knjižicu tužitelja upisao pogrešan podatak u pogledu datuma prestanka radnog odnosa (13. travanj 2000. g.) koji datum nedvojbeno odgovara datumu donošenja odluke tuženika o izvanrednom otkazu ugovora o radu tužitelja, koja odluka je poništena pravomoćnom presudom prvostupanjskog suda broj P ___/02 od 17. svibnja 2002. g., a kojom je ujedno utvrđen prestanak radnog odnosa tužitelja kod tuženika s danom 15. svibnja 2002. g., to je isključivo tuženik ovlašten i dužan izvršiti ispravak pogrešno upisanog podatka u radnoj knjižici tužitelja, koju mogućnost predviđa odredba čl. 21. Pravilnika o radnoj knjižici, koja odredba određuje način upisivanja podataka i način ispravljanja upisanih podataka u radnu knjižicu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1681/04-2 od 13. IX. 2004.

POSTUPAK U PARNICAMA IZ RADNIH ODNOSA

Novčano potraživanje radnika prema poslodavcu

(Čl. 434. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Ukoliko je predmet spora novčano potraživanje radnika prema poslodavcu tada se ne radi o postupku u parnicama iz radnih odnosa.

«Prije upuštanja u ocjenu žalbenih navoda tuženika, valja navesti da je predmet ovog spora **novčano potraživanje radnika tuženika prema tuženiku (poslodavcu)**, zbog čega se, sukladno izmijenjenoj odredbi čl. 434. ZPP-a, ne radi o postupku u parnicama iz radnih odnosa, jer se sporovi iz radnih odnosa odnose samo na odluke o prestanku ugovora o radu, odnosno ukoliko se radi o kolektivnim radnim sporovima.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1923/04-2 od 11. XI. 2004.

UGOVOR O RADU KAO PRAVNA OSNOVA RADNOG ODNOSA

Ugovor o radu na određeno vrijeme radi obučavanja

(Čl. 6. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Ugovor o radu na određeno vrijeme radi obučavanja ne smatra se klasičnim ugovorom o radu, te su ugovorne strane potpuno slobodne pri ugovaranju prava i obveza koje iz takvog ugovora proizlaze za stranke, zbog čega se i pitanje valjanosti, odnosno druga pitanja u vezi s ugovorom o radu, a koja nisu uređena Zakonom o radu, prosuđuju po općim odredbama obveznog prava.

«Ugovor o radu na određeno vrijeme radi obučavanja, sklopljen između stranaka, ima djelomično elemente ugovora o osposobljavanju pripravnika za samostalni rad, no, kako je očigledno da se tužiteljica navedenim ugovorom nije osposobljavala za samostalni rad u zanimanju za koje se školovala, onda se mora zaključiti da navedeni ugovor sadrži i elemente ugovora o školovanju za određeno

zanimanje. Prema tome, ovaj sud smatra da se ugovor o radu sklopljen između stranaka, ne može smatrati isključivo ugovorom o radu sklopljenim na određeno vrijeme, a u smislu odredbe čl. 10. Zakona o radu (dalje: ZR) to su ugovorne strane ovlaštene prava i obveze iz navedenog ugovora utvrditi bilo navedenim ugovorom, bilo pravilnikom o radu, pri čemu se, u odnosu na sklapanje, valjanost, prestanak, odnosno druga prava i obveze stranaka iz navedenog ugovora moraju primijeniti, a sukladno odredbi čl. 6. ZR-u, opći propisi obveznog prava. Budući da se **ne radi o klasičnom ugovoru o radu**, to su ugovorne strane potpuno slobodne pri ugovaranju prava i obveza koje iz takvog ugovora proizlaze za stranke, zbog čega se i pitanje valjanosti, odnosno druga pitanja u vezi s ugovorom o radu, a koja nisu uređena ZR, prosuđuju po općim odredbama obveznog prava. Naime, odredbom čl. 10. sklopljenog ugovora, u izvjesnom smislu, utvrđeno je pravo tuženice (poslodavca) na naknadu štete, a zbog neispunjenja obveza tužiteljice (radnika), preuzetih navedenim ugovorom. Kako tuženici, obzirom da je ugovor o radu na određeno vrijeme radi obučavanja prestao na njezin zahtjev prije isteka vremena, načelno, i u smislu odredbe čl. 107. st. 3. ZR-a i u smislu odredbe čl. 124. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), pripada pravo na naknadu štete zbog neispunjenja ugovorne obveze, to je stajalište prvostupanjskog suda o neosnovanosti protutužbenog zahtjeva za povrat isplaćenih plaća i prijevoznog troška, a zbog ništavosti odredbe čl. 10. st. 2. sklopljenog ugovora, za sada neutemeljeno.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1145/03-2 od 29. IX. 2003.

IZMJENE UGOVORA O RADU

Mjesto obavljanja rada

(Čl. 114. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Poslodavac nije ovlašten jednostrano mijenjati uglavak u pogledu mjesta obavljanja rada, već je promjena mjesta rada kao jednog od bitnih elemenata ugovora o radu moguća jedino sporazumom ugovornih strana, odnosno, ukoliko radnik ne pristane na takvu izmjenu ugovora o radu, otkazom postojećeg ugovora o

radu od strane poslodavca i istovremenog predlaganja sklapanja ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima u odnosu na mjesto obavljanja rada.

«Prema odredbi čl. 12. Zakona o radu (dalje: ZR) ugovor o radu sklopljen u pisanom obliku mora sadržavati uglavke navedene u toč. 1. – 9. iste odredbe, među ostalima i uglavak o mjestu rada, a ako ne postoji stalno ili glavno mjesto rada, onda napomenu da se rad obavlja na različitim mjestima. Dakle, **u obvezni sadržaj pisanog ugovora o radu spada i uglavak o mjestu obavljanja rada.** Budući da u ugovorima o radu sklopljenim između tužiteljica i tuženika nije navedeno da će tužiteljice rad obavljati u različitim mjestima rada, odnosno osim u sjedištu poslodavca i u pogonu u Vinici, to se mora zaključiti da ugovorima o radu nije bilo predviđeno obavljanje rada u pogonu u Vinici. Kako uglavak o mjestu obavljanja rada predstavlja bitni element ugovora o radu, tuženik kao poslodavac nije ovlašten jednostrano mijenjati uglavak u pogledu mjesta obavljanja rada, već je promjena mjesta rada kao jednog od bitnih elemenata ugovora o radu moguća jedino sporazumom ugovornih strana. Dakle, ako nakon sklapanja ugovora o radu dođe do izmjene uvjeta tako da oni bitno odstupaju od uglavaka iz ugovora o radu, poslodavac je jedino ovlašten radniku ponuditi izmjenu postojećeg ugovora o radu u smislu odredbe čl. 114. ZR, odnosno otkazati postojeći ugovor o radu i istovremeno predložiti radniku sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima. Kako se iz sadržaja sklopljenih ugovora o radu može zaključiti da su tužiteljice trebale obavljati poslove svojeg radnog mjesta u sjedištu tuženika, dakle, u Varaždinu, kako su tužiteljice do donošenja pobijanih odluka o radu poslove obavljale isključivo u sjedištu tuženika, okolnost da tužiteljice od 01.X.2003. g., nisu obavljale posao u pogonu tuženika u Vinici, ne može se smatrati povredom obveza iz radnog odnosa preuzetih sklopljenim ugovorima o radu, niti su tužiteljice time postupile suprotno odredbi čl. 3. ZR, koja odredba određuje temeljne obveze i prava iz radnog odnosa i prema kojoj je radnik dužan obavljati preuzeti posao prema uputama poslodavca danim u skladu s naravi i vrsti rada. Kako i tuženik u žalbi navodi da je došlo do promjene sjedišta i preseljenja cjelokupne proizvodnje iz Varaždina u pogon u Vinicu, to i ovi navodi nedvojbeno ukazuju na zaključak da je nakon sklapanja ugovora o radu između stranaka došlo do promjene mjesta obavljanja rada i da je obzirom na činjenicu da mjesto obavljanja rada predstavlja jedan od bitnih elemenata ugovora o radu, takva izmjena mogla nastupiti samo sporazumom ugovornih strana, pa budući da tužiteljice nisu pristale na takvu izmjenu ugovora o radu, tuženik je bio ovlašten jedino otkazati postojeći ugovor o radu i istovremeno predložiti sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim

uvjetima u odnosu na mjesto obavljanja rada, sukladno odredbi čl. 114. ZR.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1813/04-2 od 29. X. 2004.

ISPLATA PLAĆE

Obračun plaće

(Čl. 83. a st. 1. i 2. Zakona o radu – «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Poslodavac koji propusti izdati radniku obračun plaće iz kojeg je razvidno kako je utvrđen iznos plaće i naknade plaće, ne može zbog tog propusta tražiti knjigovodstveno-financijsko vještačenje.

«Pravilno i argumentirano prvostupanjski sud ističe da tuženik tužiteljici nije u vezi njezinih plaća prilikom isplate ili u situaciji kada isplata plaće zbog razloga na strani poslodavca dijelom ili u cijelosti izostane, postupio sukladno odredbi čl. 32. kojom je donijet novi čl. 83a st. 1. i 2. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu; NN br. 17/01; dalje: ZID ZR-a), a ta odredba **obvezuje poslodavca da prilikom isplate plaće radniku uruči obračun iz kojeg je vidljivo kako je utvrđen iznos plaće i naknade plaće, odnosno koji ga obvezuje ako na dan dospjlosti ne isplati plaću ili je ne isplati u cijelosti uruči obračun iznosa koji je bio dužan isplatiti.** Upravo se zbog neizvršavanja te svoje zakonske obveze tuženik doveo u situaciju da tužiteljica sama mora interpretirati sadržaj tuženikove isplate, koju je tužiteljica, prema raspoloživoj dokumentaciji na određen i logičan način interpretirala, i na tome utemeljila svoje utuženje. Jasno je da u takvoj situaciji ne može biti osnovan tuženikov zahtjev prema kojem razjašnjenje njegovih čina treba izvršiti provođenjem knjigovodstveno-financijskog vještačenja, jer je, i po ocjeni ovog suda, pravilno prvostupanjski sud zaključio da zbog tuženikovog propusta u izdaju pravodobnog i jasnog te potpunog obračuna isplate, odnosno dugovanja prema tužiteljici karakter tuženikove isplate treba utemeljiti na činjeničnim okolnostima na kojima je takva isplata izvršena (analizom vremena i visine takvih isplata a u

odnosu prema visinama tužiteljinih potraživanja za određene iznose, odnosno potvrde) pa tek ukoliko se na taj način ne može zaključiti koja je namjena tuženikovih isplata, treba postupiti sukladno odredbi čl. 312. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99) kojom je određen red uračunavanja dužnikovih dospjelih obveza.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1051/03-2 od 16. IX. 2003.

ISPLATA PLAĆE

Neopravdana neisplata plaće

(Čl. 126. st. 4. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01)

Propust radnika da zahtijeva isplatu plaće u rokovima iz čl. 126. st. 1-3. Zakona o radu, nema za posljedicu gubitak prava na to potraživanje iz razloga što pretpostavka za podnošenje tužbe radi isplate plaće, nije prethodno zahtijevanje isplate iste od strane poslodavca.

«I po ocjeni ovog suda, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda, da je tužiteljica kroz utuženo razdoblje bila u radnom odnosu kod tuženice, što uostalom između stranaka nije ni sporno, da tuženica iz neopravdanih razloga nije tužiteljici isplatila plaću za prosinac 1999. g, te siječanj, veljaču i ožujak 2000. g., pri čemu je visinu mjesečnih iznosa plaće, prvostupanjski sud utvrdio isključivo prema dostavljenom obračunu tuženice o visini plaće tužiteljice, smatrajući da je tuženica, uskraćujući tužiteljici plaću za utuženo razdoblje, postupila suprotno odredbi čl. 3. Zakona o radu (dalje: ZR), jer je **osnovna obveza poslodavca da radniku za izvršeni rad plati iznose pripadajuće plaće.** Pritom valja napomenuti da je u cijelosti pogrešno stajalište tuženice u odnosu na dužnost tužiteljice da, u smislu odredbe čl. 126. ZR-a, prije obraćanja sudu, zahtijeva od tužene «ostvarenje svojih prava vezano na visinu i isplatu plaće». Naime, prema odredbi čl. 126. st. 4. Zakona o radu (dalje: ZR), propust radnika da zahtijeva naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa u rokovima iz čl. 126. st. 1-3. ZR-a, nema za posljedicu gubitak prava na to potraživanje, iz čega slijedi zaključak, da **pretpostavka za podnošenje tužbe radi isplate navedenih tražbina, nije prethodno zahtijevanje njihove naknade od strane poslodavca.»**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1637/04-2 od 01. IX. 2004.

OGRANIČENJE PRIJEBOJA

Ustega na plaći radnika

(Čl. 87. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Samo konkretna i neposredna (pismena) suglasnost radnika za svaku namjeravanu ustegu plaće ovlašćuje poslodavca da izvrši ustegu plaće radniku, s time da sadržaj Kolektivnog ugovora ni u kojem slučaju ne može izravno ovlastiti poslodavca na izvršenje ustega plaće.

«Prije svega treba istaći da prema čl. 33. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN br. 17/01; dalje: ZID ZR) kojim je izmijenjen čl. 87. Zakona o radu (dalje: ZR) taj članak nosi naslov: «Zabrana prijeboja», dok propis izričito određuje da poslodavac ne smije bez suglasnosti radnika svoja potraživanja prema radniku naplatiti uskratim isplate plaće ili nekog njezinog dijela...». Stipulacija te zakonske odredbe je potpuno jasna i određena u smislu da samo suglasnost radnika daje poslodavcu pravo na izvršenje izravne ustega. Prema sadržaju žalbenih navoda treba zaključiti da je i tuženiku jasno da ga sadržaj Kolektivnog ugovora ne može izravno ovlastiti na izvršenje sporne ustega, odnosno da Kolektivni ugovor svojim sadržajem ne može biti protivan ZR-u, radi čega se tuženik i poziva na sudjelovanje tužitelja u radu Sindikata tvrdeći da je time tužitelj dao posrednu suglasnost za ustegu plaće. Po ocjeni ovog suda potpuno je jasno da ZR-u traži konkretnu i neposrednu suglasnost radnika za svaku namjeravanu ustegu plaće, zbog čega je neosnovano pozivanje tuženika na postojanje tužiteljeve suglasnosti za takav postupak sadržano u činjenici da je tužitelj član Sindikata te da je potpisao Kolektivni ugovor. Da li je Sindikat sudjelovao u donošenju Kolektivnog ugovora na kojeg se tuženik poziva i da li je dio teksta Kolektivnog ugovora tuženika autentični tekst važećeg Kolektivnog ugovora u odnosu na razrješenje spornog odnosa, nije odlučno za razrješenje ovog spora, jer je očito da je

sadržaj Kolektivnog ugovora u čl. 70. st. 2. protivan odredbi čl. 87. ZR-a izmijenjenog čl. 33. ZID ZR-a. Naime, Sindikat čiji je član tužitelj ne može nadomjestiti tužiteljevu suglasnost za konkretnu ustegu, koja je izvršena protivno izričitoj odredbi ZR-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1123/03-2 od 30. IX. 2003.

OGRANIČENJE PRIJEBOJA

Ustega na plaći radnika

(Čl. 87. st. 2. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98)

Radnik ne može dati suglasnost za ustegu na plaći prije nastanka samog potraživanja.

«Prema odredbi čl. 87. st. 2. Zakona o radu (dalje: ZR) radnik ne može suglasnost za ustegu na plaći dati prije nastanka potraživanja, pa činjenica da je tužena pisanom izjavom od 14. studenog 1999. godine dala svoju suglasnost kojom dopušta tužitelju da joj uskrati određene iznose plaće radi namirenja eventualnog inventurnog manjka, ne može se smatrati suglasnošću za uskratu dijela plaće radi namirenja inventurnog manjka utvrđenog inventurama provedenih tijekom 2000. godine, budući da u smislu citirane odredbe čl. 87. st. 2. ZR-u radnik takvu suglasnost ne može dati prije nastanka potraživanja, zbog čega se niti preuzeta odgovornost tužene za budući, eventualni i neizvjesni manjak ne može smatrati priznanjem odgovornosti tužene za štetu nastalu zbog inventurnog manjka tijekom 2000. g.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1136/03-2 od 29. IX. 2003.

ŠTETA NA RADU I U SVEZI S RADOM

Povreda ugovorne obveze

(Čl. 98. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Naknada štete zbog povrede ugovorne obveze utvrđene ugovorom o radu nije šteta na radu niti pak šteta u vezi s radom.

«Jedna od pretpostavki odgovornosti radnika za štetu uzrokovanu poslodavcu u smislu odredbe čl. 98. Zakona o radu (dalje: ZR) je da šteta mora biti uzrokovana poslodavcu **na radu, odnosno u vezi s radom**, pri čemu pod pojmom **štete na radu** valja razumjeti onu štetu koju je prouzročio radnik koji je u radnom odnosu kod poslodavca, da je šteta, dakle, uzrokovana **na poslovima koji su ugovorom o radu određeni** kao obveza radnika prema poslodavcu. Pod pojmom **štete u vezi s radom**, valja razumjeti takve aktivnosti radnika koje prelaze sklop poslova i zadataka koje on uobičajeno obavlja, a koji su predviđeni ugovorom o radu, time da se mora raditi o takvim postupcima ili propuštanjima koja su u funkcionalnoj vezi s radnopravnim položajem radnika. Iz činjenične osnove protutužbenih zahtjeva, može se zaključiti da tuženica svoje zahtjeve za naknadu štete temelji na povredi ugovorne obveze utvrđene ugovorom o radu na određeno vrijeme radi obučavanja tužiteljice za mjesto šivača, a ne na naknadi štete koju bi tužiteljica prouzročila tuženici na radu, odnosno u vezi s radom, dakle, u vezi sa obavljanjem određenih poslova svog radnog mjesta.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1145/03-2 od 29. IX. 2003.

OTKAZ U SLUČAJU SMANJENE RADNE SPOSOBNOSTI ILI NEPOSREDNE OPASNOSTI OD NASTANKA INVALIDNOSTI

Osobno uvjetovani otkaz

(Čl. 106. st. 1. al. 2. Zakona o radu – «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Utvrđena neposredna opasnost od nastanka invalidnosti može biti razlog osobno uvjetovanog otkaza samo ako ima trajni karakter i ako upravo zbog toga radnik više ne može uspješno obavljati posao.

«Okolnost da je kod tužiteljice utvrđena neposredna opasnost od nastanka invalidnosti sama za sebe ne predstavlja razlog za osobno uvjetovani otkaz, budući da je takav redoviti otkaz opravdan i dopušten jedino u slučaju ako radnik zbog određenih trajnih osobina ili sposobnosti nije u mogućnosti uredno izvršavati svoje obveze iz radnog odnosa. Kako tužiteljica više od 6 godina radi na istom radnom mjestu i uredno ispunjava svoje radne obveze, to očigledno, bez obzira na tvrdnju tuženika da se radi o poslovima koji mogu negativno utjecati na zdravstveno stanje tužiteljice, na strani tužiteljice nisu ostvarene pretpostavke za osobno uvjetovani otkaz, obzirom da bolest (ili ozljeda) mogu biti razlog osobno uvjetovanog otkaza samo ako imaju trajni karakter i ako upravo zbog toga radnik više ne može uspješno obavljati posao.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1029/03-2 od 25. VIII. 2003.

NAČINI PRESTANKA UGOVORA O RADU - SPORAZUM RADNIKA I POSLODAVCA

Tužba na utvrđenje ništavosti sporazuma o prestanku radnog odnosa

(Čl. 6. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Tužba na utvrđenje ništavosti sporazuma o prestanku radnog odnosa, nije tužba za zaštitu prava iz čl. 126. Zakona o radu, već tužba na utvrđenje, iz kojeg razloga se u odnosu na navedenu tužbu ne primjenjuje rok iz čl. 126. Zakona o radu, već se sporazum može pobijati isključivo na osnovi općeg propisa obveznog prava.

«Naime, valja istaći da, prema odredbi čl. 126. Zakona o radu (dalje: ZR), zaposlenik, koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa, može u roku od 15 dana od dostave odluke

kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarenje tog prava. Iz stilizacije navedene odredbe mora se zaključiti da **povreda prava mora nastupiti zbog jednostrane odluke, odnosno jednostrane radnje (činjenja odnosno propuštanja) poslodavca, kojima je povrijeđeno određeno pravo radnika**. U konkretnom slučaju, prvostupanjski sud je odlučivao o zahtjevu tužitelja za **utvrđenje ništavosti sporazuma o prestanku radnog odnosa**. Sporazum, bez ikakve dvojbe, ne može predstavljati ni jednostranu odluku tuženika (poslodavca) a niti jednostranu radnju tuženika kojom bi tužiteljima bilo povrijeđeno određeno njihovo pravo, obzirom da je **sporazum, po svojoj prirodi, dvostrani ugovor kojim ugovorne strane uređuju između sebe određena prava i obveze**. Obzirom da prema odredbi čl. 103. st. 1. toč. 5. ZR-a, ugovor o radu može prestati sporazumom stranaka, to se takav ugovor može pobijati isključivo na osnovi općeg propisa obveznog prava, a sukladno odredbi čl. 6. ZR-a. Kako tužba tužitelja, prema tome, nije tužba za zaštitu prava iz čl. 126. ZR, već tužba na utvrđenje u smislu odredbe čl. 187. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01; dalje: ZPP) to se, u odnosu na navedenu tužbu ne primjenjuje rok iz čl. 126. ZR-a. Prema odredbi čl. 103. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99; dalje: ZOO) ugovor je ništav ako je suprotan, između ostalog, prisilnim propisima, te moralu društva.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 936/03-2 od 11. VIII. 2003.

NAČINI PRESTANKA UGOVORA O RADU - SPORAZUM RADNIKA I POSLODAVCA

Sporazum o prestanku ugovora o radu

(Čl. 104. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Propust ugovornih stranaka da sastave pismeni sporazum o prestanku ugovora o radu, ima za posljedicu da sporazum koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak.

«Prije svega, valja navesti da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da **ugovor o radu između stranaka nije mogao prestati na osnovu usmenog sporazuma**, ne samo iz razloga jer navedene tvrdnje tuženika tužiteljica izričito osporava, već i iz razloga jer ne postoji pismeni sporazum o prestanku ugovora o radu. Naime, u smislu odredbe čl. 104. Zakona o radu (dalje: ZR), **sporazum o prestanku ugovora o radu mora biti u pismenom obliku.** Propust ugovornih stranaka da sastave pismeni sporazum o prestanku ugovora o radu, ima za posljedicu da ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak, obzirom da je odredba čl. 104. ZR-a prisilne (kogentne) naravi, zbog čega **usmeni dogovor o sporazumnom prestanku ugovora o radu ne može obvezivati sudionike takvog sporazuma.** Prema tome, ukoliko bi i bila istinita tvrdnja tuženika da je ugovor o radu raskinut usmenim sporazumom, takav sporazum nema pravni učinak u odnosu na tužiteljicu, a niti na tuženika. Kako tuženik osporava da bi ugovor o radu prestao na osnovi bilo kakve njegove odluke o otkazu ugovora o radu, to se, prema tome, mora zaključiti da ugovor o radu sklopljen između stranaka, nije prestao ni na jedan od načina navedenih u odredbi čl. 103. ZR-a, a što bi moralo upućivati na zaključak da se tužiteljica još uvijek nalazi u radnom odnosu kod tuženika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 940/03-2 od 06. VIII. 2003.

UGOVOR O RADU NA ODREĐENO VRIJEME

Trajanje ugovora o radu na određeno vrijeme

(Čl. 103. st. 1. toč. 2. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Ugovor o radu zaključen na određeno vrijeme, prestaje istekom ugovorenog vremena, s time da se radnik ne može pozivati na odredbu čl. 10. st. 5. Zakona o radu, odnosno da mu je nastavljen radni odnos kao radni odnos na neodređeno vrijeme, pozivajući se da se da u vrijeme isteka takvog ugovora o radu nalazio na bolovanju (radnik bi se eventualno mogao pozivati na citiranu zakonsku odredbu da je i nakon isteka ugovora o radu nastavio raditi na

svojem radnom mjestu) kao i da mu nije poslana obavijest o isteku ugovora o radu.

«Tužiteljica je tužbom željela realizaciju stalnog radnog odnosa kod tuženika u smislu čl. 10. st. 5. Zakona o radu (dalje: ZR), no prvostupanjski sud je ocijenio, prihvaćajući argumentirano protivljenje tuženika tom njenom zahtjevu osnovanim, da je između stranaka istekao ugovor o radu u vrijeme kad se tužiteljica nalazila na bolovanju te **nije ostvarena pretpostavka da je ona (faktički) nastavila raditi na svojem radnom mjestu**, što je činjenična pretpostavka za mogućnost ostvarenja materijalnopravne pretpostavke (posljedice) na kojoj tužiteljica temelji tužbeni zahtjev. Radi toga, prvostupanjski sud je ocijenio da je ugovor o radu na određeno vrijeme istekao, odnosno da je radni odnos prestao, po samom zakonu, slijedom čega je tuženik bio ovlašten na svoje postupke koje tužiteljica postavljanim tužbenim zahtjevom neosnovano osporava. U žalbi tužiteljica inzistira na činjenici da je u vrijeme isteka radnog odnosa bila na bolovanju, na kojem se nalazila već dulje vrijeme, a tuženik joj nije poslao obavijest da se ugovor o radu neće produžiti, nego ju je samo odjavio kod nadležnih Zavoda, u kojoj činjeničnoj situaciji tužiteljica inzistira na ostvarenju pretpostavke da je njezin radni odnos nastavljen, kao radni odnos na neodređeno vrijeme, kakav je zahtjev tužbom i postavila (uz zahtjev za njeno faktično vraćanje na rad). Po ocjeni ovog suda, u nespornim činjeničnim okolnostima, tuženik je bio ovlašten tužiteljicu odjaviti iz nadležnih Zavoda i obavijestiti je o prestanku njenog radnog odnosa temeljem ZR-a, čl. 103. st. 1. toč. 2. pri čemu nije ispunjena pretpostavka za nastavak radnog odnosa, kao stalnog radnog odnosa, temeljem čl. 10. st. 5. ZR, jer se tužiteljica u vrijeme isteka roka trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme te u vrijeme tuženikovog odjavljivanja tužiteljice s nadležnih Zavoda nije nalazila, faktički, na svom radnom mjestu, što bi bila činjenična pretpostavka za nastavak njenog radnog odnosa kod tuženika, kao radnog odnosa na neodređeno vrijeme.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1732/04-2 od 27. X. 2004.

UGOVOR O RADU NA ODREĐENO VRIJEME

Trajanje ugovora o radu određeno potrebom poslodavca

(Čl. 103. st. 1. toč. 2. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Kada je ugovor o radu zaključen na određeno vrijeme, a trajanje ugovora o radu određeno je potrebom poslodavca (izvršenjem određenog posla, nastupanjem određenog događaja i sl.) poslodavac je ovlašten odrediti trajanje sklopljenog ugovora o radu obavještanjem tužiteljice o prestanku potrebe za njezinim radom, budući je prestankom potrebe za radom tužiteljice isteklo i vrijeme trajanja sklopljenog ugovora o radu.

«Prema odredbi čl. 10. st. 1. Zakona o radu (dalje: ZR) ugovor o radu može se iznimno sklopiti na određeno vrijeme za zasnivanje radnog odnosa čiji je prestanak unaprijed utvrđen objektivnim razlozima koji su opravdani rokom, izvršenjem određenog posla ili nastupanjem određenog događaja. Prema sadržaju odredbe čl. 1. sklopljenog ugovora o radu, trajanje ugovora o radu vezano je uz potrebe poslodavca, zbog čega se, bez obzira na činjenicu da ugovorom o radu nije točno određeno vrijeme trajanja radnog odnosa tužiteljice, može zaključiti da je trajanje ugovora o radu određeno opisno i da zavisi od potrebe poslodavca, zbog čega i ovaj sud smatra da način na koji je ugovorom o radu određeno vrijeme trajanja radnog odnosa tužiteljice nije u protivnosti sa sadržajem odredbe čl. 10. st. 1. ZR. Kako su tužiteljica i tuženik sklopili ugovor o radu sa sadržajem navedenim u pismenoj ispravi koja prileži u spisu na listu br. 5 i kako tužiteljice, prema sadržaju spisa, nije osporavala pravnu valjanost sklopljenog ugovora, prema kojem je vrijeme trajanja ugovora o radu zavisno od potreba poslodavca, pa isključivo o njegovoj volji i dispoziciji ovisi trajanja radnog odnosa tužiteljice, tuženik je u skladu s ovlaštenjem iz čl. 1. sklopljenog ugovora o radu tužiteljicu obavijestio o prestanku potrebe za njezinim radom, pa tuženik osnovano ističe u žalbi da je ugovor o radu prestao istekom vremena na koji je sklopljen, sukladno odredbi čl. 103. toč. 2. ZR. Imajući u vidu sadržaj sporne obavijesti od 18.03.2004. godine (kojom obavijesti tuženik obavještava tužiteljicu da joj je prestaje radni odnos), nedvojbeno je da se navedena obavijest ne može smatrati redovitim otkazom ugovora o radu u smislu odredbe čl. 6. ZR, a činjenica da su stranke odredbom čl. 10. ugovora o radu odredile trajanje otkaznog roka u slučaju otkazivanja ugovora o radu redovitim otkazom, budući da se u smislu odredbe čl. 109. ZR-a ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme može redovito otkazati samo ako je takva mogućnost otkazivanja predviđena ugovorom. Međutim, pogrešan je zaključak prvostupanjskog suda da je sklopljeni ugovor o radu mogao prestati jedino redovitim otkazom, budući je redoviti otkaz ugovora o radu samo jedan od načina prestanka sklopljenog ugovora o radu, koji u

smislu odredbe čl. 109. ZR mora biti izričito ugovoren, jer **ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme u pravilu prestaje istekom vremena na koje je sklopljen**. Kako tužiteljica nije osporavala pravnu valjanost sklopljenog ugovora o radu na određeno vrijeme, to se mora zaključiti da se radi o pravno valjanom ugovoru koji obvezuje obje ugovorne stranke, pa je tuženik u skladu sa sadržajem odredbe čl. 1. ugovora o radu bio ovlašten odrediti trajanje sklopljenog ugovora o radu obavještavanjem tužiteljice o prestanku potrebe za njezinim radom, budući je trajanje ugovora o radu određeno potrebom poslodavca, pa je stoga prestankom potrebe za radom tužiteljice isteklo i vrijeme trajanja sklopljenog ugovora o radu, sukladno odredbi čl. 103. toč. 2. ZR.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1796/04-2 od 11. X. 2004.
IZVANREDNI OTKAZ - POJAM I PRETPOSTAVKE ZA
IZVANREDNI OTKAZ

Rok za izvanredni otkaz ugovora o radu

(Čl. 107. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

U slučaju kontinuiranog kršenja obveza iz radnog odnosa, rok za izvanredni otkaz ugovora o radu teče od saznanja za svaku pojedinu počinjenu povredu iz radnog odnosa, a koja povreda predstavlja razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu.

«Odredba čl. 107. Zakona o radu (dalje: ZR) daje mogućnost izvanrednog otkazivanja ugovora o radu ako zbog osobito teške povrede iz radnog odnosa ili druge osobito važne činjenice, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju ugovornih strana, nastavak radnog odnosa nije moguć. Pri tome je bitno, da je riječ o takvim činjenicama (razlozima), koje se svojim obilježjem i pojavnošću, mogu ocijeniti skrivljenim ponašanjem zaposlenika, tako da se mogu smatrati osobito teškim povredama obveze iz radnog odnosa, zbog kojih nastavak radnog odnosa nije moguć. Iz navoda tuženika (poslodavca) proizlazilo bi, da tužiteljica kontinuirano, kroz duže razdoblje, nije ostvarila očekivane, odnosno zadovoljavajuće rezultate rada, jer je nekvalitetno, nepravovremeno i neuredno obavljala poslove i nije se pridržavala tuženikovih pismenih upozorenja, pri čemu je tuženik dana 05. srpnja 2002. godine definitivno utvrdio da kod tužiteljice nisu ostvareni nikakvi pomaci u rezultatima rada, jer tužiteljica «nije počistila pogon, jer je jednostavno sjedila na WC-u», zbog čega je pozvana na razgovor kod direktora i zbog čega bi

se, po ocjeni ovoga suda upravo 05. srpnja 2002. godine imao smatrati danom saznanja tuženika za okolnosti, odnosno druge važne činjenice koje predstavljaju razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu, što bi upućivalo na zaključak da je otkaz ugovora o radu donesen u roku od 15 dana od saznanja za činjenice koje predstavljaju razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu. Prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude i sam utvrđuje da tužiteljica «i ranije nije poslove čišćenja obavljala na zadovoljavajući način», zbog čega su takve povrede bile «sankcionirane» upozorenjima direktora, no zaključujući da upravo činjenica da je tužiteljica istovrsne povrede radne obveze činila i ranije, ukazuje na propust tuženika da u zakonskom roku iz čl. 107. st. 2. ZR-a izvanredno otkáže ugovor o radu tužiteljici. Međutim, imajući u vidu da, **u slučaju kontinuiranog kršenja obveza iz radnog odnosa na istovjetan način, rok iz čl. 107. st. 2. ZR-a teče posebno od saznanja za svaku povredu iz radnog odnosa, a koja povreda predstavlja razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 937/03-2 od 06. VIII. 2003.

SUDSKA ZAŠTITA (PRAVA IZ RADNOG ODNOSA)

Nedopuštenost odluke o otkazu ugovora o radu

(Čl. 115. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

U slučaju utvrđenja nedopuštenosti odluke o otkazu ugovora o radu, sud ne može naložiti poslodavcu da donese novu ili drugačiju odluku o otkazu ili odluku o otkazu s drugim datumom.

«Člankom 126. Zakona o radu (dalje: ZR) predviđena je zaštita prava radnika pred poslodavcem, kao i sudska zaštita prava iz radnog odnosa. ZR utvrđujući pravo radnika na sudska zaštitu prava iz radnog odnosa, nema nikakve odredbe u pogledu sadržaja tužbenog zahtjeva, odnosno sudske presude u slučaju kada radnik vodi sudski spor radi zaštite prava iz radnog odnosa povodom odluke poslodavca o otkazu ugovora o radu. Međutim, iz sadržaja čl. 115. ZR-a može se zaključiti da sud u postupku koji se vodi povodom zahtjeva radnika za zaštitu prava iz

radnog odnosa u pogledu odluke o otkazu utvrđuje da otkaz koji je u suprotnosti sa zakonskim propisima koji uređuju materiju dokaza, nije dopušten, propisujući ujedno posljedice takvog utvrđenja (vraćanje na rad, naknada plaće i drugih primanja iz radnog odnosa). Odredba čl. 115. ZR-a, a niti bilo koja druga odredba ZR-a **ne ovlašćuje sud da u slučaju utvrđenja nedopuštenom odluke o otkazu može naložiti poslodavcu da donese novu ili drugačiju odluku o otkazu ili odluku o otkazu s drugim datumom.**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 973/03-2 od 01. IX. 2003.

VRAĆANJE RADNIKA NA POSAO U SLUČAJU NEDOPUŠTENOG OTKAZA

Obveze poslodavca kao tuženika

(Čl. 115. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01)

Pravomoćna presuda prvostupanjskog suda kojom se nalaže tuženiku (poslodavcu) da vrati tužitelja na poslove koje je obavljao prije nezakonitog otkaza ugovora o radu, prvenstveno obvezuje tuženika kao poslodavca, da iskaže aktivnost radi izvršenja svoje obveze koja mu je naložena pravomoćnom sudskom odlukom, s time da je i radnik dužan pokazati aktivnost i volju da nastavi s radom kod tuženika (poslodavca).

«Odlukom tuženika od 19. studenog 2002. g., koja je predmet pobijanja u ovom postupku, tužitelju je izvanredno otkazan ugovor o radu zbog neopravdanog izostanka s posla 30 dana. Iz sadržaja odluke o otkazu, proizlazi da tuženik (poslodavac) tereti tužitelja za osobito tešku povredu temeljne obveze iz radnog odnosa – osobnog obavljanja rada, jer se tužitelj nakon primitka drugostupanjske odluke u predmetu prvostupanjskog suda broj P. ___/01, (kojom odlukom je naloženo tuženiku da je dužan vratiti tužitelja na poslove koje je obavljao prije nezakonitog otkaza), uopće nije pojavio na poslu, niti je svoj izostanak opravdao, pa mu tuženik nije niti mogao dati posao iako je u svakom trenutku bio spreman dobrovoljno ispuniti svoju obvezu iz pravomoćne presude. Načelno se može prihvatiti pravilnim stajalište izneseno u žalbi

tuženika da je u izvršenju sudske odluke donesene u postupku zaštite prava iz radnog odnosa povodom nezakonite odluke o otkazu, **radnik dužan pokazati aktivnost i volju da nastavi s radom nakon donošenja sudske presude kojom mu je omogućen nastavak rada.** Isto tako je radnik dužan, radi vraćanja na rad nakon utvrđenja nedopuštenosti odluke poslodavca u sudskom postupku, odazvati se svakodobnom pozivu poslodavca, pa i nakon proteka paricijskog roka, odnosno roka za dobrovoljno ispunjenje obveze naložene sudskom presudom. Međutim, obzirom na sadržaj presude prvostupanjskog suda broj P.__/01 od 25.04.2002. g., kojom je tuženiku **naloženo vratiti tužitelja na poslove koje je obavljao prije nezakonitog otkaza ugovora o radu,** mora se zaključiti da je prvenstveno tuženik bio dužan iskazati aktivnost radi izvršenja svoje obveze naložene pravomoćnom sudskom presudom, zbog čega se, prema ocjeni ovog suda, ne može teretiti isključivo tužitelja za poduzimanje aktivnosti u pogledu vraćanja na rad, budući da se prvenstveno radi o obvezi tuženika kao poslodavca kojem je pravomoćnom sudskom presudom naloženo vraćanje tužitelja na rad. Pogrešno stoga tuženik ističe u žalbi da je isključivo tužiteljeva dužnost bila javiti se tuženiku na posao, a da je tek tada na tuženiku bila aktivnost u smislu davanja tužitelju posla i isplate plaće za obavljani posao, sukladno odredbi čl. 3. Zakona o radu (dalje: ZR), i da tuženik nije imao nikakvih drugih obveza u pogledu izvršenja sudske odluke kojom mu je naloženo vraćanje tužitelja na rad. Točno je da je odredbom čl. 3. ZR-a, kojom su utvrđene temeljne obveze i prava iz radnog odnosa, utvrđena temeljna obveza radnika koja se odnosi i na osobno obavljanje preuzetog posla prema uputama poslodavca datim u skladu s naravi i vrstom rada. Međutim, u konkretnom slučaju radi se o izvršenju sudske odluke kojom je poslodavcu naloženo vraćanje radnika na rad, nakon poništenja nezakonite odluke o otkazu, zbog čega se **ne može prihvatiti žalbena tvrdnja tuženika da je isključivo radnik dužan iskazati aktivnost u izvršenju sudske odluke a da je jedina obveza poslodavca dati radniku posao i isplatiti mu plaću za obavljani rad,** jer je navedena obveza naložena isključivo poslodavcu, odnosno tuženiku, pri čemu je, doduše, radnik dužan pokazati aktivnost i volju da nastavi s radom, međutim, prvenstveno je poslodavac dužan poduzeti aktivnosti u svrhu ostvarenja obveze naložene pravomoćnom sudskom presudom. Pored toga, tužitelj je očigledno, obzirom na datum primitka drugostupanjske odluke, podnio i prijedlog za ovrhu u roku određenom odredbom čl. 238. Ovršnog zakona (dalje: OZ) kojom odredbom je propisano da se prijedlog za ovrhu radi vraćanja radnika na rad mora podnijeti u roku od 30 dana od dana kad je ovrhovoditelj stekao pravo da taj prijedlog podnese.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1794/04-2 od 11. X. 2004.

OBLIK I SADRŽAJ OTKAZA TE NJEGOVA DOSTAVA

Dostava otkaza ugovora o radu

(Čl. 133 - 149 Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Kada osoba kojoj se otkazuje ugovor o radu, bez zakonom opravdanog razloga, odbije primiti pismeno, to pismeno valja ostaviti u prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u njegovom stanu ili pismeno ostaviti na vratima prostorije u kojoj radnik radi, time da je potrebno zabilježiti vrijeme i razloge odbijanja primitka pismena, u kojem slučaju se smatra da je dostava pismena obavljena uredno.

«Naime, stajalište prvostupanjskog suda o pravovremenosti tužbe tužitelja (radnika), na način kako je ono obrazloženo u presudi, ne može se prihvatiti pravilnim. Prema odredbi čl. 126. Zakona o radu (dalje: ZR) radnik može zahtijevati sudsku zaštitu povrijeđenog prava iz radnog odnosa u roku od 15 dana od dana dostave odluke kojom je njegovo pravo povrijeđeno. Činjenica je da je tužitelju dostavljena odluka o otkazu ugovora o radu 01. listopada 2002. godine, pismenim putem, a to iz razloga jer je tužitelj **odbio** uručenje pismene odluke o otkazu ugovora o radu dana 17. rujna 2002. godine. Iz iskaza N. V., kao i samog tužitelja, a osobito iz odluke o izvanrednom otkazu ugovora o radu, nedvojbeno se može zaključiti da je tužitelju uručenje odluke o izvanrednom otkazu ugovora o radu pokušano dana 17. rujna 2002. godine, da je tužitelj odbio primitak navedene odluke, i da je odbijanje primitka naznačeno na samoj odluci o izvanrednom otkazu ugovora o radu. Kako **ZR-a nema posebnih odredbi o načinu dostave otkaza osobi kojoj se ugovor o radu otkazuje**, opće prihvaćeno stajalište sudske prakse u odnosu na način dostave pismena radniku od strane poslodavca, a u kojima se odlučuje o individualnim pravima i obvezama, bilo zaposlenika, bilo poslodavca, je, da se takva **pismena dostavljaju u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku** (NN br. 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01; dalje: ZPP). Navedeno stajalište temeljeno je na pravnoj prirodi odnosa između radnika i poslodavca, i to obzirom na činjenicu da se radi o ugovornom, građanskopravnom odnosu, a ne ispunjavanju javnopravnih

ovlaštenja, zbog čega se dostava pismena, o kojima se odlučuje o individualnim pravima i obvezama radnika, odnosno poslodavca, obavlja u skladu sa odredbama čl. 133. do 149. ZPP-a. Stoga u slučaju kada osoba kojoj se otkazuje ugovor o radu, bez zakonom opravdanog razloga odbije primiti pismeno, to pismeno valja ostaviti u prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u njegovom stanu ili pismeno ostaviti na vratima prostorije u kojoj radnik radi, time da je potrebno zabilježiti vrijeme i razloge odbijanja primitka pismena, u kojem slučaju bi se moralo smatrati da je dostava pismena obavljena uredno.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 938/03-2 od 06. VIII. 2003.

PRETPOSTAVKE ZA SUDJELOVANJE RADNIKA U ODLUČIVANJU

Kada nije utemeljeno Radničko vijeće niti djeluje sindikalni povjerenik

(Čl. 132. Zakon o radu – «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Nemogućnost tuženika da se savjetuje o namjeri otkazivanja ugovora o radu tužitelja sa Radničkim vijećem, odnosno sa sindikalnim povjerenikom, koje nije utemeljeno kod poslodavca, ne može odluku o izvanrednom otkazu ugovora o radu učiniti nevažećom.

«Prema opće prihvaćenom stajalištu sudske prakse, obveza poslodavca, da svoju namjeru otkazivanja određenog ugovora o radu priopći Radničkom vijeću, odnosno sindikalnom povjereniku, ne postoji u slučaju kada kod poslodavca nije utemeljeno ni Radničko vijeće i kada ne djeluje sindikalni povjerenik.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1028/03-2 od 06.VIII. 2003.

ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNIKU

Pravo na naknadu gubitka zarade zbog umirovljenja

(Čl. 102. st. 1. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01)

Ukoliko su do potpunog gubitka radne sposobnosti tužitelja i stjecanja prava na invalidsku mirovinu kumulativno utjecale ranije bolesti i profesionalna bolest, u tom slučaju postoji adekvatna uzročna veza između utvrđene profesionalne bolesti tužitelja (iako je utvrđena u puno manjem opsegu) i priznanja prava na invalidsku mirovinu, te je tuženik, kao poslodavac tužitelja odgovoran tužitelju za naknadu štete koju tužitelj trpi zbog odlaska u mirovinu u opsegu utvrđenog postotka profesionalne bolesti.

«Tuženika valja stoga ponovno upozoriti da upravo iz zaključne ocjene sudsko-medicinskog vještaka, jasno i nedvojbeno proizlazi da su na punu radnu nesposobnost i stjecanje uvjeta za umirovljenje utjecale bolesti i profesionalna bolest **KUMULATIVNO**, pri čemu **profesionalna bolest, sama za sebe, ne bi predstavljala razlog za umirovljenje** tužitelja zbog gubitka radne sposobnosti. Prema tome, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda, da su oba razloga, dakle, ranije bolesti i ranije narušeno zdravstveno stanje tužitelja (u većem opsegu) te profesionalna bolest (u manjem opsegu) kumulativno dovele do potpunog gubitka radne sposobnosti tužitelja i stjecanja prava na invalidsku mirovinu, zbog čega se, suprotno tvrdnjama tuženika, mora zaključiti da postoji adekvatna uzročna veza između utvrđene profesionalne bolesti tužitelja i priznanja prava na invalidsku mirovinu, zbog čega je i pravilan zaključak prvostupanjskog suda, da u opsegu utvrđenog postotka profesionalne bolesti, postoji i odgovornost tuženika, kao poslodavca tužitelja, za naknadu štete koju tužitelj trpi zbog odlaska u invalidsku mirovinu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1686/04-2 od 20.IX.2004.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU UZROKOVANU TREĆOJ OSOBI – ODGOVORNOST POSLODAVCA

Solidarna odgovornost radnika i poslodavca

(Čl. 170. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kad mogućnost primjene tzv. privilegiranog zastarnog roka za potraživanje naknade štete (čl. 377. st. 1. Zakona o obveznim odnosima) zavisi od činjenice da li je radnik tuženika počinio kazneno djelo na štetu tužiteljice, valja ocijeniti svrsishodnost donošenja odluke o prekidu postupka u kojem tužiteljica traži naknadu štete od poslodavca radnika kao solidarnog dužnika, do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka protiv radnika tužitelja.

«Odredbom čl. 377. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) reguliran je rok zastare zahtjeva za naknadu štete uzrokovane kaznenim djelom. **Taj rok odnosi se ne samo na štetnika, nego i na drugu odgovornu osobu koja odgovara za naknadu štete oštećeniku.** Navedeni rok odnosi se, dakle, i na pravnu osobu kad ona odgovara trećoj osobi za postupke svojih radnika, sukladno odredbi čl. 170. ZOO-a. Kada je u pitanju **odgovornost pravne osobe za štetu koju je trećoj osobi prouzročio njezin radnik**, tada pravna osoba odgovara za štetu pod pretpostavkama utvrđenim odredbom čl. 170. st. 1. ZOO-a, a jedna od tih pretpostavki i prije svega, pretpostavka za takvu odgovornost je da je u trenutku uzrokovanja štete radnik bio zaposlen kod pravne osobe od koje oštećena treća osoba potražuje štetu. Na takvu pravnu osobu, kao i odgovornu osobu, primjenjuje se odredba čl. 377. st. 1. ZOO-a, koja određuje dužinu zastarnog roka za potraživanje naknade štete uzrokovane kaznenim djelom. Zastara potraživanja naknade štete uzrokovane kaznenim djelom prosuđuje se u smislu odredbe čl. 377. st. 1. ZOO-a samo u slučaju kad je pravomoćnom osuđujućom presudom kaznenog suda utvrđeno postojanje kaznenog djela i odgovornost počinitelja (štetnika). Kako se protiv radnika tuženika vodi kazneni postupak, koji još uvijek nije pravomoćno okončan, za sada se ne može zaključiti da li se radi o štetu uzrokovanj kaznenim djelom, u kojem slučaju se u pogledu roka zastare primjenjuje odredba čl. 377. st. 1. ZOO-a ili se rok zastare potraživanja tužiteljice s osnove naknade štete mora utvrditi primjenom odredbe čl. 376. st. 1. i 2. ZOO-a, zbog čega se za sada ne može prihvatiti pravilnim zaključak prvostupanjskog suda u pogledu ocjene osnovanosti prigovora zastare tužiteljice, temeljem na odredbi čl. 376. st. 1. i 2. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1255/03-2 od 20.X.2003.

UČINCI, TRAJANJE I PRESTANAK KOLEKTIVNOG UGOVORA

Kada obveza nije određiva

(Čl. 50. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Sud nije u mogućnosti utvrditi visinu obveze tuženice za isplatu nagrade za božićne blagdane budući da ista nije određena, a niti određiva, niti pak su je stranke Kolektivnog ugovora sporazumno utvrdile a nisu ni ugovorile pravo trećoj osobi da je odredi.

«Kako u tužbenom zahtjevu tužitelja nije istaknut zahtjev (osim zahtjeva za isplatu) za naknadu štete, niti je navedena pravna osnova takvog zahtjeva, to je sud, u skladu s odredbom čl. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), odlučivao o tužbenom zahtjevu kako je isti zatražen tužbom tužitelja, zbog čega nije bio ni u mogućnosti niti ovlašten odlučivati o zahtjevu tužitelja na drugačiji način od onog kako je isti postavljen u tužbi, pa je i ovaj sud ovlašten cijeliti pravilnost prvostupanjske odluke, isključivo obzirom na činjeničnu i pravnu osnovu tužbenih zahtjeva navedenu u tužbi tužitelja. Kako u Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike od 05.04.2000. g., na odredbama kojeg Kolektivnog ugovora tužitelji temelje svoje potraživanje u vezi isplate božićnice za 2000. g., **obveza tuženice za isplatu navedene nagrade za božićne blagdane nije niti određena, a niti određiva**, i kako su jedino stranke, u smislu odredbe čl. 82. Kolektivnog ugovora, visinu navedene nagrade ovlaštene utvrditi sporazumno, to je prvostupanjski sud, i po ocjeni ovog suda, pogrešno primijenio materijalno pravo udovoljivši zahtjevu tužitelja. Naime, valja ukazati da je, u smislu odredbe čl. 50. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **predmet obveze određiv ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti, ili su stranke ostavile trećoj osobi da ga odredi**. U odnosu na određivanje visine božićnice, u odredbama Kolektivnog ugovora stranke nisu navele ni jedan podatak, odnosno niti jedan kriterij prema kojem bi se mogla utvrditi visina božićnice u tijeku 2000. g. U smislu odredbe čl. 81. i 82. Kolektivnog ugovora, jasno proizlazi volja stranaka da samo one utvrde visinu prava godišnje nagrade za božićne blagdane novim sporazumom, kojeg je trebalo zaključiti

najkasnije do 01. studenoga 2000. g., pa i iz tog razloga u Kolektivnom ugovoru nema podataka na temelju kojih bi se mogla utvrditi visina božićnice, odnosno nema podataka koji bi obvezu tuženice na isplatu naknade s osnove božićnice u tijeku 2000. g. činili odredivom. Stoga sud nije bio u mogućnosti utvrditi visinu obveze tuženice s osnove isplate božićnice u 2000. g., a pogotovo tu visinu nije mogao utvrditi analognom primjenom ranijeg sporazuma o visini isplate navedene nagrade (1999. g.) jer na takav način utvrđivanja visine ne upućuju odredbe Kolektivnog ugovora. Na kraju valja navesti da je istovjetno pravno shvaćanje, na kojem je utemeljena odluka ovog suda, izraženo u **odluci Ustavnog suda RH br. U-III-795/2004 od 27. listopada 2004. godine**, a kojom je odbijena ustavna tužba podnositeljice ustavne tužbe, podnesene protiv presude Županijskog suda u Bjelovaru, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Bjelovaru, a kojom je podnositeljica ustavne tužbe odbijena sa zahtjevom za isplatu neisplaćene nagrade za božićne blagdane (božićnice) za 2000. g. Obzirom da su, prema odredbi čl. 31. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH, **odluke i rješenja Ustavnog suda obvezatna, i da su ih dužne poštivati sve fizičke i pravne osobe, te da su sva tijela državne vlasti dužna u okviru svog ustavnog i zakonskog djelokruga provoditi odluke i rješenja Ustavnog suda**, to je pri ocjeni osnovanosti zahtjeva tužitelja za isplatu božićnice za 2000. g., ovaj sud bio dužan poštivati pravno shvaćanje Ustavnog suda navedeno u gore citiranoj odluci Ustavnog suda RH od 27. listopada 2004. g.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1798/04-2 od 23.XII.2004.

VI. PARNIČNI POSTUPAK

APSOLUTNA NENADLEŽNOST

Obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje

(Čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

O obvezi plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje ovlašten je odlučivati isključivo i jedino Zavod za mirovinsko osiguranje, koji o obvezi plaćanja doprinosa donosi rješenje.

«O obvezi plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje ovlašten je odlučivati isključivo i jedino Zavod za mirovinsko osiguranje, sukladno odredbi čl. 149. st. 1. Zakona o mirovinskom osiguranju (NN br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02), koji o obvezi plaćanja doprinosa donosi rješenje. Prema odredbi čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku sud u toku cijelog postupka, po službenoj dužnosti, pazi ide li rješavanje spora u sudsku nadležnost. Kad sud u tijeku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud, nego kakvo drugo domaće tijelo, oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 973/03-2 od 01. IX. 2003.

APSOLUTNA NENADLEŽNOST

Tužba protiv tijela državne uprave

(Čl. 16. st. 1. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Nedopuštena je tužba kojom se tijelu državne uprave, u svojstvu tuženice nastoji naložiti na koji način će voditi upravni postupak iz vlastite nadležnosti, iz razloga što sud upravnom tijelu ne može nalagati na koji način će voditi postupak.

«Nema nikakve dvojbe da je tužitelj u tužbi utužio RH, Ured državne uprave u Varaždinskoj županiji, kao stranku u postupku tražeći od te tuženice da tužitelja u postupku izvlaštenja tretira kao vlasnika, odnosno kao stranku u upravnom postupku. Takav tužbeni zahtjev očito je protivan Ustavu RH i to čl. 4. kojim je propisana dioba vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu, uz obvezu međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane ustavom i zakonom. U tom smislu zakonski propisi određuju u kojim postupcima postupaju upravna tijela, odnosno organizacijski i postupovni propisi propisuju u kojim

odnosima odnosno sporovima postupaju (i koji) organi, odnosno tijela državne vlasti, time da u provođenju načela diobe vlasti tijela jednog oblika vlasti ne mogu tijelima drugog oblika vlasti određivati sadržaj i način postupanja, u domeni njihove nadležnosti. Ukoliko se i radi o nadležnosti sudbene vlasti u utvrđenju vlasništva predmetnih nekretnina, za koju se provodi postupak izvlaštenja, stranka sudskog postupka nikako ne može biti tijelo upravne vlasti, nego se samo činjenica eventualno utvrđenog vlasništva između osoba koje konkuriraju za ostvarenje prava vlasništva na predmetnim nekretninama (ili za ostvarenje prava koja proizlaze iz vlasništva na tim nekretninama), a koje se pravo može utvrđivati u sudskom postupku, može uzeti u upravnom postupku (ili u kojem drugom nadležnom postupku u smislu odredbi Zakona o izvlaštenju) kao pravno relevantna činjenica za tijelo koje je nadležno odlučivati o pravu na naknadu za izvlaštenu nekretninu. Dakle, i po ocjeni ovog suda, **nedopuštena je tužba kojom se tijelu državne uprave, u svojstvu tuženice nastoji naložiti na koji način će voditi upravni postupak iz vlastite nadležnosti.** Dakle, sud upravnom tijelu ne može nalagati na koji način će voditi postupak, a obzirom da se radi o zahtjevu usmjerenom prema državnom upravnom tijelu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1117/03-2 od 30. IX. 2003.

STVARNA NADLEŽNOST OPĆINSKIH SUDOVA

Zahtjev za naknadu štete prema vlasnicima trgovačkog društva

(Čl. 17. st. 1. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Općinski sud je stvarno nadležan u postupku u kojem tužitelji traže naknadu štete prema tuženima – vlasnicima trgovačkog društva, a to iz razloga što se na vlasnike trgovačkog društva ne primjenjuje odredba čl. 34. b st. 1. toč. 4. Zakona o parničnom postupku.

«Kako su tužitelji od tuženika zatražili naknadu štete kao «vlasnika» navedenog trgovačkog društva, to je taj sud zauzeo stajalište

da je u skladu sa čl. 34. b st. 1. toč. 4. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) za postupanje u ovom predmetu nadležan trgovački sud. Naime, odredbom čl. 34. b st. 1. toč. 4. ZPP-a, trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude u sporovima o odgovornosti člana TD-a, člana uprave ili nadzornog odbora TD-a za obveze TD-a, a radi čega, obzirom na tužbu tužitelja radi naknade štete kao «vlasnika» TD-a, prvostupanjski sud se po službenoj dužnosti, temeljem čl. 17. st. 1. ZPP-a oglasio nenadležnim i odredio je da će se po pravomoćnosti toga rješenja predmet ustupiti Trgovačkom sudu u Varaždinu, kao stvarno i mjesno nadležnom. Iz navedenog proizlazi da je prvostupanjski sud odstupio od činjenične osnove tužbe, a to da je tužba tužitelja podnijeta radi naknade štete počinjene kaznenim djelom protiv tuženika kao vlasnika navedenog trgovačkog društva te odlučivao o nenadležnosti kao da su tužitelji podnijeli tužbu radi naknade štete koja se temelji na odgovornosti člana trgovačkog društva odnosno člana uprave ili nadzornog odbora trgovačkog društva za obveze trgovačkog društva, a što je u proturječju sa činjeničnim opisom tužbe. **Sud nije vezan pravnom osnovom tužbe** (čl. 186. st. 3. ZPP-a), **ali je sud vezan činjeničnom osnovom tužbe**. Naime, u ovoj pravnoj stvari je odlučno to da su tužitelji u konkretnoj pravnoj stvari podnijeli tužbu radi naknade štete prouzročene kaznenim djelom protiv tuženika, kao vlasnika TD-a, pa je dakle, pravna osnova tužbe tužitelja protiv tuženika utemeljena na njihovom vlasništvu TD-a. Kod tako postavljenog tužbenog zahtjeva sa takovom činjeničnom i pravnom osnovom, taj sud je dužan odlučiti o svojoj stvarnoj nadležnosti za postupanje u ovom predmetu, pri čemu treba svakako imati u vidu da to nije postupak iz čl. 34. b st. 1. toč. 4. ZPP-a, a za koji bi bio nadležan trgovački sud.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1845/04-2 od 18. I. 2005.

PRETHODNO PITANJE

Odgovornost za štetu

(Čl. 12. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Kada pitanje o odgovornosti za štetu nije bilo predmetom izreke sudske odluke, ono ne stječe svojstvo pravomoćnosti i ne ograničava sud pri odlučivanju o drugim zahtjevima za naknadu štete iz istog štetnog događaja u drugoj parnici, zbog čega je dopušteno da kod ponovnog odlučivanja o odgovornosti za štetu, sud izmijeni eventualno ranije utvrđeni omjer odgovornosti za štetu ili utvrdi isključivu odgovornost jedne od stranaka.

«Naime, prema odredbi čl. 192. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) oštećenik koji je pridonio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno smanjenu naknadu. Prema tome, ukoliko je u postupku za naknadu štete stavljen prigovor podijeljene odgovornosti, onda je sud dužan raspraviti i utvrditi sve činjenice o kojima ovisi ocjena osnovanosti ili neosnovanosti navedenog prigovora. Okolnost da je u nekoj ranijoj pravomoćnoj presudi riješeno pitanje odgovornosti kao prethodno pitanje, nije zapreka da u drugom postupku između istih stranaka i za isti štetni događaj, sud novom presudom ponovno odluči o odgovornosti za štetu. Naime, kada prethodno pitanje o odgovornosti za štetu nije bilo predmetom izreke sudske odluke, to pitanje odgovornosti ne stječe svojstvo pravomoćnosti i ne ograničava sud pri odlučivanju o drugim zahtjevima za naknadu štete iz istog štetnog događaja. Samo u slučaju kada bi eventualno međupresudom sud utvrdio odgovornost sudionika određenog štetnog događaja, kod čega bi pitanje odgovornosti bilo riješeno izrekom takve međupresude, tako utvrđena odštetna odgovornost stekla bi svojstvo pravomoćnosti i sprječavala sud da u drugom postupku između istih stranaka i u odnosu na isti štetni događaj odluči o drugom ili drugačijem omjeru odgovornosti za štetni događaj. Stoga je potrebno ponoviti da **odluka o odgovornosti za štetu, kad nije bila predmet izreke presude, ima samo značenje prejudicijelne konstatacije**, zbog čega je dopušteno da prigodom ponovnog odlučivanja o odgovornosti za štetu sud izmijeni eventualno ranije utvrđeni omjer odgovornosti za štetu ili utvrdi isključivu odgovornost jedne od stranaka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1731/04-2 od 11. X. 2004.

PRAVOMOĆNOST PRESUDE (KAZNENE)

Pravomoćna kaznena presuda

(Čl. 12. st. 3. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Prvostupanjski sud obvezuje pravomoćna kaznena presuda glede postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti ukoliko je optuženik oglašen krivim bez obzira što je protiv iste uložen izvanredni pravni lijek.

«To što je tuženik podnio prijedlog za ponavljanje postupka (kaznenog), a o kojem do danas nije odlučeno, a budući da isti predstavlja izvanredni pravni lijek te nema suspenzivni karakter, za prvostupanjski sud je kaznena presuda pravomoćna, te ista obvezuje kako sud tako i stranke.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1140/03-2 od 30. IX. 2003.

STVARNA LEGITIMACIJA

Promašena pasivna legitimacija

(Čl. 77. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Promašena pasivna legitimacija je materijalnopравни institut, što uzrokuje meritorno odlučivanje (odbijanje tužbenog zahtjeva).

«Pogrešno je prvostupanjski sud odbacio tužbu u odnosu na II tuženika, pozivajući se na promašenu pasivnu legitimaciju, jer je promašena pasivna legitimaciju materijalnopравни institut, a ne procesnopравни, što uzrokuje meritorno odlučivanje (odbijanje tužbenog zahtjeva) a ne procesno (odbacivanje tužbe).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 946/03-2 od 23. IX. 2003.

PRIVREMENI ZASTUPNIK

Uvjeti za postavljanje privremenog zastupnika

(Čl. 84. st. 5. u svezi st. 2. toč. 5. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ukoliko se dostava tužitelju nije mogla obaviti iz razloga što se nalazi u inozemstvu a tužitelj više nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, ispunjeni su uvjeti za postavljanje privremenog zastupnika tužitelju, te se ne može odrediti dostavljanje odluka i poziva tužitelju putem oglasne ploče.

«U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je već tijekom postupka (započet tužbom tužitelja od 01.09.1999. g.) imao saznanja, a što i sam ističe i u obrazloženju svoje odluke da se tuženik povremeno nalazi u inozemstvu. Primanjem podneska od 29.01.2004. godine, prvostupanjski sud je stekao saznanje da je boravište tužitelja u inozemstvu (Rep. Njemačka) na nepoznatoj adresi, a isto tako da isti više nema punomoćnika u RH (29.01.2004.g. sudu je dostavljena obavijest bivše punomoćnice tužitelja o prestanku njezinog zastupanja tužitelja zbog odlaska u mirovinu, a s danom 01.02.2004. g. uz molbu da se pozivi i pismena tužitelju dostavljaju putem punomoćnika Z. Ž. ili drugom punomoćniku kojeg tužitelj ovlasti ili u protivno izravno tužitelju, uz napomenu da je tužitelj u inozemstvu na nepoznatoj adresi, te molbu da se njemu obavijest za ročište dostavi na njegovu adresu (u RH), kao i da je njegovo zastupanje, kao preuzimatelj odvjetničkog ureda, odbio preuzeti Z. Ž., odvjetnik iz Ivanca, iz razloga što se u istom predmetu pojavljivao kao punomoćnik tuženika), dok je već povratom dostave poziva za raspravu 16.02.2004. g. (napomena: «odselio, adresa nepoznata») utvrdio da se dostava nije mogla obaviti. Kod takovih saznanja prvostupanjskog suda i njegovih utvrđenja glede dostave, po ocjeni ovog suda, ispunile su se, u odnosu na tužitelja pretpostavke iz čl. 84. st. 5. u svezi st. 2. toč. 5. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP). Odredbom čl. 84. st. 5. ZPP-a propisano je **da ako se tijekom postupka nakon podnošenja tužbe i u odnosu na tužitelja ostvare razlozi zbog kojih je prema prethodnim odredbama iz tog članka moguće tuženiku postaviti privremenog zastupnika, tada će sud privremenog zastupnika postaviti i tužitelju.** U konkretnom slučaju uz opće uvjete iz

st. 1. rečenog članka, sud je, a što je odlučno, imao na strani tužitelja ispunjene pretpostavke iz st. 2. toč. 5. toga propisa koji glasi da će dakle i tužitelju sud postaviti privremenog zastupnika osobito ako se tužitelj ili njegov zastupnik, koji nema punomoćnika u RH, nalaze u inozemstvu, a dostava se nije mogla obaviti. Kako je u konkretnom slučaju utvrđeno da se tužitelj nalazio u inozemstvu, da nema više punomoćnika u RH, a dostava se tužitelju nije mogla obaviti, to ovaj sud smatra da prvostupanjski sud nije pravilno postupao, a kada je tužitelju temeljem čl. 145. st. 5. ZPP-a odredio dostavljanje odluka i poziva putem oglasne ploče, budući je sud prema istaknutom, imao ispunjene uvijete za postavljanje tužitelju privremenog zastupnika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1754/04-2 od 26. X. 2004. SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE

Pravna osoba kao stranka u postupku bračne stečevine

(Čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima – «Narodne novine», br. 11/93, 34/99, 121/99, 52/00)

Imovina trgovačkih društava nije istovremeno i imovina osnivača, odnosno članova društva, to svaka osoba, fizička ili pravna, ukoliko smatra da joj pripadaju određena prava u određenoj imovini trgovačkog društva, ta svoja prava može ostvariti u postupku pred sudom, u kojem slučaju, kao stranka u postupku na strani tuženika mora biti utuženo trgovačko društvo o čijoj se imovini raspravlja, pa makar se radilo o parnici pokrenutoj radi bračne stečevine.

«Naime, ukoliko prvostupanjski sud zaključuje da se u parnici pokrenutoj protiv tuženika raspravlja o bračnoj stečevini koju «u velikom dijelu predstavlja imovina trgovačkih društava «XX» d.o.o. Varaždin i «XX» d.o.o. Zagreb, i da navedena imovina trgovačkih društava predstavlja neposredni objekt raspravljanja predmetne parnice, onda je, doduše, točno da «XX» d.o.o. Varaždin i «XX» d.o.o. Zagreb ne mogu biti umješaci u ovom postupku na strani tuženika, ali je tu tom slučaju neophodno, da u ovom postupku imaju procesnu poziciju tuženika, imajući u vidu da su navedena trgovačka društva pravne osobe u smislu odredbe čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima (dalje: ZTD), te da u pravnom prometu mogu stjecati prava i preuzimati obveze, da mogu biti vlasnikom pokretnih i nepokretnih stvari, da mogu biti tuženi i da mogu

tužiti, pa je prvostupanjski sud, obzirom na svoje stajalište «o neposrednom objektu raspravljanja predmetne parnice (bračna stečevina)» bio dužan pozvati tužiteljicu da tužbom obuhvati kao stranke i oba trgovačka društva. Kako imovina trgovačkih društava nije istovremeno i imovina osnivača, odnosno članova društva, to svaka osoba, fizička ili pravna, ukoliko smatra da joj pripadaju određena prava u određenoj imovini trgovačkog društva, ta svoja prava može ostvariti u postupku pred sudom, u kojem slučaju, bez ikakve dvojbe, kao stranka u postupku na strani tuženika mora biti utuženo trgovačko društvo o čijoj se imovini raspravlja.»

Županijski sud u Varaždinu, 958/03-3 od 18. VIII. 2003.

PROTUTUŽBA

Razdvajanje postupaka po podnesenoj tužbi i protutužbi

(Čl. 313. st. 1.-3. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01;

Čl. 170. Sudskog poslovnika – «Narodne novine», br. 80/97, 20/98, 118/01)

Sud nije ovlašten razdvojiti postupak po podnesenoj tužbi i protutužbi stranaka, već je ovlašten po tužbi tužiteljica donijeti djelomičnu presudu, ako je za odluku sazio samo zahtjev tužbe (ili protutužbe), a u nastavku postupka dužan je odlučiti i o protutužbenom zahtjevu iz razloga što se protutužba ne može smatrati spojenim spisom.

«Naime, i po ocjeni ovog suda, prvostupanjski je sud potpuno nepotrebno odlučivao o «razdvajanju postupaka po podnesenoj tužbi i protutužbi stranaka», pogrešno se pri tome pozivajući na odredbu čl. 288. u vezi sa čl. 278. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) i čl. 170. Sudskog poslovnika (dalje: SP), pri čemu izneseni razlozi u obrazloženju prvostupanjske presude, kojima sud prvog stupnja opravdava svoju odluku o «razdvajanju postupka» upućuje na postojanje pretpostavki za donošenje djelomične presude po tužbi tužiteljica, a sukladno odredbi čl. 329. st. 2. ZPP-a. Naime, pretpostavke za spajanje i razdvajanje parnica navedene su u odredbi čl. 313. st. 1.-3. ZPP-a, pa je sud, sukladno navedenoj odredbi, ovlašten radi zajedničkog raspravljanja spojiti više različitih parnica između istih osoba, ili u kojima je ista osoba protivnik

raznih tužitelja ili raznih tuženika. ZPP u čl. 313. st. 3. predviđa odvojeno raspravljanje samo o pojedinim zahtjevima u istoj tužbi, radi donošenja posebne odluke o tim zahtjevima, dok je razdvajanje spisa predviđeno jedino odredbom čl. 170. SP-a. Međutim, u konkretnom predmetu spojeni su isključivo spisi pokrenuti po tužbi tužiteljica, dok se protutužba, u smislu odredbe čl. 189. ZPP-a, iako po svom karakteru samostalna tužba, ne može smatrati spojenim spisom. «

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1079/03 od 08.IX.2003.

PROTUTUŽBA

Razdvajanje postupaka po podnesenoj tužbi i protutužbi

(Čl. 313. st. 1.-3. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01;

Čl. 165. i 167. Sudskog poslovnika – «Narodne novine», br. 80/97, 20/98, 118/01)

Ukoliko su svi predmeti spojeni radi jedinstvenog postupka tužena može podnijeti protutužbu samo ako se u tom postupku donosi i zajednička odluka.

«Naime, ukoliko su svi predmeti spojeni radi jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke, nema zapreke podnošenju protutužbe, na način kako je to učinila tuženica, no, ukoliko su svi predmeti samo privremeno spojeni radi zajedničkog raspravljanja, uz donošenje posebnih odluka u svakom predmetu, nakon dovršenog zajedničkog raspravljanja, tužena ne bi bila ovlaštena na podnošenje protutužbe, na način da su jednom protutužbom kao tuženici obuhvaćeni svi tužitelji.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1132/03-2 od 22. IX. 2003.

PROTUTUŽBA

Prigovor dopuštenosti visine ugovorene kamate

(Čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Prigovor u svezi dopuštenosti ugovorene kamate i uračunavanja plaćene ugovorene kamate u glavnični iznos zatražen tužbom, predstavlja prigovor na visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, iz kojeg razloga nije potrebno da tuženik podnosi protutužbeni zahtjev u odnosu na «povrat kamata», već je sud dužan tijekom postupka raspraviti o visini kamate i o njezinom uračunavanju u glavnici.

«Naime, prigovor dopuštenosti visine ugovorene kamate kao i prigovor da je ispunjenjem kamate ispunjen i dio glavnice, predstavlja raspravljanje o visini postavljenog tužbenog zahtjeva, po tužitelju. U konkretnom slučaju, protivno stajalištu prvostupanjskog suda, nije tuženik bio dužan postaviti protutužbeni zahtjev u odnosu na «povrat kamata», a da bi sud bio dužan potom raspravljati o visini kamate kao i njezinom uračunavanju u glavnici. To je naime, kao što to iznosi i žalba tuženika, raspravljanje o tužbenom zahtjevu o čijoj se djelomičnoj neosnovanosti ne može raspravljati postavljanjem protutužbenog zahtjeva, što pogrešno smatra prvostupanjski sud. Odredbom čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) propisano je da tuženik do zaključenja glavne rasprave pred istim sudom može podnijeti protutužbu, ako je zahtjev protutužbe u vezi s tužbenim zahtjevom ili ako se ti zahtjevi mogu međusobno prebiti ili ako se protutužbom traži utvrđenje kakvog prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju ovisi o cijelosti ili djelomično odluka o tužbenom zahtjevu. Prigovor na visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, a vezano na dopuštenost ugovorene kamate i uračunavanje plaćene ugovorene kamate u glavnični iznos zatražen tužbom tužitelja predstavlja prigovor na visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, te ga treba raspraviti u okviru raspravljanja o tužbenom zahtjevu i nije potrebno u konkretnom slučaju da tuženik podnosi protutužbu. Isto tako, u konkretnom slučaju, prigovor na visinu zahtjeva, ne može se rješavati kao prigovor prijeboja iz razloga što tuženik u odnosu na tužitelja nema nikakvo dospjelo novčano potraživanje. Po stajalištu ovog suda, prvostupanjski sud je bio dužan raspraviti odlučne činjenice vezane i na dopustivost visine ugovorene

stope kamate, a istodobno je bio dužan raspraviti koliki iznos je tijekom vraćanja mjesečnih iznosa u vidu kamate zapravo tuženik tužitelju isplatio i te iznose sukladno odredbi čl. 313. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99) uračunati u djelomično ispunjenje obveze tuženika prema tužitelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1295/03-2 od 30. X. 2003.

POVLAČENJE TUŽBE

Povlačenje tužbe prije nego je tužitelju dostavljen odgovor na tužbu

(Čl. 193. st. 1. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Kada je tužena dostavila sudu pisani odgovor na tužbu, smatra se da se upustila u raspravljanje o glavnoj stvari, pa je potreban pristanak tužene za povlačenje tužbe, iako je tužitelj povukao tužbu prije nego mu je dostavljen odgovor na tužbu, a to zato jer je tužba povučena nakon što se tužena upustila u raspravljanje o glavnoj stvari.

«Naime, u smislu odredbe čl. 193. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) tužitelj može povući tužbu bez pristanka tuženika prije nego se tuženik upusti u raspravljanje o glavnoj stvari. Prema st. 2. iste odredbe, tužba se može povući i kasnije, sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženik na to pristane. Ako se tuženik u roku od 15 dana od dana obavijesti o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, smatrat će se da je pristao na povlačenje. Prema izmijenjenoj odredbi čl. 297. st. 5. ZPP-a kad je u ZPP-u predviđeno da stranka može staviti određeni prigovor ili prijedlog ili poduzeti kakvu drugu parničnu radnju dok se tuženik na glavnoj raspravi ne upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, takav prigovor, odnosno prijedlog stranka može staviti, odnosno drugu parničnu radnju poduzeti dok **tuženik ne završi svoj odgovor na tužbu**. Iz sadržaja spisa

proizlazi da je prvostupanjski sud 25.05.2004. g. pozvao tuženu na davanje pisanog odgovora na tužbu, sukladno izmijenjenoj odredbi čl. 284. st. 1. ZPP-a i da je pisani odgovor na tužbu tužene dostavljen prvostupanjskom sudu 18. lipnja 2004. g. Kako je tužitelj podneskom zaprimljenim na prvostupanjskom sudu 03.08.2004. g., upućenog putem preporučene pošiljke 02.08.2004. g., povukao tužbu, to je za povlačenje tužbe tužitelja bio potreban pristanak tužene, sukladno odredbi čl. 193. st. 2. ZPP-a, jer je tužba povučena nakon što se tužena upustila u raspravljanje o glavnoj stvari. Okolnost da pisani odgovor na tužbu tužene tužitelju nije dostavljen, ne isključuje primjenu odredbe čl. 193. st. 2. ZPP-a. Isto tako niti činjenica da li bi tužitelj povukao tužbu da mu je bio poznat sadržaj odgovora na tužbu, koju tužitelj naglašava u žalbi, nema utjecaja na ocjenu pravilnosti pobijane odluke o troškovima postupka, budući da u konkretnom slučaju tužitelja tereti obveza naknade troškova postupka tuženoj u smislu izmijenjene odredbe čl. 158. st. 1. ZPP-a. prema navedenoj odredbi, tužitelj koji povuče tužbu dužan je protivnoj stranci naknaditi parnične troškove, ali ako je tužba povučena odmah nakon što je tuženik udovoljio zahtjevu tužitelja, troškove postupka dužan je tužitelju naknaditi tuženik.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1855/04-2 od 19. X. 2004.

SUDSKA NAGODBA

Pravni lijek protiv sudske nagodbe

(Čl. 323. u svezi čl. 333. Zakona o parničnom postupku -«Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Protiv sudske nagodbe stranke nemaju pravo na žalbu, jedino mogu tužbom pobijati pravnu valjanost nagodbe.

«Glede žalbenih tvrdnji valja reći da je prema čl. 332. st. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) **nagodba zaključena kad stranke nakon pročitano^g zapisnika o nagodbi potpišu zapisnik.** Prema čl. 332. st. 3. ZPP-a strankama će se na njihov zahtjev izdati ovjeren prijepis zapisnika u koji je unesena nagodba. Kako su stranke nakon pročitano^g zapisnika o nagodbi potpisale zapisnik, očigledno je da je nagodba

sklopljena i da ona obvezuje stranke. Za pravnu valjanost nagodbe nije odlučno da li je strankama izdan ovjereni prijepis zapisnika u koji je unesena nagodba ili ne. Naime, stranke mogu u svako doba tražiti od suda da im izda ovjereni prijepis nagodbe. Nagodba je po svojoj biti građanskopravni ugovor kojim stranke na autonoman način reguliraju svoje sporne odnose ili dio spornih odnosa, pa zbog toga niti jedna stranka nema protiv nagodbe pravo na žalbu. Jedino stranke mogu tužbom pobijati pravnu valjanost nagodbe, ako nisu ispunjene zakonom propisane pretpostavke za sklapanje te nagodbe. Prema tome, apsurdna je tvrdnja žalbe kako se stranke nisu odrekle prava žalbe na nagodbu. Naime, tog prava se stranke nisu mogle odreći, jer im to pravo ne priznaje ZPP.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 989/03-2 od 20. X. 2003.
KONDEMNATORNA PRESUDA**

Izreka kondemnatorne presude

(Čl. 328. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Prvostupanjski sud nije dužan u izreci odluke navesti početak računanja roka od kada je tuženi dužan podmiriti tužitelju iznos koji je obvezan platiti presudom, u slučaju da je tuženog obvezao da tužitelju plati iznos glavnice sa zateznom kamatom (za zateznu kamatu je utvrdio od kada počinje teći) i parnične troškove, sve to u roku od 15, a to iz razloga što vrijeme početka tijeka roka za dobrovoljno ispunjenje obveze nije obvezatan sadržaj izreke presude, tim više što je odredbom čl. 328. st. 3. Zakona o parničnom postupku propisano kad počinje teći rok za izvršenje činidbe (prvog dana nakon dostave prijepisa presude stranci kojoj je naloženo izvršenje).

«U žalbi neosnovano tužena ističe žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), jer kada je prvostupanjski sud u izreci presude naložio tuženoj da je dužna podmiriti iznos glavnice sa zateznom kamatom i parnične troškove «u roku od 15 dana» a da nije, kako to navodi žalba, naveo datum početka računanja roka – «da li od završetka glavne rasprave ili kojeg drugog datuma», tada nije počinio ovu bitnu povredu postupka, jer nenavođenje početka tijeka roka u izreci, nema za posljedicu da se presuda ne bi mogla ispitati, te nije počinjena navedena

bitna povreda odredaba parničnog postupka. Naime, kada odluka, a kao što je konkretan slučaj, predstavlja odluku kojom se stranci nalaže izvršenje određene činidbe (kondemnatorna presuda), tada je u skladu sa čl. 328. st. 1. ZPP-a sud dužan odrediti i rok u kojemu je tu činidbu dužna izvršiti. Prema tome, kada je prvostupanjski sud u izreci odredio tuženoj izvršenje određene činidbe prema tužitelju, isplate glavničnog iznosa sa sporednim potraživanjima, te troška postupka sa paricijskim rokom (u skladu s čl. 328. st. 2. ZPP-a) a da nije navodio i početak tijeka roka, tada nije počinio navedenu bitnu povredu odredaba parničnog postupka. Naime, prema čl. 328. st. 1. i st. 2. ZPP-a navodi se koju je činidbu dužna stranka izvršiti i u kojem roku, što izreka pobijane presude sadrži, dok vrijeme početka tijeka roka nije obvezatan sadržaj izreke presude. Odredbom čl. 328. st. 3. ZPP-a propisano je kad počinje teći rok za izvršenje činidbe, a to je **«prvog dana nakon dostave prijepisa presude stranci kojoj je naloženo izvršenje»**, ali to po stajalištu ovog suda nije obvezatan sadržaj izreke presude, a to iz razloga što to niti odredba čl. 328. st. 1. i st. 2. ZPP-a ne propisuje.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1638/04-2 od 13. I. 2005.

KONDEMNATORNA PRESUDA

Izreka kondemnatorne presude

(Čl. 232. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99, 173/03, 194/03)

Izvršenje konkretne činidbe koju je ovlašten izvršiti jedino tuženik, kao što je izvršenje radnje ispravka pogrešno izvršenog upisa u radnu knjižicu ne može zamijeniti sudska presuda već se prisilno izvršenje može ostvariti samo primjenom čl. 232. Ovršnog zakona.

«Osnovano tuženik osporava pravilnost prvostupanjske presude u dijelu u kojem je u toč. II. izreke određeno da će činidbu naloženu tuženiku prvostupanjskom presudom, ukoliko je ne ispuni u roku od 8 dana, zamijeniti pobijana presuda. Naime, u konkretnom slučaju radi se o izvršenju činidbe koju može izvršiti samo tuženik, pa se prisilno izvršenje

činidbe utvrđene prvostupanjskom presudom ostvaruje primjenom odredbe čl. 232. Ovršnog zakona, zbog čega osnovano tuženik ističe u žalbi da je prvostupanjski sud pogrešno odredio da će dužnu činidbu, ukoliko je tuženik ne izvrši u određenom roku, zamijeniti sudska presuda, jer se ne radi o izjavi, odnosno očitovanju volje koje bi, kao u slučaju izdavanja isprave podobne za upis prava vlasništva u zemljišnu knjigu, mogla zamijeniti sudska presuda, nego o izvršenju konkretne činidbe koju je ovlašten izvršiti jedino tuženik, pa izvršenje radnje ispravka pogrešno izvršenog upisa u radnu knjižicu ne može zamijeniti sudska presuda, jer se izvršenje obveze utvrđene prvostupanjskom presudom prisilno ostvaruje sukladno odredbi 232. Ovršnog zakona.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1681/04-2 od 13. IX. 2004.
PRESUDA ZBOG OGLUHE**

Nepravilna dostava

(Čl. 331. b st. 1. toč. 1. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Kada je prilikom izvršenja dostave poziva tuženiku za obvezno davanje odgovora na tužbu, sud koristio međunarodnu poštansku preporučenu pošiljku, iako je prebivalište tuženika u Hrvatskoj, dostava nije izvršena u skladu sa Zakonom o parničnom postupku ni Sudskim poslovníkom, te sud u tom slučaju, zbog nepravilne dostave, ne može donijeti presudu zbog ogluhe.

«Prilikom izvršenja dostave poziva tuženiku za obvezno davanje odgovora na tužbu, prvostupanjski sud je koristio međunarodnu poštansku preporučenu pošiljku, iako je prebivalište tuženika u Hrvatskoj. U smislu odredbe čl. 206. st. 2. Sudskog poslovníka, odluke, pozivi i druga pismena koja treba predati na vlastite ruke naslovníku a otprema se uz dostavnicu odnosno omoćnicom s povratnicom plave boje, ostali dopisi uz dostavnicu odnosno omoć s povratnicom bijele boje. Pri tome čl. 206. st. 1. Sudskog poslovníka određuje što sve treba sadržati omoć s povratnicom prilikom vršenja dostave sudskih pismena. Na takvoj plavoj dostavnici navedene su upute dostavljaču, sačinjene u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) o izvršenju osobne dostave. Konkrećna povratnica (dostavnica) ne sadrži upute koje bi ukazivale da je osobnu dostavu potrebno vršiti na način određen čl. 142. st. 1. ZPP-a, odnosno, ako se osoba kojoj se ima pismeno dostaviti

ne zatekne tamo gdje se dostava ima obaviti, prema čl. 142. st. 2. ZPP-a u vezi čl. 141. st. 1., 2. i 3. ZPP-a. Dakle, na konkretnoj dostavnici nema podataka o tome da je dostavljač (listonoša) vršeci spornu dostavu tuženiku, nakon što je utvrdio da se tuženik ne nalazi na adresi navedenoj u dostavnici postupio sukladno odredbi čl. 142. st. 2. u vezi čl. 141. st. 1. i 2. ZPP-a. Radi navedenoga ovaj sud ocjenjuje da u sudskom spisu nema dokaza o tome da je tuženiku predmetna dostava uručena pravovremeno, u odnosu u sudskom roku određenom za davanje odgovora na tužbu. U sumnji treba uzeti da navedena dostava nije izvršena na pravilan način, odnosno pravovremeno, radi čega nisu bile niti ispunjene pretpostavke iz čl. 331. b ZPP-a za donošenje presude zbog ogluhe (čl. 331. b st. 1. toč. 1. ZPP-a), osobito iz razloga što je tuženik, u međuvremenu dao odgovor na tužbu.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1622/04-2 od 12. X. 2004.
ISPRAVLJANJE PRESUDE**

Ispravljanje sadržaja presude

(Čl. 342. st. 1. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ispravljanjem izreke presude ne može se izmijeniti visina dosuđenog iznosa naknade štete tužitelju, koji iznos je već pravomoćno dosuđen presudom koja se ispravlja, a tužitelj na tu presudu nije izjavio žalbu.

«Točno je da u smislu odredbe čl. 342. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) pogreške u imenima i brojevima i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom, ispravit će predsjednik vijeća u svako doba. Prema stavku drugom iste zakonske odredbe, ispravljanje će se obaviti posebnim rješenjem i unijeti na kraju izvornika, a strankama će se dostaviti prijepis rješenja. Iz navedenog, međutim, proizlazi da se **ispravkom ne može mijenjati sadržaj presude**. Opisanim je, naime, načinom ispravljanja izreke navedene presude, sud prvog stupnja izmijenio visinu dosuđenog iznosa naknade štete tužitelju, koji je, međutim, iznos već pravomoćno dosuđen navedenom presudom, a u skladu sa utvrđenim omjerom odgovornosti i protiv presude tužitelj nije izjavio žalbu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 983/03-2 od 05. IX. 2003.

ISPRAVLJANJE PRESUDE

Prijedlog za ispravak izreke presude

(Čl. 342. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ukoliko je u izreci presude pogrešno utvrđeno vrijeme od kojeg teče kamata na dosuđene iznose, isto može predstavljati samo pogreške u suđenju, a ne pogrešku u imenima i brojevima ili neku drugu očitu pogrešku u pisanju i računanju, niti nedostatak u obliku i nesuglasnosti prijepisa presude s izvornikom.

«Naime, prijedlogom za ispravak prvostupanjske presude tuženica predlaže da se izmijeni obveza tuženice u odnosu na vrijeme od kada teku zakonske zatezne kamate na dosuđene mjesečne iznose naknade štete s osnove izgubljenog uzdržavanja. Kako navedeno utvrđenje predstavlja meritornu odluku u odnosu na obvezu isplate zakonske zatezne kamate, to se ispravkom presude tako utvrđena obveza ne može izmijeniti, budući da eventualno pogrešno utvrđeno vrijeme od kojeg teče kamata na dosuđene iznose, može predstavljati samo pogreške u suđenju, a ne pogrešku u imenima i brojevima ili neku drugu očitu pogrešku u pisanju i računanju, niti nedostatak u obliku i nesuglasnosti prijepisa presude s izvornikom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1118/03-2 od 22. IX. 2003.

ROK ZA ŽALBU

Dopuna žalbe izvan prekluzivnog roka

(Čl. 351. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Naknadna dopuna žalbe izvan prekluzivnog roka, moguća je samo kada je žalba upućena sudu brzojavom, a ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupiti, i to pod uvjetom da se takva dopuna žalbe preda sudu – neposrednom predajom ili putem preporučene pošiljke u roku od tri dana od dana predaje brzojava pošti.

«Prema odredbi čl. 113. st. 3. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), predviđena je jedina iznimka u vezi mogućnosti naknadne dopune podneska koja se odnosi na telegrafski upućen podnesak koji ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, u kojem slučaju je moguća dopuna takvog podneska neposrednom predajom sudu ili putem preporučene poštanske pošiljke, u roku od 3 dana, od dana predaje brzojava pošti. Žalba je nepotpuna ako nema potrebne sastojke iz čl. 351. ZPP-a (u vezi čl. 19. Ovršnog zakona – NN br. 57/96, 29/99; dalje: OZ), no, ovrhovoditeljeva žalba na rješenje o ovrsi dostavljena je kao potpuna ovome sudu, radi čega očito «proširenje žalbe ovrhovoditelja» ne predstavlja dopunu žalbe u smislu čl. 351. ZPP-a u vezi čl. 19. OZ-a, niti je ta dopuna dana u roku za podnošenje žalbe od 8 dana.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž.935/03-3 od 14. VIII. 2003.

REVIZIJA PROTIV PRESUDE – RAZLOZI ZA REVIZIJU

Odluka drugostupanjskog suda o dopuštenosti revizije

(Čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Drugostupanjski sud, neovisno o prijedlogu stranke, može dopustiti reviziju protiv drugostupanjske odluke (ukoliko ne postoje razlozi za reviziju navedeni u Zakonu o parničnom postupku), ako ocijeni da odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnog i postupovnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

«Tuženica je u žalbi stavila i prijedlog da prvostupanjski sud u ovoj pravnoj stvari protiv drugostupanjske presude dopusti reviziju. Tuženicu valja upozoriti da o dopuštenosti revizije protiv drugostupanjske odluke, a sukladno izmijenjenoj odredbi čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) sud može odlučiti ako ocijeni da odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnog ili postupovnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana, pri čemu mu za donošenje takve odluke nije potreban prijedlog stranke, niti je na bilo koji način vezna prijedlogom stranke. Točno je da je ovaj žalbeni sud odlučivao o većem broju istovrsnih sporova u kojima su se na strani tužitelja javljali nekadašnji radnici tuženice, zahtijevajući tužbenim zahtjevom naknadu štete s osnove neisplaćenih plaća, uglavnom za razdoblje od prosinca 1999. g. do ožujka 2000. g., a u kojim postupcima je tuženica, u odnosu na potraživanje tužitelja, isticala svoje potraživanje s osnove naknade štete u svrhu prebijanja, odnosno, s iste osnove, u određenom broju predmeta, podnosila protutužbu. U svim predmetima, a što se može razabrati u evidenciji sudske prakse ovog suda, donesene su istovrsne odluke u odnosu na ocjenu osnovanosti zahtjeva tužitelja radi isplate neisplaćenih iznosa plaća, te neosnovanosti potraživanja tuženice radi naknade štete istaknutog u svrhu prebijanja. Obzirom da je u svim navedenim predmetima materijalno pravo, u odnosu na ocjenu osnovanosti zahtjeva tužitelja, odnosno neosnovanosti potraživanja tuženice u svrhu prebijanja, primijenjeno na jedinstven način, to ovaj sud ne nalazi da bi revizijskom sudu valjalo dati mogućnost da odlučuje o bilo kojem materijalnopravnom pitanju važnom za osiguranje jedinstvene primjene zakona u odnosu na presuđene sporove, niti nalazi da bi, zbog načina na koji je odlučeno o osnovanosti zahtjeva tužitelja, bilo narušeno načelo ravnopravnosti građana.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1637/04-2 od 01. IX. 2004.

IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI – REVIZIJA PROTIV RJEŠENJA

Nedopuštenost revizije

(Čl. 99. Zakona o sudovima – Narodne novine, br. 3/94, 100/96, 131/97, 129/00)

Zakonom o sudskom izvanparničnom postupku kao posebnim zakonom nije propisano da je u postupku uređenja međe dopuštena revizija kao izvanredni pravni lijek.

«Prema odredbi čl. 99. Zakona o sudovima do donošenja Zakona o izvanparničnom postupku i zemljišnoknjižnom postupku sve predmete rješavat će u prvom stupnju sudac pojedinac. **Protiv odluka drugog stupnja u izvanparničnim i zemljišnoknjižnim stvarima nije dopuštena revizija, ako zakonom nije drugačije određeno.** Nadalje, mogućnost izjavljivanja pravnih lijekova u izvanparničnom postupku propisana je Zakonom o sudskom izvanparničnom postupku, a koji se primjenjuje temeljem Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 06.04.1941.g. (NN br. 73/91) i to temeljem čl. 1. i 2. citiranog Zakona. On određuje da se pravni propisi koji su bili na snazi na dan 06.04.1941. godine primjenjuju kao pravna pravila na one odnose koji nisu uređeni važećim propisima RH, ukoliko su u skladu sa Ustavom i zakonima RH. Kako, dakle, posebnim zakonom, tj. Zakonom o sudskom izvanparničnom postupku nije propisano da je u postupku uređenja međe dopuštena revizija kao izvanredni pravni lijek protiv odluke drugog stupnja, a u Republici Hrvatskoj nije donesen Zakon o izvanparničnom postupku koji bi, kao posebni zakon, propisivao mogućnost izjavljivanja revizije protiv odluka suda drugog stupnja, to je prvostupanjski sud reviziju navedene protustranke, uloženu protiv rješenja Županijskog suda u Varaždinu odbacio kao nedopuštenu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1306/03-2 od 30.X.2003.

IZVANPARNIČNI POSTUPAK – POSTUPANJE NA PRIJEDLOG STRANKE

Ovlaštenje suda u izvanparničnom postupku uređenja međa

(Čl. 1. Zakona o parničnom postupku -«Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

U izvanparničnom postupku uređenja međa, sud ne može odlučivati o bilo kojem imovinskom ili drugom građansko-pravnom

odnosu između stranaka, jer o takvim odnosima raspravlja i odlučuje sud samo u parnici i isključivo u granicama tužbenog zahtjeva postavljenog u tužbi.

«Prije svega valja ukazati, da je sud u izvanparničnom postupku uređenja međa, sukladno odredbi čl. 103. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01; dalje: ZV) ovlašten **isključivo obnoviti ili ispraviti među i istu na licu mjesta označiti međašnjim oznakama, kao i odlučiti o troškovima postupka uređenja međe**, pa prvostupanjski sud ne može u izvanparničnom postupku odlučivati o bilo kojem imovinskom ili drugom građanskopravnom odnosu između stranaka, jer o takvim odnosima raspravlja i odlučuje sud, sukladno odredbi čl. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), samo u parnici i isključivo u granicama tužbenog zahtjeva postavljenog u tužbi. Obzirom na navedeno, očigledno je, da je prvostupanjski sud, objavljujući rješenje o uređenju međe na zapisniku od 29. travnja 2003. godine, kojim je naložio predlagatelju izvršenje određene činidbe (pripajanje dijela nekretnine i sijanje trave), postupio pogrešno i nezakonito, jer je, o eventualno građanskopravnoj obvezi predlagatelja odlučivao u izvanparničnom postupku, bez adekvatno postavljenog tužbenog zahtjeva, te, suprotno odredbama ZPP-a, o obvezi predlagatelja odlučio rješenjem o uređenju međe, a ne meritornom presudom, pa takva nezakonita odluka suda ne može imati nikakav pravni učinak u odnosu na pravo odnosno obvezu, koja je njome uređena.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1062/03-2 od 01. IX. 2003.

VII. PARNIČNI TROŠKOVI

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Obračun naknade troškova postupka

(Čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku –«Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Kada se tužbeni zahtjev tužitelja u radnom sporu odnosi na isplatu određenog novčanog iznosa, vrijednost predmeta spora mjerodavna za obračun troškova postupka predstavlja vrijednost glavnog zahtjeva, iz kojeg razloga se visina troškova postupka obračunava prema vrijednosti predmeta spora primjenom Tbr. 7. toč. 1. Tarife o nagradama i naknadi za rad odvjetnika.

«Točno je da prema Tbr. 7. toč. 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN br. 69/93, 87/93, 16/94 i 11/96; dalje: Tarifa) odvjetniku pripada nagrada za sastavljanje tužbe, prijedloga ili zahtjeva u sporovima iz radnih odnosa u visini od 20 bodova. Međutim, citiranom odredbom Tarife izričito je navedeno da nagrada u visini od 20 bodova pripada odvjetniku u sporovima iz radnih odnosa koji se odnose na poništenje otkaza, utvrđivanja prava na rad i sl., **osim u procjenjivim predmetima**. U konkretnom slučaju tužbeni zahtjev tužitelja odnosi se na isplatu određenog novčanog iznosa, slijedom čega vrijednost predmeta spora mjerodavnu za obračun troškova postupka predstavlja vrijednost glavnog zahtjeva, sukladno odredbi čl. 35. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP). Kako se dakle, tužbeni zahtjev tužitelja odnosi na isplatu novčanog iznosa, pa se, prema tome, radi o procjenjivom predmetu, prvostupanjski sud je pogrešno utvrdio visinu troškova postupka tuženika primjenom Tbr. 7. toč. 2. Tarife, a u visini do 20 bodova, budući da tuženiku pripada pravo na naknadu troškova prema vrijednosti predmeta spora, sukladno Tbr. 7. toč. 1. Tarife. Stoga je prvostupanjski sud bio dužan utvrditi vrijednost predmeta spora obzirom na sadržaj postavljenog tužbenog zahtjeva, te obračunati visinu troškova postupka tuženika prema vrijednosti predmeta spora primjenom Tbr. 7. toč. 1. Tarife.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1115/03-2 od 22. IX. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Pravo punomoćnika (odvjetnika) na dnevnicu

(Tbr. 47. st. 1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika – «Narodne novine» br. 91/04)

Ukoliko punomoćnik (odvjetnik) tužiteljice nije na putovanju na raspravu iz sjedišta pisarnice u sjedište prvostupanjskog suda proveo duže od 8,00 sati, tada isti nema pravo na trošak postupka u vidu dnevnice.

«Vezano na žalbu tužiteljica glede prava na dnevnicu, a koju im prvostupanjski sud također nije osnovano dosudio, a koji zahtjev je također postavljen u okviru cjelokupnog zahtjeva za trošak punomoćnika u iznosu od 2.100,00 kn, valja reći da u skladu s Tbr. 47. st. 1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (dalje: Tarifa) odvjetnik ima pravo obračunati dnevnicu u visini dnevnice suca Županijskog suda na području kojeg se nalazi odvjetnička pisarnica, a to konkretno znači dnevnicu koja bi pripadala sucu Županijskog suda u Koprivnici. Međutim, odredbom čl. 23. st. 2. toč. 13. Pravilnika o porezu na dohodak (NN br. 140/03), a koji se odnosi i na konkretne slučajeve, propisano je da se pravo na isplatu neoporezivog iznosa dnevnice u zemlji ostvaruje ako službeno putovanje traje preko 12 sati dnevno, time da za službena putovanja u zemlji koja traju više od 8 sati, a manje od 12 sati se ostvaruje pravo na polovicu propisanog neoporezivog iznosa dnevnice. Kako u konkretnom slučaju proizlazi da punomoćnik tužiteljica niti za jedno putovanje na raspravu iz sjedišta pisarnice u sjedište prvostupanjskog suda, obzirom na trajanje putovanja, predvidivo od 2 sata, te trajanje navedenih rasprava nije iznosilo više od 8 sati, to po ocjeni ovog suda punomoćnik tužiteljica nema pravo na trošak postupka u vidu dnevnice, a radi čega ga je prvostupanjski sud i sa tim dijelom zahtjeva za naknadu troška postupka odbio.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1671/04-2 od 29. IX. 2004.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Trošak izgubljene zarade i trošak prijevoza

(Čl. 156. st. 1. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Trošak izgubljene zarade i trošak prijevoza radi osobnog dolaska tužitelja na ročišta predstavlja trošak koji je uzrokovan krivnjom tužitelja, kada tužitelj u tijeku postupka nije obavijestio sud da se odselio u inozemstvo niti pak je obavijestio sud o troškovima vezanim uz njegov osobni dolazak na ročišta i kada je zbog nedostupnosti tužitelja tijekom postupka došlo do neopravdanog odugovlačenja i neprimjerenog trajanja postupka.

«Imajući u vidu činjenicu da je u vrijeme pokretanja postupka tužitelj imao prebivalište u Republici Hrvatskoj, da je tijekom postupka odselio u inozemstvo ne obavijestivši, sud o promjeni svojeg prebivališta i da je u daljnjem tijeku postupka pristupio na tri uzastopno održana ročišta, **bez ikakve obavijesti i upozorenja prvostupanjskom sudu o troškovima vezanim uz njegov osobni dolazak na ročišta**, koje okolnosti su od bitnog značaja za ocjenu nužnosti osobne prisutnosti tužitelja tijekom postupka i potrebe izvođenja dokaza saslušanjem tužitelja u svrhu dokazivanja, budući da je sud dužan u smislu odredba čl. 10. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova, odnosno voditi postupak rukovodeći se načelom ekonomičnosti postupka, a uz činjenicu da je **upravo zbog nedostupnosti tužitelja tijekom postupka došlo do neopravdanog odugovlačenja i neprimjerenog trajanja postupka** i da tijekom postupka nije uopće bila poznata, niti je utvrđena adresa tužitelja u inozemstvu, ovaj sud nalazi da trošak izgubljene zarade tužitelja i trošak prijevoza radi osobnog dolaska tužitelja na ročišta predstavlja trošak koji je uzrokovan krivnjom tužitelja, slijedom čega prema ocjeni ovog suda tužitelj nema pravo na naknadu navedenih troškova, sukladno odredbi čl. 156. st. 1. ZPP-a, bez obzira ne njegov konačni uspjeh u sporu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1310/03-2 od 03. XI. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Vrijednost predmeta spora

(Čl. 156. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Visinu predmeta spora u pravilu određuje tužitelj, čime i uzrokuje troškove koje njegov protivnik mora podmiriti svojem punomoćniku, pa je stoga odgovoran i za podmirenje tih troškova u njihovom punom iznosu, odnosno razmjerno uspjehu u toj fazi postupka (prema konačnom ishodu) ukoliko ne uspije u sporu.

«Prema odredbi tbr. 7., 8., 9. i 10. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN br. 69/93, 87/93, 16/94, 11/96; dalje: Tarifa) odvjetniku pripada nagrada za sastavljanje tužbe, prijedloga i zahtjeva te za sastavljanje ostalih podnesaka, pravnih lijekova i za zastupanja na ročištu (očevidu) čija visina ovisi o kategorizaciji pojedine radnje, koja je određena ovim tarifnim brojevima te o vrijednosti predmeta spora (dalje: VPS). Budući da su VPS odredili tužitelji postavljenim tužbenim zahtjevom, oni time određuju visinu troškova spora protivnoj strani (za angažiranje odvjetnika), koje troškove su za slučaj gubitka spora (te povlačenja tužbe) dužni naknaditi. U smislu odredbe čl. 156. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) stranka je dužna neovisno o ishodu parnice naknaditi protivnoj stranci troškove koje je uzrokovala svojom krivnjom ili slučajem koji se njoj dogodio. Kada se smanjenje tužbenog zahtjeva i ne bi tretiralo kao neuspjeh tužitelja u sporu, u svakom slučaju postavljanjem takvog (previsokog) tužbenog zahtjeva tužitelj protivnoj stranci prouzrokuje troškove koje njegov protivnik mora podmiriti svojem punomoćniku, pa je stoga odgovoran i za podmirenje tih troškova u njihovom punom iznosu, odnosno razmjerno uspjehu u toj fazi postupka (prema konačnom ishodu).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 945/03-2 od 02. IX. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA – POVLAČENJE TUŽBE

Podnesak kojim se povlači tužba

(Čl. 164. st. 3. u svezi čl. 158. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Tužitelj je dužan u podnesku kojim povlači tužbu staviti zahtjev za naknadu troškova postupka, a samo tuženik može staviti

zahtjev za naknadu troškova u roku od 15 dana nakon što primi obavijest o odustanku (povlačenju tužbe ili odustanku od pravnog lijeka).

«Nakon upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari za povlačenje tužbe potreban je pristanak tuženika time da se takva suglasnost pretpostavlja, ukoliko se tuženik, po primljenoj obavijesti o podnošenju tužbe, ne izjasni o tome (čl. 193. st. 2. Zakona o parničnom postupku; dalje: ZPP). Prema tome, za donošenje pobijanog, deklaratornog rješenja o povlačenju tužbe bitna je tužiteljeva dispozicija, uz pretpostavku pasivnosti tuženika. Činjenica da ZPP sudu nalaže o dispoziciji tužitelja tuženiku uputiti obavijest, ukazuje da povodom takve dispozicije tužitelja u pravilu nema raspravljanja. Prema tome, očito je dužnost tužitelja u smislu odredbe čl. 164. st. 3. ZPP-a u vezi čl. 158. ZPP-a u podnesku kojim povlači tužbu staviti zahtjev za naknadu troškova postupka, jer se čl. 164. st. 7. ZPP-a očito odnosi na ovlaštenje tuženika (propis određuje da stranka može staviti zahtjev za naknadu troškova u roku od 15 dana nakon što primi obavijest o odustanku (odnosi se na povlačenje tužbe ili odustanak od pravnog lijeka); a takvu obavijest u smislu navedene odredbe u konkretnom slučaju može primiti samo tuženik, a ne i tužitelj, radi čega se, po ocjeni ovog suda, tužitelj pogrešno poziva na sadržaj tog propisa.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 943/03-2 od 02. IX. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA – POVLAČENJE TUŽBE

Rješenje kojim se utvrđuje da se tužba smatra povučenom

(Čl. 164. st. 5. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Kada je tuženik bio nazočan ročištu na kojem je utvrđeno da je u istom postupku ponovno udovoljeno uvjetima za mirovanje, te da se ima smatrati da je tužba povučena, dužan je na tom ročištu staviti i zahtjev za naknadu troškova postupka.

«Naime, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da je stranka dužna zahtjev za naknadu troškova staviti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima postupka, pa kada je tuženik, odnosno njegova punomoćnica, na ročištu od 19. rujna 2002. g., saznala za nastupanje zakonske posljedice iz čl. 216. st. 4. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), (nebitno da li je tuženik predložio donošenje rješenja o povlačenju tužbe), nema nikakve dvojbe da je mogla opravdano zaključiti da je raspravljanje pred sudom prvog stupnja završeno, zbog čega je bila dužna na navedenom ročištu staviti i zahtjev za naknadu troškova postupka, u kojem slučaju bi prvostupanjski sud o troškovima postupka bio dužan odlučiti sukladno odredbi 164. st. 5. ZPP-a.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 965/03-3 od 06. VIII. 2003.
ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA**

Paricijski rok

(Čl. 328. st. 2. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Kada je sud u dispozitivu presude (rješenja) odredio paricijski rok, početak tijeka zakonske zatezne kamate na troškove postupka, računa se prvi slijedeći dan od proteka tog roka a ne od zaključenja glavne rasprave.

«Tuženikova žalba tek je dijelom osnovana u odnosu na dosuđenje zakonske zatezne kamate na troškove postupka, jer je prvostupanjski sud **početak tijeka zakonske kamate** odredio od 14.04.2003. g. (**dan zaključenja glavne rasprave**) iako je u skladu s odredbom čl. 328. st. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) odredio paricijski rok (rok za dobrovoljno ispunjenje činidbe) od 15 dana. Po ocjeni ovog suda do isteka tog roka tuženik ne dolazi u zakašnjenje s ispunjenjem obveze, radi čega je ovaj sud povodom žalbe tuženika pomaknuo taj rok za 15 dana. Treba istaći da čl. 27. st. 3. Ovršnog zakona (NN br. 57/96, 29/99; dalje: OZ) predviđa naplatu zatezne kamate na troškove postupka u ovršnom postupku, ukoliko ona nije određena već u ovršnoj ispravi, što znači da taj zakon predviđa i određenje plaćanja zatezne kamate već u ovršnoj ispravi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1184/03-2 od 21. X. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi

(Čl. 16. st. 1. toč. 2. Zakona o sudskim pristojbama – «Narodne novine», br. 74/95, 57/96, 137/02, 26/03 - pročišćeni tekst)

Ovrhovoditelj koji je platio sudsku pristojbu iako je temeljem Zakona o sudskim pristojbama oslobođen od plaćanja sudskih pristojbi, ima pravo podnijeti zahtjev za vraćanje plaćene sudske pristojbe prvostupanjskom sudu i to u roku od 90 dana od kada je uplatio pristojbu, a ne i tražiti iznos plaćene pristojbe od ovršenika.

«Naime, prema čl. 16. st. 1. toč. 2. Zakona o sudskim pristojbama (dalje: ZSP) od plaćanja pristojbi oslobođeni su osobe i tijela u obavljanju javnih ovlasti. Kako je Hrvatski zavod za javno zdravstvo ustanova koja obavlja javne ovlasti, onda nema nikakve dvojbe, da je u smislu citirane odredbe ZSP-a ovrhovoditelj oslobođen plaćanja sudske pristojbe, zbog čega eventualna činjenica da je ovrhovoditelj sudsku pristojbu platio, nema nikakav značaj u odnosu na ocjenu osnovanosti njegovog zahtjeva za plaćanje navedenog troška na teret ovršenika. Ovrhovoditelj eventualno ima pravo, sukladno odredbi čl. 43. citiranog Zakona, zahtijevati vraćanje plaćene sudske pristojbe.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1193/03-2 od 10. X. 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Troškovi protesta

(Čl. 151. st. 1. Zakona o parničnom postupku - «Narodne novine» br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Troškove protesta imatelj mjenice ovlašten je zahtijevati isključivo u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva koji se tiče glavne stvari, a ne kao dio parničnih troškova.

«Prvostupanjski sud je i prema ocjeni ovog suda pravilno izvršio obračun troškova postupka obiju stranaka, međutim, prvostupanjski sud je u trošak postupka tužitelja uračunao i trošak protesta mjenice u iznosu od 1.270,00 kn, iako se navedeni trošak prema ocjeni ovog suda ne može smatrati izdatkom učinjenim povodom ove parnice. Naime, prema odredbi čl. 47. st. 1. toč. 3. Zakona o mjenici, **imatelj mjenice može zahtijevati od onoga protiv kojeg ostvaruje regres, među ostalim i troškove protesta, poslanih izvještaja, kao i ostale troškove.** Iz sadržaja citirane odredbe Zakona o mjenici nedvojbeno proizlazi da tužitelju kao imatelju mjenici pripada pravo na naknadu troškova protesta, međutim navedeni trošak tužitelj je bio ovlašten zahtijevati isključivo u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva, a ne kao dio parničnih troškova, budući da parnične troškove u smislu odredbe čl. 151. st. 1. Zakona o parničnom postupku čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1739/04-2 od 18. X. 2004.

OSTALA PRAVILA O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Trošak uređenja međe

(Pravno pravilo - paragraf 283. bivšeg Zakona o sudskom izvanparničnom postupku iz 1934. godine, koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje temeljem Zakona o primjeni pravnih propisa kao pravnih pravila donijetih prije 06.04.1941. godine)

Troškove postupka uređenja, odnosno ispravljanja međe i kada je sklopljena sudska nagodba, snose stranke u razmjeru sa dužinom graničnih linija njihovih nekretnina između kojih je međa uređena, a ukoliko ugovorom nije utvrđena solidarna naknada troškova protustranaka, to su protustranke u smislu odredbe čl. 89.

Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, dužne snositi troškove vezane uz nekretninu razmjerno svojim suvlasničkim dijelovima.

«Naime, pogrešno smatra protustranka da ne postoji uopće obveza na naknadu razmjernog djela troškova postupka uređenja međe, zbog činjenice da je međa uređena na osnovi nagodbe, i da su se protustranke protivile naknadi bilo kakvih troškova postupka. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01; dalje; ZV) utvrđujući u odredbi čl. 103. način uređenja međe, ne sadrži i odredbu o troškovima postupka uređenja međe, određujući samo to da među obnavlja ili ispravlja sud u izvanparničnom postupku. Stoga, a na osnovi odredbi Zakona o načinu primjene pravnih pravila donesenih prije 6. travnja 1941. g. (NN br. 73/91) budući da **važecim propisima Republike Hrvatske nije utvrđen način o obvezi naknade troškova postupka u postupku uređenja međe**, valja primijeniti kao što je to pravilno zaključio i prvostupanjski sud, **pravno pravilo iz paragrafa 283. bivšeg Zakona o sudskom izvanparničnom postupku iz 1934. godine** (dalje: VP). Prema navedenom pravnom pravilu, troškove postupka uređenja, odnosno ispravljanja međe, snose stranke u razmjeru sa dužinom graničnih linija njihovih nekretnina između kojih je međa uređena. U smislu odredbe pravnog pravila iz paragrafa 283. st. 3. bivšeg VP-a, na isti način sud je dužan odlučiti i o troškovima postupka uređenja međe, ako se stranke o tome nisu sporazumjele, i onda kad ne dođe do sudske odluke o uređenju međe. To dakle znači da i slučaju **kada je između stranaka sklopljena nagodba o uređenju ili ispravljanju međe, o troškovima postupka sud odlučuje primjenom odredbe pravnog pravila paragrafa 283. st. 1. bivšeg VP-a**. Pogrešno je, međutim, prvostupanjski sud zaključio da su protustranke dio troškova postupka dužne naknaditi predlagateljima solidarno, jer obveza protustranaka na solidarnu naknadu troškova postupka uređenja međe nije utvrđena niti zakonom, a niti ugovorom sklopljenim između stranaka. Kako su protustranke suvlasnici u nekretnini u odnosu na koju je vođen postupak uređenja međe, svaki u 1/2 dijela, što nesporno proizlazi iz provedenog postupka, to su **protustranke u smislu odredbe čl. 89. ZV-a dužne snositi troškove vezane uz nekretninu razmjerno svojim suvlasničkim dijelovima, što znači svaki u 1/2 dijela.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1005/03-2 od 06. VIII. 2003.

VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA

PREDLAGANJE NOVOG SREDSTVA I PREDMETA OVRHE

Namirenje istovjetne tražbine

(Čl. 5. st. 4. Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Ovrhovoditelj može predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe radi namirenja istovjetne tražbine, sukladno odredbi čl. 5. st. 4. Ovršnog zakona samo u slučaju ako se pravomoćno rješenje o ovrsi na određenom predmetu ili sredstvu ne može provesti.

«Naime, prema odredbi čl. 5. st. 4. Ovršnog zakona (dalje: OZ) ovrhovoditelj može, radi namirenja istovjetne tražbine predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe, samo ako se pravomoćno rješenje o ovrsi na određenom predmetu, u konkretnom slučaju na pokretninama ovršenika, ne može provesti. Kako iz postupka pred sudom prvog stupnja ne proizlazi zaključak da se pravomoćno rješenje o ovrsi na pokretninama ovršenika ne može provesti, jer ovrha na pokretninama nije dovršena, obzirom da je ovrhovoditelj, nakon provedenog pljenidbenog popisa od 15. travnja 2003. godine podneskom od 25.04.2003. g., predložio, sukladno odredbi čl. 16. a st. 2. OZ-a, da ovršenik podnese sudu prokazni popis imovine, to, očigledno, ovrhovoditelj nije bio ovlašten podnijeti prijedlog za promjenu sredstava ovrhe, niti je prvostupanjski sud bio ovlašten donijeti pobijano rješenje o obustavi ovrhe na pokretninama ovršenika, obzirom da za takvu odluku nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 136. st. 3. OZ-a. Pritom valja posebno istaći da ovrhovoditelj nije ovlašten, kako se to navodi u njegovoj žalbi, proširiti prijedlog na drugo sredstvo, jer takvo ovlaštenje ovrhovoditelju ne pripada na osnovu bilo koje odredbe OZ-a, zbog čega se prijedlog ovrhovoditelja u podnesku od 25.04.2003.g., može smatrati, jedino prijedlogom za promjenu sredstva, odnosno predmeta ovrhe u smislu odredbe čl. 5. st. 4. OZ-a, a za podnošenje kojeg prijedloga nisu ispunjene pretpostavke u smislu citirane zakonske odredbe. Naime, ovrhovoditelj može u ovršnom prijedlogu predložiti više sredstava ili više predmeta ovrhe, pri čemu je sud rješenjem o ovrsi ovlašten odrediti provedbu ovrhe na svim ili samo na

nekim od predloženih sredstava, odnosno predmeta ovrhe, iz čega slijedi zaključak da ovrhovoditelj nakon donošenja rješenja o ovrsi na jednom ili više sredstava odnosno predmeta ovrhe, nije u daljnjem tijeku ovršnog postupka, ovlašten, kako to pogrešno smatra, proširiti prijedlog za ovrhu na drugo sredstvo ovrhe ili na drugi predmet ovrhe, i samo u slučaju ako se pravomoćno rješenje o ovrsi na određenom predmetu ili sredstvu ne može provesti, ovrhovoditelj može predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe radi namirenja istovjetne tražbine, sukladno odredbi čl. 5. st. 4. OZ-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1003/03-2 od 06. VIII. 2003.

OBUSTAVA OVRHE

Neplaćanje predujma

(Čl. 14. st. 2. Ovršnog zakona - «Narodne novine» br. 57/96, 29/99, 42/00)

Ukoliko ovrhovoditelj pravovremeno uplati traženi predujam ali omaškom, na pogrešan broj spisa, ukinut će se rješenje o obustavi ovrhe i nastaviti postupak.

«Iz stanja predmeta proizlazi da je ovrhovoditelj nakon što je zaključkom od 23.01.2004. g. pozvan na plaćanje predujma, a koji zaključak je primio 04.02.2004. g., do donošenja pobijanog rješenja nije uplatio zatraženi predujam u iznosu od 117,20 kn, a da je zatraženi predujam, prema gore navedenom priloženom izvodu uplaćen tome sudu 04.02.2004. g. na pogrešan broj Ovrv. 1691/03, umjesto na predmetni broj Ovrv. 1979//03. Iz izvješća prvostupanjskog suda proizlazi da sud u trenutku donošenja pobijanog rješenja nije imao saznanje o uplati predujma, a koje saznanje je stekao tek po podnošenju žalbe ovrhovoditelju. Kako iz opisanog stanja predmeta proizlazi da je ovrhovoditelj postupio pravovremeno po zaključku suda, te kod tog suda uplatio traženi predujam, ali omaškom na pogrešan broj spisa, to je obzirom da je ovrhovoditelj doista i postupio po zaključku suda, ovu

omašku, a koja je potkrijepljena i odlučnim dokazom o uplati, valjalo uvažiti, te radi toga prihvatiti žalbu ovrhovoditelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1782/04-2 od 05. X. 2004.

PROKAZNI POPIS IMOVINE

Kad se može tražiti prokazni popis imovine

(Čl. 16. a Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Prijedlog za prokazni popis imovine može se osnovano podnijeti samo nakon što bude bezuspješan prvi pokušaj pljenidbenog popisa i procjene pokretnine ovršenika, što znači da ovrhovoditelj takav prijedlog može podnijeti nakon što je zaključkom suda obaviješten da kod ovršenika nisu nađene pokretnine koje mogu biti predmetom ovrhe.

«Točan je navod žalbe da je ovrhovoditelj prijedlog za prokazni popis imovine podnio već u ovršnom prijedlogu od 12.02.2002.g. Međutim, takav prijedlog, po stajalištu ovog suda, nije obvezivao prvostupanjski sud, da u konkretnom slučaju ne postupi po odredbi čl. 136. st. 3. Ovršnog zakona (dalje: OZ). Odredba čl. 16. a st. 2. OZ-a propisuje, između ostalog, da ako je ovrha radi naplate novčane tražbine ostala bez uspjeha zato što se kod ovršenika nisu našle stvari na kojima bi se mogla provesti ovrha, tada ovršenik mora, na prijedlog ovrhovoditelja, podnijeti sudu popis svoje imovine (prokazni popis imovine). To znači, po stajalištu ovog suda, da se prijedlog za podnošenje prokaznog popisa imovine može podnijeti tek kada se kod ovršenika nisu našle stvari na kojima bi se mogla provesti ovrha, te da nema mjesta podnošenju takovog prijedloga, već u ovršnom prijedlogu. Naime, u tome se trenutku još ne zna kakav će biti rezultat pljenidbenog popisa pokretnina, odnosno ne zna se da li će se kod ovršenika naći stvari na kojima bi se mogla provesti ovrha. Zbog toga se po stajalištu ovog suda, takav prijedlog može osnovano podnijeti samo nakon što doista bude i bezuspješan prvi pokušaj pljenidbenog popisa i procjene pokretnine ovršenika. To bi u konkretnom slučaju značilo da je ovrhovoditelj takav prijedlog trebao podnijeti, nakon što je zaključkom tog suda od 08.02.2003.g. obaviješten

da kod ovršenika nisu nađene pokretnine koje mogu biti predmetom ovrhe. Međutim, ovrhovoditelj je naprotiv, podneskom od 05.05.2003. g. predložio sudu da se pljenidbeni popis ponovno provede, te je platio i predujam za izvođenje te ovršne radnje, a koju je prvostupanjski sud i izvršio. Kako se prema zapisniku o pljenidbenom popisu i procjeni od toga datuma kod ovršenika ni tada nisu našle pokretne stvari na kojima bi se mogla provesti ovrha, to je prvostupanjski sud po samom zakonu ovrhu bio dužan obustaviti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1018/03-2 od 05. IX. 2003.

OVRŠNA ISPRAVA

Rješenje o ovrsi kao ovršna isprava

(Čl. 21. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Rješenje o ovrsi je samo iznimno ovršna isprava i to:

- kada je njime odlučeno o trošku postupka ovrhe, te je isto postalo pravomoćno, a protekom paricijskog roka i ovršno,
- kada je ovrha utemeljena na vjerodostojnoj ispravi, pa postane pravomoćan i ovršan dio rješenja o ovrsi kojim je naloženo namirenje tražbine, odnosno, kada se u postupku povodom prigovora protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, prihvati prigovor kojim se pobijao samo dio kojim je određena ovrha, tada dio rješenja o ovrsi kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može ponovno tražiti ovrha.

«Prema stajalištu ovog suda, da je i rješenje o ovrsi temeljem ovršne isprave postalo pravomoćno isto i tada ne bi moglo predstavljati ovršnu ispravu, a na kojoj bi se mogla utemeljiti ovrha. Naime, navedeno rješenje od 01.10.2001. g., br. Ovr. ___/01, prema stanju predmeta, donijeto je na temelju javnobilježničkog akta – ugovora o zajmu od 22.05.2000. g., na kojem su potpisi stranaka ovjereni kod javnog bilježnika pod br. OV-___/00 od 22.05.2000. g. i koji je javnobilježnički akt postao ovršan 23.05.2001. g. Prema odredbi čl. 21. toč. 3. Ovršnog

zakona (dalje: OZ) u ovršne isprave spada i ovršna javnobilježnička isprava, a to znači da je rješenje o ovrsi od 01.10.2001. g. donijeto temeljem ovršne isprave. Rješenje o ovrsi međutim, koje je donijeto u ranijem ovršnom predmetu, a na temelju ovršne isprave, što je konkretan slučaj, da je i postalo pravomoćno, ne može predstavljati ovršnu ispravu i na temelju takvog rješenja ne može se odrediti ovrha. Rješenje o ovrsi je sudska odluka, koju kao jedan od temelja ovrhe određuje čl. 21. toč. 1. OZ-a. Međutim, da bi sudska odluka predstavljala temelj ovrhe tada takva odluka treba steći kvalitetu ovršnosti, a što propisuje odredba čl. 23. st. 1. OZ-a. To znači da sudska odluka mora postati pravomoćna i da mora proteći rok za dobrovoljno ispunjenje, ukoliko bi se radilo o odluci kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje. Takva svojstva, međutim, rješenje o ovrsi, pa tako i rješenje od 01.10. 2001. g., nema. **Rješenje o ovrsi naime predstavlja provedbeno rješenje, kojim se temeljem ovršne isprave određuje ovrha određenim sredstvom, a na određenom predmetu ovrhe, radi namirenja određene tražbine, a to upravo temeljem odluke koja ima kvalitetu ovršne isprave.** Prema tome, rješenje o ovrsi od 01.10.2001.g., ne može predstavljati ovršnu ispravu. Rješenje o ovrsi, samo iznimno može predstavljati temelj ovrhe i to za slučaj kada je njime odlučeno o trošku postupka ovrhe, te je isto steklo kvalitetu pravomoćnosti, a potom i protekom paricijskog roka i kvalitetu ovršnosti. Isto tako, rješenje o ovrsi može samo iznimno predstavljati ovršnu ispravu, a to kada je ovrha utemeljena na vjerodostojnoj ispravi, pa postane pravomoćan i ovršan dio rješenja o ovrsi kojim je naloženo namirenje tražbine, a što je konkretan slučaj, kada se u postupku povodom prigovora protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (čl. 54. OZ-a) prihvati prigovor kojim se samo pobijao dio kojim je određena ovrha, tada dio rješenja o ovrsi kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može ponovno tražiti ovrha (čl. 54. st. 4. OZ-a).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1683/04-2 od 14. IX. 2004.

ODREĐIVANJE I NAPLATA ZATEZNIH KAMATA

Pravilnost obračuna zakonske zatezne kamate

(Čl. 35. Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Ukoliko se spor oko ukupnog iznosa dospjele kamate svodi na **pravilnost obračuna zakonske zatezne kamate**, sud je dužan ovrhovoditelju vratiti ovršni prijedlog na ispravak i dopunu, i to na način da od ovrhovoditelja zatraži da dostavi stručan obračun (nalaz) dospelih zakonskih zateznih kamata izrađen po knjigovodstveno – financijskom vještaku, a ukoliko ovrhovoditelj ne priloži takav nalaz, potrebno je pribaviti takav nalaz po službenoj dužnosti time da se na platež predujma za takav nalaz obveže ovrhovoditelja, i to prije nego sud donese rješenje o ovrsi.

«Obzirom da se spor oko ukupnog iznosa dospjele kamate svodi na pravilnost obračuna zakonske zatezne kamate, a što je određiva kategorija, po ocjeni ovog suda prvostupanjski sud je trebao ovršni prijedlog ovrhovoditelja vratiti na ispravak i dopunu, time da prvostupanjski sud od ovrhovoditelja zatraži pribavljanje nalaza knjigovodstveno – financijskog vještaka u vezi ukupnog iznosa dospjele zakonske zatezne kamate prema zakonskim kriterijima. U ponovnom postupku prvostupanjski sud će zatražiti od ovrhovoditelja da uz prijedlog **dostavi stručan obračun zakonskih zateznih kamata za sva potraživanja (glavna i sporedna) čija namirenja traži ovršnim prijedlogom** te da na osnovu toga postavi zahtjev za isplatu glavninih iznosa i dospelje zakonske zatezne kamate u skladu sa ovršnom ispravom odnosno datim nalazom (potrebno je da nalaz izradi osoba iz redova stalnih sudskih knjigovodstveno – financijskih vještaka ili ustanove), odnosno ukoliko ovrhovoditelj ne priloži takav nalaz, potrebno je **pribaviti takav nalaz po službenoj dužnosti time da se na platež predujma za takav nalaz obveže ovrhovoditelja**. Nakon što ovršni prijedlog bude na navedeni način sačinjen, odnosno nakon što mu bude priložen odgovarajući nalaz financijskog vještaka o izračunu dospelje kamate (potrebno je postupiti na takav način obzirom da ovrhovoditelj već u ovršnom prijedlogu traži namirenje dospelje zakonske zatezne kamate, pa je **obračun potrebno sastaviti prije donošenja rješenja o ovrsi**, obzirom na sadržaj odredbe čl. 35. Ovršnog zakona prema kojoj između ostalog **prijedlog za ovrhu mora sadržavati i određenje tražbine čije se ostvarenje traži**).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 935/03-3 od 14. VIII. 2003.

ODREĐIVANJE I NAPLATA ZATEZNIH KAMATA

Pravilnost obračuna zakonske zatezne kamate

(Čl. 35. Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Sud nije dužan rješenjem o ovrsi odrediti i način obračuna zakonske zatezne kamate, iz razloga što je odredbom čl. 3. Zakona o zateznim kamatama (koja odredba je prinudne naravi) određen način obračunavanja iste, a kako se zakonska zatezna kamata obračunava i naplaćuje nakon donošenja (i pravomoćnosti) rješenja o ovrsi, to u slučaju da pravna osoba koja obavlja poslove platnog prometa pogrešno obračuna zakonske zatezne kamate, ovršenik ima pravo na povrat neosnovano ustegnutih novčanih sredstava po pravilima stjecanja bez osnove od ovrhovoditelja, odnosno, od pravne osobe koja provodi rješenje o ovrsi, ukoliko se ne može namiriti od ovrhovoditelja.

«Ovršenica sadržaj žalbe svodi na isticanje tvrdnje da prvostupanjski sud u rješenju o ovrsi nije odredio obračun zakonske zatezne kamate, a koja se po tvrdnji ovršenice, treba obračunati sukladno odredbi čl. 279. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), odnosno sukladno odredbi čl. 400. st. 3. ZOO-a, smatrajući da se metoda obračuna zakonskih zateznih kamata ne može birati po slobodnom izboru, ističući da joj je «FINA» Ispostava N. M. zaplijenila novčani iznos na ime glavnice u iznosu od 4.028,40 kn, te na ime kamate iznos od 3.356,95 kn, pogrešno pritom izračunavši visinu kamate, jer, po obračunu ovršenice, kamata iznosi ukupno iznos od 2.606,39 kn. Prije svega valja ukazati da **u ovršnom postupku sud određuje prisilno ostvarenje tražbine na temelju ovršne, odnosno vjerodostojne isprave.** Ovršnom ispravom – pravomoćnom presudom Općinskog suda u N. M. br. P.____/00-13 od 01. listopada 2003. g., ovršenica je obvezana isplatiti ovrhovoditeljici ukupno iznos od 4.028,30 kn sa zakonskom zateznom kamatom na pojedinačne glavnične iznose, po stopi i na način utvrđen navedenom ovršnom ispravom u dijelu pod I) izreke. Ovršenica pogrešno smatra da je sud dužan u rješenju o ovrsi određivati način obračuna zakonske zatezne kamate. Odredbe o zateznoj kamati prinudne su naravi, i, prema tome, one su utvrđene odredbama Zakona o zateznim kamatama, odnosno Uredbama o visini stope zatezne kamate, pa niti sud, niti stranke, nemaju ovlaštenje utvrđivati način obračuna zakonske zatezne kamate, obzirom da, kao što je to već navedeno, propisi o zakonskim kamatama su prisilne naravi, zbog čega obveza plaćanja zateznih kamata može biti utvrđena samo po stopi utvrđenoj zakonom. Stoga ovršenicu valja upozoriti da je obračun zateznih kamata utvrđen odredbom čl. 3. Zakona o zateznim

kamatama, zbog čega prvostupanjski sud nije dužan rješenjem o ovrsi odrediti način obračunavanja zakonske zatezne kamate, kako to pogrešno smatra ovršenica u žalbi, jer prema odredbi čl. 3. st. 1. Zakona o zateznoj kamati, zatezna kamata, koju je u obvezi platiti dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze, utvrđuje se za razdoblje kraće od godine dana **primjenom komfornog načina obračuna**, a za razdoblje duže od godine dana primjenom **proporcionalne metode**. Kako zakonska zatezna kamata na neisplaćeni iznos glavnice teče od njezinog dospijeca pa do isplate, to prvostupanjski sud nije ni u mogućnosti izvršiti bilo kakav obračun kamate pri donošenju rješenja o ovrsi, jer zakonska zatezna kamata teče i nakon donošenja rješenja o ovrsi, zbog čega je prvostupanjski sud pravilno naložio pravnoj osobi koja obavlja poslove platnog prometa da novčani iznos za koji je ovrha određena prenese ovrhovoditeljici. Ukoliko je «FINA» Ispostava N. M., postupajući po rješenju o ovrsi, kako to tvrdi ovršenica, prenijela ovrhovoditeljici tražbinu u većem iznosu od one određene rješenjem o ovrsi, a iz razloga pogrešne primjene odredbi Zakona o zateznoj kamati, ovršenica stječe tražbinu prema ovrhovoditeljici po pravilima o stjecanju bez osnove, pri čemu bi i pravna osoba koja je provodila ovrhu, mogla biti odgovorna za štetu ako bi se utvrdilo da ovršenica ne može vratiti ono što je preneseno ovrhovoditeljici suprotno rješenju o ovrsi, odnosno suprotno prinudnim propisima Zakona o zateznoj kamati.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 787/04-2 od 14. V. 2004.

UPUĆIVANJE NA PARNICU

Obavijest ovršenici da može podnijeti tužbu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom

(Čl. 48. a Ovršnog zakona - «Narodne novine» br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03)

Ako ovrhovoditelj ospori navode koje je ovršenica navela u prigovoru protiv rješenja o ovrsi na temelju ovršne isprave, sud je dužan (iako ovršenica nije uz prigovor priložila ispravu kojom bi argumentirala svoje navode niti pak je pristupila na održano ročište zakazano povodom prigovora) obavijestiti ovršenicu da u roku 15

dana može podnijeti tužbu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom iz razloga navedenih u prigovoru.

«Prvostupanjski sud je prigovor ovršenice dostavio ovrhovoditelju na očitovanje, sukladno odredbi čl. 48. a Ovršnog zakona (dalje: OZ), te održao ročište 22. rujna 2004. g., na koje je pristupio samo punomoćnik ovrhovoditelja, izjašnjavajući se da ovršenica niti djelomično nije podmirila tražbinu ovrhovoditelja utvrđenu pravomoćnom presudom prvostupanjskog suda broj P.__/99 od 09.X.2001. g., potvrđenom presudom Županijskog suda u Varaždinu, broj Gž. __/02 od 14.X.2002. g., koja predstavlja ovršnu ispravu i da su slijedom toga navodi prigovora ovršenice potpuno neistiniti i ničim dokazani. Kako ovršenica u odnosu na svoju tvrdnju navedenu u prigovoru da je podmirila ovršnu tražbinu ovrhovoditelja, uz prigovor nije priložila nikakvu ispravu kojom bi argumentirala svoje navode, niti je pristupila na ročište održano 22.IX.2004. g., a uz činjenicu da je ovrhovoditelj osporio navode prigovora ovršenice, prvostupanjski sud je bio dužan o tome obavijestiti ovršenicu i uputiti ju da u roku od 15 dana može podnijeti tužbu kojom će, iz razloga navedenih u prigovoru, zatražiti da se ovrha proglašeni nedopuštenom, sukladno odredbi čl. 48. a. st. 3. OZ-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1804/04-2 od 07. X. 2004.

ODGODA OVRHE NA PRIJEDLOG OVRŠENIKA

Posljedice neočitovanja ovrhovoditelja na prijedlog ovršenika za odgodu ovrhe

(Čl. 61. st. 2. Ovršnog zakona - «Narodne novine» br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03)

Neočitovanje ovrhovoditelja o prijedlogu ovršenika za odgodu ovrhe ne može predstavljati sam za sebe razlog odbijanja prijedloga ovršenika za odgodu ovrhe.

«Naime, prvostupanjski sud kada je povodom prijedloga ovršenice za odgodu ovrhe u kojem stoji da istu predlaže u skladu sa čl. 61. st. 1. toč. 5. Ovršnog zakona (dalje: OZ) jer je protiv rješenja izjavljena žalba,

a nakon što je prijedlog dostavljen ovrhovoditelju na očitovanje, taj prijedlog odbio s obrazloženjem da se «ovrhovoditelj nije očitovao o prijedlogu za odgodu ovrhe». Naime, niti iz jedne odredbe čl. 61 - 66. OZ-a, a kojom je propisana odgoda ovrhe, ne proizlazi da bi kao pretpostavka za odbijanje toga prijedloga bilo neočitovanje ovrhovoditelja o prijedlogu. Odredbom čl. 61. st. 2. OZ-a propisano je samo to da će odluku o prijedlogu za odgodu sud donijeti nakon što ovrhovoditelju omogući da se o njemu očituje, ako okolnosti slučaja ne zahtijevaju da postupi drugačije. U konkretnom slučaju sud je dostavio prijedlog za odgodu ovrhe ovrhovoditelju 25.08.2004. g., te se isti na prijedlog nije očitovao, slijedom čega je sud bio dužan odlučiti o tome prijedlogu, ali neočitovanjem ovrhovoditelja na taj prijedlog, ne može predstavljati razlog njegovom odbijanju.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1801/04-3 od 12. X. 2004.
ODGODA OVRHE NA PRIJEDLOG TREĆE OSOBE**

Prijedlog založnog vjerovnika (treće osobe)

(Čl. 63. Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Odgoda ovrhe na prijedlog treće osobe mogla bi se odrediti samo u slučaju kada bi bile ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 63. Ovršnog zakona (zahtjev treće osobe da se ovrha na određenom predmetu proglašeni nedopuštenom) ili kada bi bile ispunjene propisane zakonske pretpostavke iz čl. 110. Ovršnog zakona (ako osoba koja se namiruje iz prodajne cijene i ako to utječe na njezino namirenje, najkasnije na ročištu za diobu, drugoj takvoj osobi ospori postojanje tražbine, njezinu visinu i red namirenja) i čl. 111. Ovršnog zakona.

«Zakon posebno propisuje koje zakonske pretpostavke moraju biti ispunjene kada odgodu ovrhe predlaže ovršenik, odnosno kada odgodu predlaže ovrhovoditelj. Kako založni vjerovnik u ovoj pravnoj stvari nije ni ovrhovoditelj a niti ovršenik, to se u konkretnom slučaju glede njegovog prijedloga za odgodu mora primijeniti odredba čl. 63. Ovršnog zakona (dalje: OZ). Naime, čl. 63. OZ-a propisane su zakonske pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi se odredila odgoda na prijedlog treće osobe. Prema odredbi čl. 63. OZ-a na zahtjev osobe koja je tražila da se ovrha na određenom predmetu proglašeni nedopuštenom, sud će odgoditi ovrhu u pogledu tog predmeta, ako ta osoba učini vjerojatnim postojanje svoga prava te da bi provedbom ovrhe pretrpjela

nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu. Nadalje, kada se radi o prijedlogu odgode na prijedlog treće osobe, tada se odredba čl. 65. st. 5. OZ-a ima primijeniti na odgovarajući način i u slučaju iz čl. 63. OZ-a. Kako rečeni založni vjerovnik koji je podnio prijedlog za odgodu nije nikada tražio da se ovrha na određenom predmetu proglasi nedopuštenom, to u konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 63. OZ-a da bi temeljem njega rečeni založni vjerovnik mogao tražiti odgodu ovrhe. Prema čl. 110. OZ-a osoba koja se namiruje iz prodajne cijene, može, ako to utječe na njezino namirenje, najkasnije na ročištu za diobu, drugoj takvoj osobi osporiti postojanje tražbine, njezinu visinu i red namirenja. Nadalje, prema čl. 111. OZ-a sud će osobu koja je osporila tražbinu uputiti da u određenom roku pokrene parnicu ako odluka zavisi od spornih činjenica, osim ako svoje osporavanje ne dokazuje pravomoćnom presudom, javnom ili privatnom ispravom koja ima značenje javne isprave. Ako osoba koja osporava tražbinu to osporavanje potkrepljuje pravomoćnom presudom, javnom ili privatnom ispravom koja ima značenje javne isprave, sud će o osporavanju odlučiti u ovršnom postupku. Sud će o osporavanju odlučiti u ovršnom postupku i ako nisu sporne činjenice od kojih zavisi donošenje odluke. Prema st. 2. čl. 111. OZ-a ako sud prihvati osporavanje, tada će na parnicu uputiti osobu čija je tražbina osporena. U konkretnom slučaju nije najkasnije na ročištu za diobu osporena niti tražbina tužitelja, niti njezina visina, a niti pak red namirenja. S druge strane, obzirom da nije bilo osporavanja, sud prvog stupnja nije uputio na parnicu osobu čija je tražbina osporena. Prema čl. 111. st. 8. OZ-a na prijedlog osobe čija je tražbina osporena sud može odgodu donošenja rješenja o namirenju i namirenja tražbine te osobe uvjetovati davanje primjerenog osiguranja za štetu koju bi ta osoba mogla pretrpjeti zbog odgode namirenja. Nadalje, ako osoba koja je osporila tražbinu ne da primjereno osiguranje u roku koji joj je određen, smatrat će se da tražbina nije ni osporena. Dakle, iz odredbi čl. 110. i 111. OZ-a mora se zaključiti da se na prijedlog treće osobe, odnosno založnog vjerovnika može donijeti odluka o odgodi donošenja rješenja o namirenju i namirenju tražbine. Međutim, u konkretnom slučaju niti je tražena odgoda donošenja rješenja o namirenju i namirenju tražbine, a niti pak je od strane založnog vjerovnika postupljeno sukladno čl. 110. OZ-a. Kraj takvog stanja stvari mora se zaključiti da navedeni založni vjerovnik ne može tražiti odgodu ovrhe na način da se žalitelju odgodi isplata rečenog iznosa do donošenja odluke povodom podignutog zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Kao što je već rečeno, u konkretnom slučaju bi se mogla odrediti odgoda ovrhe samo u slučaju kada bi bile ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 63. OZ-a (odgoda na prijedlog treće osobe) ili kada bi bile ispunjene propisane zakonske pretpostavke iz čl. 110. i 111. rečenog zakona.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1044/03-2 od 22. IX. 2003.

OVRAHA NA NEKRETNINI – ODREĐIVANJE VRIJEDNOSTI NEKRETNINE

Prijedlog za ponovno utvrđenje vrijednosti nekretnine

(Čl. 87. st. 5. Ovršnog zakona - «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Ovršenik nije učinio vjerojatnim da se vrijednost nekretnine do dana podnošenja prijedloga za utvrđivanje nove vrijednosti, izmijenila za više od 1/3, ukoliko nije iznio nikakve uvjerljive razloge, niti priložio bilo kakve vjerodostojne dokaze u odnosu na tako iznesene tvrdnje u svezi povećanja vrijednosti nekretnine.

«Ovršenika valja upozoriti da je, sukladno odredbi čl. 87. st. 5. Ovršnog zakona (dalje: OZ) sud ovlašten, na prijedlog stranke, koji mora biti podnesen najkasnije 8 dana prije ročišta za prodaju, na ročištu za prodaju zaključkom ponovno utvrditi vrijednost nekretnine ako stranka učini vjerojatnim da se ta vrijednost izmijenila za više od 1/3, od dana prethodnog utvrđivanja vrijednosti do dana podnošenja prijedloga. Osim iznošenja općenite tvrdnje, sadržane u svega jednoj rečenici podneska od 23.06.2003. godine, prema kojoj je vrijednost nekretnine porasla za najmanje 1/3, obzirom na «stupanj dovršenosti stambenog objekta, lokaciju i kvalitetu gradnje», te ponavljanjem navedene tvrdnje da je «opća poznata situacija promjene vrijednosti nekretnina za više od 1/3», ovršenik doista ne iznosi nikakve uvjerljive razloge, niti prilaže bilo kakve vjerodostojne dokaze u odnosu na tako iznesene tvrdnje, zbog čega, i po ocjeni ovog suda, ovršenik nije učinio vjerojatnim da se vrijednost nekretnine do dana podnošenja prijedloga za utvrđivanje nove vrijednosti, izmijenila za više od 1/3. Nadalje, kako je zaključkom od 19. svibnja 2003. godine određena nova prodaja nekretnine (koja je i provedena 26.06.2003.), to doista, ostaje upitnim, koje su to okolnosti zbog kojih ovršenik smatra da je vrijednost nekretnine od dražbe održane 23.12.2002. g. (kada je bio suglasan sa utvrđenom vrijednošću

nekretnine) pa do donošenja zaključka od 19. svibnja 2003.g., porasla za više od 1/3 vrijednosti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1052/03-2 od 25. VIII. 2003.

OVPHA NA NEKRETNINI – PRODAJA NEKRETNINE

Ovršna isprava – odluka o razvrgnuću suvlasničke zajednice nekretnina

(Čl. 94. st. 3. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Kada se ovrha provodi temeljem ovršne isprave – sudske odluke o razvrgnuću suvlasničke zajednice nekretnina svih suvlasnika – stranaka u postupku, i kada je istom odlukom određena dioba procjenom i prodajom nekretnine na sudskoj javnoj dražbi, te podjela polučene kupovnine po svim suvlasnicima, tada se i ovršenici (suvlasnici nekretnine) mogu pojaviti kao ponuditelji te eventualno i postati kupci nekretnina koje su predmetom postupka, a isti nisu dužni niti dati osiguranje kao uvjet za sudjelovanje na javnoj dražbi iz razloga što se ovršenici u takvim slučajevima, ne tretiraju kao dužnici iz ovršnih isprava.

«II ovršenik iznosi svoje protivljenje stajalištu prvostupanjskog suda da on ne može biti dražbovatelj u tom postupku, pozivajući se na rješenje o ovrsi koje je utemeljeno na rješenju o razvrgnuću toga suda br. R1. 29/02 od 23.01.2003.g., kao ovršnoj ispravi, a kojom je određeno razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina, koje su predmet civilne diobe u ovom postupku na način da se iste procijene i prodaju te polučena kupovina podijeli između suvlasnika – stranaka u određenim suvlasničkim omjerima. Zbog toga smatra da se u konkretnom slučaju on kao II ovršenik može pojaviti u svojstvu kupca na javnoj dražbi, iako odredba čl. 96. Ovršnog zakona (dalje: OZ) propisuje drugačije, te da u smislu čl. 94. st. 3. OZ-a nije dužan dati osiguranje a kao uvjet za sudjelovanje u javnoj dražbi kao kupca, kao što je to propisano za ovrhovoditelja i pod određenim uvjetima za nositelja prava upisanih u zemljišnoj knjizi, koja prestaju prodajom nekretnine. Naime, u konkretnom slučaju, kada je **ovršna isprava odluka o razvrgnuću**, sve

stranke, a to znači i ovršenici, tretiraju se na jednak način, a to znači da se i oni mogu pojaviti kao ponuditelji te eventualno i postati kupci nekretnina koje su predmetom postupka, te se na taj način tumači u odnosu na njih odredba čl. 96. OZ-a. Isto tako se i jednako u odnosu na njih kao i na ovrhovoditelje treba tumačiti i odredba čl. 94. st. 3. OZ-a kojom je propisano da ovrhovoditelji nisu dužni dati osiguranje kao uvjet za sudjelovanje na javnoj dražbi. To stoga, što se ovršenici u takvim slučajevima, ne tretiraju kao dužnici iz ovršnih isprava, jer oni to nisu, nego su ravnopravne stranke ovrhovoditelju, a to obzirom na ovršnu ispravu kojom je kao što je konkretni slučaj – određeno razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina svih suvlasnika – stranaka u postupku, kao i istodobno određena njihova dioba procjenom i prodajom na sudskoj javnoj dražbi, te podjela polučene kupovnine po svim suvlasnicima. Zbog toga su u postupcima ovrhe, koji su utemeljeni na takvim ovršnim ispravama, ovršenici ravnopravni sa ovrhovoditeljima, te postoji samo formalnopravna razlika s obzirom na poziciju u postupku, a koja ovisi jedino od toga tko je od stranaka pokrenuo ovršni postupak od čega ovisi da li se isti nazivaju ovrhovoditeljima, odnosno ovršenicama.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1343/03-2 od 06.XI.2003.

ODGODA OVRHE NA PRIJEDLOG OVRŠENIKA

Pretpostavke za odgodu ovrhe

(Čl. 94. st. 3. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Nisu ispunjeni uvjeti za odgodu ovrhe zbog toga što je ovršenik dao inicijativu državnom odvjetniku RH za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, budući ovršenik «inicijativom» nije izjavio pravni lijek protiv odluke na temelju koje je određena ovrha, a isto tako su neosnovane tvrdnje ovršenika da ovrhovoditelj može otuđiti nekretnine čim mu budu predane u posjed, a to zbog toga što je u zemljišnim knjigama upisana zabilježba da je prijenos prava vlasništva izvršen radi osiguranja ovrhovoditeljeve novčane tražbine, a ista se ne može brisati prije nego se ispune pretpostavke iz čl. 277.

Ovršnog zakona, odnosno druge pretpostavke propisane citiranim zakonom.

«Ovršenik u žalbi navodi da je tražio odgodu ovrhe radi toga što je dao inicijativu državnom odvjetniku RH za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv rješenja o ovrsi. Međutim, odgoda ovrhe se može dogoditi prema čl. 61. st. 2. toč. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ) ako je protiv odluke na temelju koje je određena ovrha izjavljen pravni lijek. Obzirom da je ovršenik dao samo inicijativu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, to se na temelju toga ne može zaključiti da je takav zahtjev podignut, odnosno da je izjavljen pravni lijek protiv odluke na temelju koje je određena ovrha. Stoga je zauzeto stajalište da nisu ispunjeni i zakonom propisani uvjeti iz čl. 61. st. 2. toč. 1. za odgodu ovrhe. Isto tako sud prvog stupnja je zauzeo stajalište da nisu ispunjeni ni uvjeti za odgodu ovrhe iz čl. 61. st. 2. toč. 4. OZ-a. Istina, ovršenik je podnio tužbu sudu prvog stupnja radi utvrđenja ništavim sporazuma o osiguranju tražbine ovrhovoditelja s prijenosom prava vlasništva sklopljenim između ovrhovoditelja kao zajmodavca i ovršenika kao zajmoprimca, koji postupak se vodi kod suda prvog stupnja pod br. P.__/03. Međutim, pored te pretpostavke mora biti ispunjena i druga zakonom propisana pretpostavka, tj. da ovršenik učini vjerojatnim da bi provedbom ovrhe trpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, a što ovršenik nije učinio vjerojatnim. Valja reći da je rečenim sporazumom o osiguranju tražbine prijenosom vlasništva, izvršen prijenos prava vlasništva nekretnina ovršenika na ovrhovoditelja uz zabilježbu da je prijenos izvršen radi osiguranja novčane tražbine ovrhovoditelja. Isto tako valja naglasiti da je u zemljišnoj knjizi upisana zabilježba da je prijenos vlasništva izvršen radi osiguranja novčane tražbine ovrhovoditelja u iznosu od 2.960.000,00 DEM. Zbog toga suprotno tvrdnji ovršenika, s pravom je sud prvog stupnja zaključio da ovrhovoditelj nema mogućnosti otuđenja predmetnih nekretnina. S tim u svezi valja naglasiti da je ovršenik utemeljio prijedlog za odgodu ovrhe na svojoj tvrdnji kako bi ovrhovoditelj čim mu budu predane u posjed nekretnine iste odmah i otuđio. Valja reći da se ovdje radi o provođenju ovrhe radi predaje u posjed nekretnina ovršenika upisane u pl. 12157 k.o. Varaždin, a sve u skladu sa ovršnom ispravom. Stoga, **ako tijekom postupka budu ovrhovoditelju predane predmetne nekretnine u posjed, to ne znači da će zbog toga ovrhovoditelj imati mogućnost otuđiti predmetne nekretnine, a ovo obzirom na činjenicu da je u zemljišnim knjigama upisana zabilježba.** Konačno, glede žalbene tvrdnje da ovrhovoditelj može u svakom trenutku tražiti brisanje zabilježbe da je prijenos prava vlasništva izvršen radi osiguranja njegove novčane tražbine, valja reći da takva tvrdnja ne odgovara istini. Naime,

da bi ovrhovoditelj to mogao tražiti, moraju biti ispunjene sve pretpostavke iz čl. 277. OZ-a, odnosno mora se provesti postupak određen tom zakonskom odredbom. S druge strane, zakonom su propisane pretpostavke kada ovrhovoditelj može tražiti brisanje zabilježbe da su nekretnine prenijete u njegovo vlasništvo radi osiguranja njegove novčane tražbine. Naravno, da prije takvog zahtjeva mora biti proveden postupak sukladno čl. 277. OZ-a, pa je očigledno da ovrhovoditelj ne može «u svakom trenutku zatražiti brisanje zabilježbe».

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1625/04 od 30. VIII. 2004.

OVPHA NA POKRETNINAMA – ZABRANA RASPOLAGANJA POPISANIM POKRETNINAMA

Popis pokretnina ovršenika koje se nalaze u posjedu ovrhovoditelja

(Čl. 131. st. 2. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Pri pljenidbenom popisu mogu se popisati i pokretne ovršenika koje se nalaze u posjedu ovrhovoditelja, s time da je ovršeniku od dana obavljenog pljenidbenog popisa, u smislu čl. 134. Ovršnog zakona zabranjeno raspolaganje zaplijenjenim stvarima.

«Budući da se popisano i zaplijenjeno osobno vozilo ovršenika nalazi u posjedu ovrhovoditelja, to je prvostupanjski sud, pravilno primijenivši odredbu čl. 133. Ovršnog zakona (dalje: OZ), odredio da se navedeno osobno vozilo, a radi provedbe ovrhe njegovom prodajom, ostaje na čuvanju kod ovrhovoditelja. Pritom je potpuno nebitna činjenica da je ovršenik u postupku istoga suda br. P__/02 uspio sa vlasničkom tužbom radi predaje spornog automobila u posjed, jer navedena činjenica ne može utjecati na pravo ovrhovoditelja na namirenje svoje ovršne tražbine zapljenom, procjenom i prodajom navedenog osobnog automobila u vlasništvu ovršenika, jer od dana obavljenog pljenidbenog popisa, u smislu čl. 134. OZ-a, ovršeniku je zabranjeno raspolaganje zaplijenjenim stvarima, pri čemu treba posebno upozoriti da se u smislu čl. 131. st. 2. OZ-a pri pljenidbenom popisu mogu popisati pokretne

koje se nalaze u posjedu ovršenika, te pokretnine ovršenika koje se nalaze u posjedu ovrhovoditelja. Prema tome, očigledno je da ne postoje nikakve zakonske zapreke za popis i zapljenu osobnog automobila ovršenika, bez obzira na činjenicu da se navedeno vozilo nalazi u posjedu ovrhovoditelja, a imajući u vidu izričitu odredbu čl. 131. st. 2. OZ-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1058/03-2 od 25. VIII. 2003.

OVRHA RADI NAPLATE NOVČANE TRAŽBINE – ZAŠTITA OVRŠENIKA FIZIČKE OSOBE

Izuzimanje od ovrhe

(Čl. 148. Ovršnog zakona - «Narodne novine» br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03)

Naknada koju ovršenica koja se nalazi na dopustu do 7.-e godine djetetova života zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, prima kod Centra za socijalnu skrb, ne može se izuzeti od ovrhe, iz razloga što je to pravo ovršenice kao roditelja propisano odredbom čl. 66. st. 1. Zakona o radu, a naknada plaće koju po navedenom osnovu prima ovršenica ne predstavlja u smislu čl. 148. toč. 3. Ovršnog zakona primanje po osnovi socijalne skrbi, a isto tako ne predstavlja ni primanje po osnovi naknade zbog tjelesnog oštećenja, prema propisima o invalidskom osiguranju.

«Protiv navedenog rješenja, pravovremenu žalbu uložila je ovršenica bez navođenja zakonskih žalbenih razloga, jer je ovrha određena na naknadi koju ista prima kod Centra za soc. skrb zbog tjelesnog oštećenja djeteta i koja naknada je sukladno odredbi čl. 148. Ovršnog zakona (dalje: OZ) izuzeta od ovrhe. Žalba ovršenice nije osnovana. Odredbom čl. 148. OZ-a propisano je da su između ostalog izuzeti od ovrhe primanja po osnovi naknade zbog tjelesnog oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju (toč. 2.) i primanja po osnovi socijalne skrbi (toč. 3.). Iz priloženih rješenja od 21.03.2003. g. i 01.09.2003. g. Centra za socijalnu skrb proizlazi da je ovršenici priznato

pravo na dopust do 7.-e godine mlljt. djeteta, te da ista ima pravo na naknadu plaće čija visina je određena u iznosu od 2.000,00 kn mjesečno, te da tereti sredstva Ministarstva rada i socijalne skrbi. Prava ovršenice na dopust do 7.-e godine djetetova života priznato navedenim rješenjima utemeljeno je na Pravilniku o stjecanju prava na dopust do 7.-e godine djetetova života i na rad s polovicom punog radnog vremena zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju (NN 47/96 i 19/02, rješenje od 21.03.2003. g.) te Pravilniku o pravima roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju na dopust ili na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta (NN br. 92/03, rješenje od 01.09.2003. g.). Naime, čl. 10. Pravilnika (NN br. 47/96 i 19/02) odnosno čl. 8. Pravilnika (NN br. 92/03) o pravu roditelja s težim smetnjama u razvoju na dopust ili na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta propisano je pravo roditelja koji koristi dopust do 7.-ne godine djetetova života na naknadu plaće u visini 5 osnovica za ostvarenje prava po osnovi socijalne sigurnosti, te da naknadu roditelju isplaćuje Republički fond socijalne zaštite, odnosno sada Centar za socijalnu skrb. To pak pravo ovršenice kao roditelja izvorno je propisano odredbom čl. 66. st. 1. Zakona o radu. Istodobno su odjeljkom II Zakona o socijalnoj skrbi (NN br. 73/97, 27/01, 59/01, 82/01 i 103/01) propisana prava u sustavu socijalne skrbi i to čl. 12. Iz citiranih propisa proizlazi da je pravo na naknadu plaće koju prima ovršenica zbog težih smetnji u razvoju svoga djeteta, propisano citiranim odredbama čl. 66. Zakona o radu, a koja plaća joj je obračunata u skladu sa spomenutim Pravilnicima kao posebnim propisima i isplaćuje joj se od strane nadležnog centra za socijalnu skrb. Nadalje, iz citiranih odredaba Zakona o socijalnoj skrbi ne proizlazi da bi naknada plaće koju po navedenom osnovu prima ovršenica predstavljala u smislu čl. 148. toč. 3. OZ-a primanje po osnovi socijalne skrbi, a isto tako da bi ista predstavljala primanje po osnovi naknade zbog tjelesnog oštećenja, a prema propisima o invalidskom osiguranju, jer ta naknada nije određena prema tim propisima.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1712/04-2 od 28. IX. 2004.

OVRHA RADI NAPLATE NOVČANE TRAŽBINE – OVRŠENIKA FIZIČKE OSOBE

Plaćanje HRT pristojbe

(Čl. 53. Zakona o HRT-u – «Narodne novine» br. 25/03)

Zakonom o HRT-u propisano je da je obveznik plaćanja HRT pristojbe svaki prijavljeni posjednik TV prijavnika, pri čemu nije predviđen nikakav razlog za oslobođenje od te pristojbe.

«U žalbi ovršenik navodi da prihvaća dugovanje radio pretplate, ali se protivi plaćanju TV pretplate iz razloga što je mještanima područja na kojemu žive obećan repetitor kojim bi mogli pratiti programe HRT-a, a sada bez toga repetitora dobro primaju prijam prvog programa HRT-a a loše drugog programa. Prema Zakonu o HRT-u, čl. 53. obveznik plaćanja HRT pristojbe je svaki prijavljeni posjednik TV prijavnika, pri čemu **nije predviđen nikakav razlog za oslobođenje od plaćanja te pristojbe, koji bi se temeljio na pokrivenosti određenog područja signalom HRT-a**, iz čega slijedi da navedena zakonska obveza postoji i u slučaju nepotpune pokrivenosti određenog područja takvim signalom. Radi navedenoga, po ocjeni ovog suda, iznijeti žalbeni razlog ne može biti prihvaćen kao bilo koji osnovan žalbeni razlog iz čl. 46. st. 2. Ovršnog zakona kojim bi ovršenik osnovano mogao otkloniti obvezu podmirenja dužnih iznosa HRT pristojbe.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1770/04-2 od 28. X. 2004.

PRETPOSTAVKE ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

Privremena mjera zabranom otuđenja ili opterećenja nekretnina

(Čl. 296. Ovršnog zakona – «Narodne novine», br. 57/96, 29/99)

Prilikom odlučivanja o privremenoj mjeri, sud je dužan imati u vidu svrsishodnost privremene mjere koja se traži.

«Po ocjeni ovog suda bespotrebno je i neodgovarajuće tražiti privremenu mjeru zabranom otuđenja ili opterećenja predmetnih nekretnina na imovini treće osobe u mjeri (u sporu) u kojem se takva privremena mjera ne može odlukom o pobijanju pravnih radnji dužnika

opravdati. Opseg takve privremene mjere (pobijanje pravnih radnji tuženika) ograničeno je sadržajem tužbenog zahtjeva na glavnični iznos od 5.940,00 kn s.p.p., a privremena mjera je prihvaćena radi namirenja iznosa od 93.399,00 kn. Dakle, potpuno je nesvrshodno u takvom parničnom postupku određivati privremenu mjeru koja bi regulirala odnose stranaka i povrh predmeta spora, i nakon dovršenja takvog spora. Treba napomenuti da u konkretnom slučaju zaštitu svojih eventualnih prava na osnovu pobijanja dužnikovih pravnih radnji tužitelji mogu ostvarivati **zabilježbom tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji** u smislu čl. 85. Zakona o zemljišnim knjigama (NN br. 91/96, 137/99, 114/01; dalje: ZZK), što očito predstavlja dostatno osiguranje vjerovnika koji vodi takav spor.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1143/03-2 od 07. X. 2003.

PRAVO ZADRŽANJA (RETENCIJA)

Prigovor retencije

(Čl. 286. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - «Narodne novine», br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Prigovor retencije (zadržanja) ne može se isticati u smislu neizvršenja obveze na isplatu vlastitih novčanih sredstava, već bi se u tom slučaju (ukoliko su ispunjeni uvjeti) mogao istaći eventualno prigovor prijetoja.

«Prvostupanjski sud je, nakon što je i zastupnik ovrhovoditelja priznao djelomično namirenje ovršne tražbine na osnovu priložene uplatnice, prihvaćajući da je ovršenik na taj način namirio dio glavničnog potraživanja, dijelom preinačio rješenje o ovrsi i za namireni dio potraživanja odbio ovršni prijedlog. U odnosu na preostali dio potraživanja ovrhovoditelja za koje je određena ovrha rješenjem o ovrsi, ovršenik u žalbi navodi da on ima potraživanje prema vjerovnicima o čemu se, vjerojatno vodi sudski postupak (ovršenik navodi da će o tome biti donijet pravorijek), te ističe prigovor retencije. Prije svega, prigovor retencije (zadržanja) ne može se isticati u smislu neizvršenja obveze na isplatu vlastitih novčanih sredstava, jer se pravo retencije (zadržanja) odnosi na ovlast vjerovnika zadržati neku dužnikovu stvar, dok mu ne bude isplaćeno njegovo dospjelo potraživanje (čl. 286. st. 1. Zakona o obveznim odnosima; dalje: ZOO). U konkretnom slučaju ovršenik se protivi isplati koju treba izvršiti vlastitim novcem radi čega je evidentno, da prigovorom retencije ne može prolongirati takvu isplatu, jer za to nisu

ispunjeni ni činjenični ni materijalnopравни uvjeti. Vjerojatno ovršenik sadržajem žalbenih navoda podrazumijeva isticanje prigovora prijeboja potraživanja, no sadržajem žalbe uopće ne navodi o kakvom se njegovom potraživanju (za pretpostaviti je novčanom) radi, a izvjesno je da se radi o nekom spornom potraživanju (ovršenik samo navodi da će biti donijet pravorijek). Iz iznijetog je očito da se ne radi o obvezi ovrhovoditelja prema ovršeniku koja bi trebala biti prethodno ili istovremeno ispunjena s obvezom ovršenika, a očito je da nije moglo doći niti do prijeboja (građansko-pravnog) tih potraživanja (čim se vodi spor) slijedom čega je očito da ovršenik nije obvezan na podmirenje potraživanja protivno odredbi čl. 30. Ovršnog zakona (očito se ne radi o uvjetnoj i uzajamnoj obvezi).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1305/03-2 od 19. XI. 2003.

RAZLUČNI VJEROVNICI – PRAVO ODVOJENOG NAMIRENJA IZ STVARI I PRAVA UPISANIH U JAVNE KNJIGE

Namirenje razlučnih vjerovnika

(Čl. 98. st. 5. Stečajnog zakona – «Narodne novine» br. 44/96, 29/99, 129/00)

Vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi (zemljišnoj knjizi, upisniku brodova, zrakoplova, intelektualnog vlasništva i sl.) imaju pravo na odvojeno namirenje na toj stvari ili pravu prema općim pravilima ovršnog postupka.

«Osnovano ovrhovoditelj ističe u žalbi da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbu čl. 98. st. 3. Stečajnog zakona (dalje: SZ), obustavivši ovrhu na nekretninama ovršenika (stečajnog dužnika) radi namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja. Naime, nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi donesenog po Trgovačkom sudu u V. br. Iv. ___/97 od 15. svibnja 1997. g., predmet je dostavljen prvostupanjskom sudu radi provođenja ovrhe, a prvostupanjski sud je rješenjem od 15. ožujka 2000. g., udovoljio prijedlogu ovrhovoditelja i odredio ovrhu na nekretninama ovršenika upisanim u z.k.ul. br. ___ k.o. L., radi namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja, koje rješenje je postalo pravomoćno 16. svibnja 2000.g. Istim rješenjem je ujedno određeno da će se u zemljišnoj knjizi izvršiti upis zabilježbe ovrhe, sukladno odredbi čl. 79. st. 1. Ovršnog zakona (NN br. 57/96, 29/9; dalje: OZ), koji je i izvršen, kako to proizlazi

iz sadržaja spisa. Prema odredbi čl. 79. st. 2. OZ-a **zabilježbom ovrhovoditelj stječe pravo da svoju tražbinu namiri iz nekretnine (pravo na namirenje) i u slučaju da treća osoba kasnije stekne vlasništvo te nekretnine.** Prema odredbi čl. 81. SZ-a vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi (zemljišnoj knjizi, upisniku brodova, zrakoplova, intelektualnog vlasništva i sl.) imaju pravo na odvojeno namirenje na toj stvari ili pravu prema odredbama propisa o ovrši. Nakon otvaranja stečajnog postupka različni vjerovnici ovlašteni su pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja po općim pravilima ovršnog postupka, a prekinuti postupci ovrhe i osiguranja koje su ti vjerovnici pokrenuli prije otvaranja stečajnog postupka, nastaviti će i provesti ovršni sud po pravilima ovršnog postupka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1013/03-2 od 18. VIII. 2003.

IX. MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO

OZNAKA DANA I MJESTA IZDANJA ČEKA

Čekovni blanketi

(Čl. 3. Zakona o čeku – Narodne novine, br. 74/94)

Čekovni blanketi izdani bez oznake dana i mjesta izdanja ne vrijede kao čekovi.

«Sud prvog stupnja zauzeo je stajalište da prvotužena (banka) nije u obvezi isplatiti tužitelju utuženi iznos, obzirom da drugotuženik u času sklapanja rečenog ugovora o zajmu nije tužitelju izdao ček, odnosno čekove, već mu je izdao čekovne blankete koji u trenutku izdavanja 1998.g., a sukladno čl. 1. st. 1. točka 5. Zakona o čeku (dalje: ZČ), nije sadržavao sve bitne sastojke čeka, jer nije sadržavao oznaku dana i mjesta izdanja, pa stoga u skladu s čl. 3. rečenog Zakona isti ne vrijede kao čekovi. Upravo zbog toga jer sukladno čl. 1. st. 5. toč. 5. ZČ, prijeporni čekovi nisu sadržavali bitne sastojke čeka, pa stoga u skladu s čl. 3. rečenog Zakona isti ne vrijede kao čekovi, pa je stoga prvotužena Varaždinska banka d.d. pravilno i zakonito postupila kada je odbila isplatu čekova koje je dostavio tužitelj. Obzirom da je drugotuženik prilikom uzimanja zajma od tužitelja, tužitelju izdao čekovne blankete, a

ne čekove, to i zbog toga prvotužena ne odgovora za isplatu čekova koje joj je dostavio tužitelj.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1234/03-2 od 19. XI. 2003.

PODNOŠENJE MJENICE NA ISPLATU

Priznanje tužbenog zahtjeva

(Čl. 52. st. 1. Zakona o mjenici – «Narodne novine», br. 74/94)

Ukoliko imatelj mjenice izgubi pravo zahtijevati isplatu temeljem mjenice iz razloga što mjenicu nije podnio na isplatu u skladu s odredbom čl. 52. st. 1. Zakona o mjenici, a izdavatelj mjenice tijekom postupka prizna svoju obvezu isplate duga, priznavši time osnov i visinu zahtjeva, tj. prizna tužbeni zahtjev, takovo priznanje valja prihvatiti budući se ne radi o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati.

«Ovaj sud prihvaća stajalište prvostupanjskog suda da je temeljem odredbe čl. 52. st. 1. Zakona o mjenici, tužitelj kao imatelj mjenice izgubio pravo zahtijevati isplatu i protiv tuženika kao izdavatelja vlastite mjenice, jer, a što nije sporno, istu **nije** u skladu sa čl. 37. st. 1. Zakona o mjenici **podnio na isplatu, na dan plaćanja, a niti na bilo koji od dva radna dana koja su došla odmah za danom plaćanja, složivši se sa stajalištem toga suda da obzirom da se radi o vlastitoj mjenici, da nema instituta akceptiranja,** pa da je tužitelj i u odnosu na tuženika kao izdavatelja mjenice izgubio sva prava. Međutim, ovaj sud se ne slaže sa stajalištem prvostupanjskog suda da bi u predmetnoj stvari bila riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati. Po ocjeni ovog suda pogrešno smatra prvostupanjski sud da je zbog proteka roka iz čl. 52. st. 1. Zakona o mjenici tuženikovo priznanje u suprotnosti s prisilnim propisom iz te odredbe. Točno je da je tužitelj, kako je to ispravno zaključio prvostupanjski sud izgubio pravo zahtijevati isplatu mjeničnog duga, međutim, po stajalištu ovoga suda, gubitak prava na podnošenje zahtjeva za isplatu, ne znači da je i tuženikovo priznanje takvog zahtjeva u suprotnosti s prisilnim propisima. Naime, ovaj sud smatra da **to što je tužitelj izgubio pravo na isplatu ne znači i da raspolaganje tuženika u**

pravcu priznanja tužbenog zahtjeva, predstavlja postupanja suprotna prisilnim propisima. Tuženik, naime, nije priznao tužbeni zahtjev čija osnova bi proizlazila iz nedopuštenih raspolaganja stranaka, nego je priznao tužbeni zahtjev iz kojeg je tužitelj zbog nepoduzimanja određenih radnji u određenom roku izgubio pravo tražiti isplatu, a što po stajalištu ovog suda, ne znači da je priznanje zahtjeva tuženika bilo raspolaganje u suprotnosti sa prisilnim propisima.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1280/03-2 od 30. X. 2003.